

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00855

IN GEVEB

Yehoash

•

*Permanent preservation of this book was made possible by
Leslie & Shlomo Caspi
in memory of
Zeev Caspi & Tillie Lawrence*

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

יהואש
אין געזעב

א.

פארלאג „אויפגאנג“

ניו-יארק

Copyright 1919
by S. Bloomgarden
(All rights reserved)

Made in U. S. A.

אִינְהַאָלֶט

8	שלמה'ס רינג	א
27	פרייהלינג	ב
32	זומער־נאכט	
35	גראָ	
37	נאכט־בלום	
39	אין דער פינסטער	
40	שליטענדיג	
43	דימענט־שטויבען	
47	דאָס ליעד פון די כרמים	ג
50	תל אביב	
52	אין אַ ביאַרע	
55	צויבערמאן	ד
57	קען איר ניט פארשטעהן	
59	אַ קוש דער מאמען	
60	דאָס ליעד פון דער פראַש	
62	משיח	
67	אסאקאינו	ה
69	שימאנע־סאן	
73	אנגעלום	ו
74	אריענט	
76	אויפ'ן ים: 1, 2, 3, 4, 5	
82	הערבסט	
84	צווישען בויסער: 1, 2, 3, 4, 5	
90	געפונען	

98	אויביג
94	די רויז
95	גרא
96	רייז: 1, 2
98	ליעב
100	דו
101	פארזאמט: 1, 2
103	א מאמענט
105	ביים פענסטער
108	שווארצע קוילען
109	פארפעחלט

ז

113	דער קערן
114	דער הייליגער
115	דער נביא: 1, 2
117	אליין
119	יאגד
121	אחו רודער
122	דאס נרויסע ווארט
124	ביים בוימשיין
125	אויפ'ן שטראם
127	מאכטיג
128	צו וואס?
129	דער שטילער קיניג
131	היז אוו הער
132	שטומע וועהען
134	די וואנדער
136	אין געוועט
137	די ברוק
138	דער שטארקסטער
139	פארשלאסען
140	ווארטען
141	די שעה
142	וואוהיז?

ח

147	געוויסהיים
149	אויף מיטער רחל'ס קבר
151	א תפלה
153	תהלים: 1, 2
157	נאט'ס הויז: 1, 2
159	גענאד: 1, 2
161	א בודאגעבעט

ט

167	שאמענס
169	אז אויג
170	דער זקן
173	דער שומר

175	דער וואלד
176	נאכט
177	אומרוה
179	ערנעץ וואו
181	א פארראם
182	פארלארען: 1, 2

187	די שווארצע סיר
190	שרעקען
192	מיזערעע
194	אשמראי
197	איבער'ן תהום
199	דערויסען
203	דער וועג
204	צעשניטען
206	עמיצער
209	דער לוייערער
209	פרעמדע

213	דער אלכעמיקער
215	דער דערוויש
217	מזכר

223	פופצעהן
225	מארדזשערי
227	עראפלאן
229	די אייזענשטאדט
232	סאבוועי
234	דער וועסטערנער
236	ערד
238	רויזען
240	דריי בעטלער

245	נעמערירעמערונג
247	מולד
250	טאמערלאן
252	ווי וועט איהר זיין נעגרייט
253	דער טאג
255	דער רוח
257	עין רואה
258	אויפ'ן וואגשאל
260	שריטטאג'ן
262	אויפגאנג: 1, 2, 3, 4, 5
267	אין א פינטערער מינוט: 1, 2
269	מאריטור סאלוטאמוס
271	פארשאלטען
273	דערגליוונג: 1, 2
276	דער אנוואנער
278	אויף די חורבות

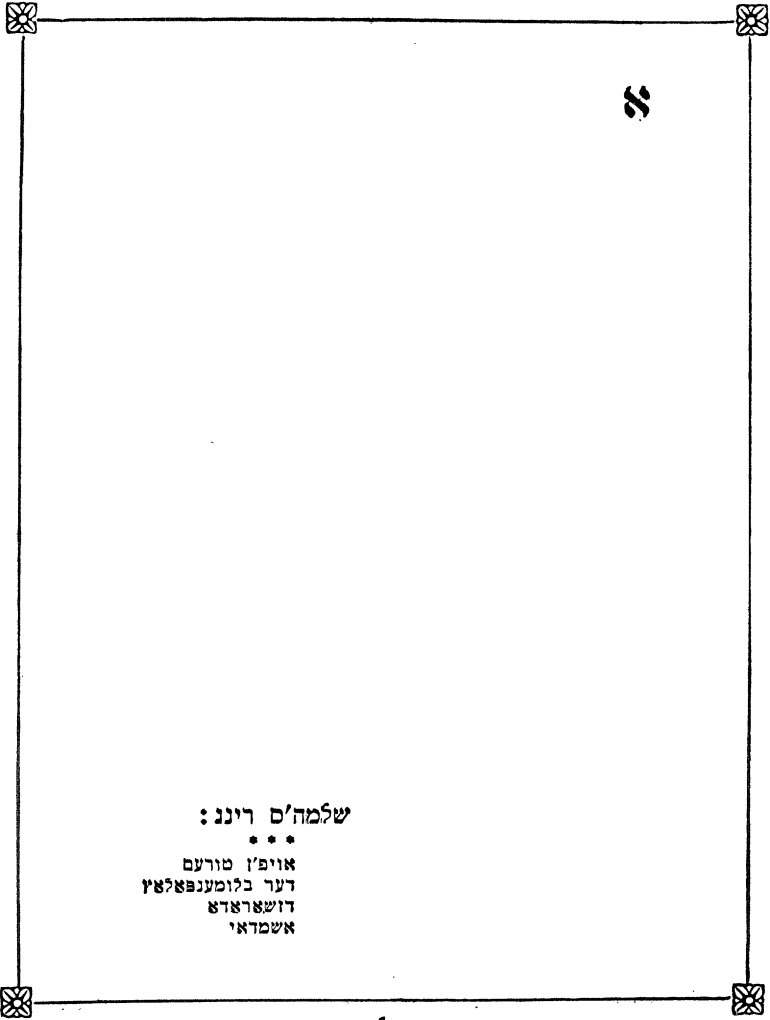
יא

יב

יג

יד

ש

שלמה'ס רינג :
* * *
אויפ'ן טורעם
דער בלומענפאלאץ
דושראדא
אשמדאי

שלמה'ס רינג

* * *

אהן א שיעור געשמאלטען,
אהן א צאהל גלגולים,
נעהמט עם אן און ביים זיך —
ווי א שנור א שווארצע,
ווי א שלאנג א בייזע,
קריכט עם דורך די צייטען —
ווי א שמילער יאמער,
וויינט עם דורך די דורות: —

ניש דערזופט דעם בעכער,
ניש דערגרייכט דעם בארג-שפיץ.
ניש דערבויט דעם מורעם,
ניש דערטרוימט דעם חלום...

אויפ'ן טורעם

פון זיין עלפענביין געלעגער,
הויכט זיך אויף ביי נאכט דער קיניג,
אָהן באַגלייטער, אָהן אַ היטער,
געהט ער צו דער אַלטער מויער,
קלעמערט ער צום העכסטען טורעם...
איז אַ פענסטער דאָרט פאַראַנען,
קען מען זעהן פון איהם דעם גראַען,
טויטען שיין פון ים המלח —
זעצט זיך דאָרט אַוועק דער מלך...

פלעכט דער שימער פון לבנה
ווייסע קרענץ אויף זיינע שליופען,
גליהען פייכט די גרויסע אויגען,
רייכט ער לייכט דעם שם המפורש
פון דעם זיגעל אויף זיין פינגער,
זאָגט ער שטיל געהיימע ווערטער,
בליצט דער רינג מיט גרינע שטראַלען...
גיט אַ ציטער אין דער לופטען,
ווערט אַ דרעהען און אַ ווירבלען.

ווערט א פייפען און א קלאפען,
קומט דער אשמדאי צו פליהען,
קומען סאָפענדיג פון אימפעט,
שדים אָהן א צאהל צו לויפען,
פון די ארבע פנות עולם ...

ווער פון אייז-בערג און פון שנעען,
אויפ'ן ווייטען ים-הקרח —
ווער פון הייהלען אין די פעלזען,
אויף די וויסמע הרי-השך —
ווער פון זודיגע געזעמדען,
אין סאהארע'ס וויסמעניסען —
ווער פון קאכיגען סמבטיון,
ווער פון וועלדער און פון זומפען,
ווער פון ים-אוקינוס' גרונמען ...

שמעלען זיי זיך אויס אין רייהען,
בוקען זיי זיך פאר'ן קיניג:
האר פון זיגעל, וואָס באַפעהלסטו?
האר פון רינג, וואָס איז דיין ווילען?

זאָגט צו זיי דער קיניג שלמה:
בוים מיר אויף א וואונדער-בנין,
וואָס זאל קוויקען מיינע אויגען,
שמעלט מיר אויף א כשוף-פאלאץ,
וואו מיין טראַן אוועקצושמעלען ...

קומט דער קיהלער הויך פון מאַרגען,
לעשט ער אויס דעם לעצמען שמערען —
זאל דער בנין זיין געענדיגט ...

אויסגערעדט — און שוין אין שיימען
ליעגען דעם לבנון'ס ריעזען,
פון מצרים ווייסע שטיינער,
פון לאַנד אופיר גאַלד אין גרודעם,
און בורשטין פון ווייסע ימים —
אַלצדינג אַנגעגרייט צום בויען ...

גיט אַ וואונק דער קיניג שלמה,
גיט דער אשמדאי אַ צייכען,
הויבען זיך מיליאָנען אַרעמס,
האַקען האַלץ און זעגען ברעטער,
צינדען פייערס, מאַכען פּורעמס,
גיסען גאַלד פון הייסע פּאַנען,
לעגען שטיינער, שמעלען זיילען,
בויען ווענט און שפּריימען דעכער ...
זיצט און לאַכט דער קיניג שלמה,
זעהט ער הענט זיך פלייסג ריהרען,
הערט ער פּלאַמען פרעהליך שיפען,
הערט ער האַמערס לוסטיג קלאַפען,
שטייגט דער בנין העכער, העכער,
ווערט זיין האַרץ אַלין שמאַלצער, שמאַלצער ...

זיצט און לאַכט דער קיניג שלמה,
פון זיין הויכען טורעם-פענסטער,
שמעהט און טראַכט דער שדים-קיניג
קוקענדיג אַרויף צום פענסטער : —
פריהער-שפעטער, שמאַלצער שלמה,
וועט דיין רינג מיין פינגער ציערען,
וועל איך אויף דיין טראַן רעגירען,
וועל איך אין דיין פאלאץ וואוינען,
וועל איך קומען זאַט די לייבער
פון די שעהנע ווייבער דינע ...

דער בלומענפאלאזי

אָהן אַ גרונט דער כּוּם פּון ליעבע —
מרינקט פון איהם דער יונגער שלמה,
מרינקט און קען זיין דורשט ניט לעשען...
אָהן אַ צאהל די רונדע היפטען,
ווייסע בריסט און שוואַרצע אויגען,
און דער קיניג לעכצט נאָך אַלע ...

איז פאַראַן אַן אַלמער גאַרמען,
רונד אַרום פאַרצאַמט מיט פאַלמען,
דריקען זיך די צווייגען דאַרמען,
איינער תּאוה'דיג צום צוויימען ...
שדכנ'ט זיך דער הייסער ריח,
פון צופלאַמטע רויזענקעפלעך,
צו דעם דופּט פון ליליען-הערצער ...
גליהט אין שאַמען די נאַסמורציע,
רייצען צונמער-רויטע מאַהנען,
בייסט די ביען פאַרליעבט די מולפען,
רוישען שכור די פּאַנטאַנען,
שווימען שוואַנען אום באַטרונקען
אין אַ מאַגן פון זונענשטראַלען ...

שמעהט אַ גרויסער שלאָס אין מימען,
בליהען דאַרמען טויזענט בלומען,
אויסגעזוכט פון אַלע לענדער,
גליהען דאַרמען טויזענט ווייבער,
קיניג שלמה'ס האַרץ צו פרעהען...

אויגען — פרישע קאַרן-בלומען,
לייבער מילך און צעפּ פון זונליכט ...
ברוינע רונד-געטאַקטע גלידער,
קופער-פעסט און קופער-פאַרביג ...
ווייכע, שלאַנקע טיגער-לייבער,
אַרעמס — לאַנגע ווייסע שלאַנגען ...
יונגע אַביסיניער נימפען,
זודיג בלומ און קרויזע לאַקען ...
שוואַרצע, טוי-באַהויכטע טרויבען,
הינטער לאַנגע זיידען-ברעמען ...
פעדער-לייכטע מכשפות,
לאַכענדיג דורך מאַנדעל-אויגען —
אַלע פאַרבען, אַלע חז'ען,
האַרען אויפן יונגען קיניג ...
רופט מען אַן דעם שלאָס אין גאַרמען
„קיניג שלמה'ס בלומען-פאַלאַץ“ ...

קיינער קען אַהין ניט קומען,
טיר און טויער צוגעריגעלט,
אַלע שליסלען האָט אמינאַ,

קיניג שלמה'ס אָם די אַלמע —
בלויז אמינאַן טרויט דער קיניג ...

.....

פון באַנינען ביז אין אַווענד,
אויף זיין טראָן פון זיבען טרעפּען,
זיצט דער גרויסער הערשער שלמה ...
רעכטס פון איהם אויף גינגאַלד-שטולען,
זיצען טויזענד גראַע זקנים,
לינקס פון איהם, אויף זילבער-שטולען,
זיצען טויזענד קלוגע שדים ...
קומען מענשען, קומען חיות,
קומען פויגלען פון מרחקים,
קלאַגט זיך יעדער אויף זיין לשון,
הערט ער צו מיט שאַרפען שכל,
משפט ער מיט שטרענגער חכמה ...

איז דער מידער טאַג געענדיגט,
איז די רויטע זון פאַרגאַנגען,
פון זיין טראָן פון זיבען טרעפּען,
שטייגט אַראָפּ דער יונגער הערשער,
געהט ער אין די אַווענט-שאַמענס,
דורך געדיכט-באַצווייגטע שמעגען,
קומט ער צו אַ קליינעם טויער,
קלאַפט ער איין מאָל און קלאַפט צוויי מאָל,

קומט אמינא מיט די שליסלען,
געהט אריין דער יונגער שלמה,
אין דעם בלומענפאלאץ זיינעם ...
וויל ער ניט דעם שם המפורש
אויף זיין זיגעל-רינג פארשווערען,
טוט ער אויס און גיט אמינא'ן ...
כלייבט אמינא אפצוהימען
טריי דעם רינג און טריי דעם טויער ...

.

טראגט זיך דורכ'ן שטילען גארטען,
קיניג שלמה'ס פולע שטימע —
אין א פלעכט פון הארפען-קלאנגען,
הערט זיך שלמה'ס לוסטיג זינגען:

„איך האב צו מיין גארטען גענידערט,
די פארטיגע רויזען צו פליקען,
איך בין צו מיין וויינשמאק געקומען,
די זאפטיגע טרויבען צו דריקען ...

„כ'זועל באזאם און מירע מיר קלייבען,
און שמעקען לבנון-גערוכען,
כ'זועל טרינקען פון מילכען און וויינען,
און גאלדענעם האָניג פארזוכען“ ...

ווערט דער קיניג'ס קול אנטשווינגען,
קלינגט א רינג פון פרויענשטימען,
גיכט ער גלומיג זיך פאנאנדער: —

„איך הער ווי עס קלאפט מיין געליעבטער,
זיין שטימע פאלט זים אויף מיין אויער:
מיין קאפ איז אין נאכט-טוי געבאדען,
קום עפען, מיין טויב, מיר דעם טויער...“

„אריין איז צו מיר מיין געליעבטער,
פאר'שכור'ט פון ווילדע געלוסטען,
אזוי ווי א בינטעל נארציסען,
געשלומערט מיר צווישען די ברוסטען...“

„קומט קוויקט מיך מיט שטארקע געטראנקען,
און מינערט מיך אויף מיט געזאנגען,
איך בין אויף דער ברוסט פון געליעבטען,
פון ליעבע און וועהטאג פארגאנגען...“

.

נעהמט א סוף די נאכט פון תענוג,
הויבען אן ארויסצוקריכען
קעפ פון פאלמען אין דער גראסקייט,
פיפסט אן אפגעהאקטער צוויטשער
פון א נעסט אין די ציפרעסען —

קומט אַרויס דער יונגער הערשער ...
שמעהט אמינאָ ביי דעם טויער,
גיט זי איהם דעם וואונדער-זיגעל ...

.
.

זוכט דער אשמדאי תחבולות,
שלמה'ס יאָך פון זיך צו וואַרפען,
שלמה'ס רינג פון איהם צו גנב'ען,
פאַרשט און שפּיאַנט דער שדיים-קיניג,
האַט נקמה הונדערט אויגען,
איז ער גיך דעם סוד דערגאַנגען,
פון דעם טויער'ל אין פאַלאַץ,
פון דעם מלך'ס שטילען קלאַפּען,
פון אמינאָ מיט די שליסלען,
היטענדיג דעם רינג ביים טויער —
אַבער שטאַרק דער שם המפורש,
שטאַרק די מאַכט פון קיניג שלמה ...

דזשארטא

זיינען אלע שדים שקלאפען
מאג ווי נאכט פאר קיניג שלמה,
זיינען אלע ווינטען שפיאנען —
פריה און שפעט פאר איהם שטאפעטען...

קומט אמאל דער ווינט פון מזרח,
שושקעט ער אין שלמה'ס אויער:
כ'קום פון ים און פון יבשה,
כ'קום פון עקען וועלט צו וועהען.
כ'בין געוועזען אויף אן אינזעל,
הינטער זיבען בלאע ימים,
שימערט ער פון לויטער גרינקייט,
שמעהט ער צווישען הויכע פעלזען.
קאכען טיפע קעסעל-גריבער,
רונד ארום די הויכע פעלזען...
קען קיין אנקער דארט ניט האלמען,
קען קיין שיף אהין ניט גרייכען.
קיניגט דארט א יונגע מלכה,
אויף א טראן פון פערלמוטער,
איז צו איהר נימא קיין גלייכען...

דעקט זי אויף א ווינקעל שלייער,
ווערט די העלע זון פארטונקעלט,
וואַנדערט זי אַרום אין גאַרטען,
זינגען זיסער אלע פויגלען,
פאלען פון די בוימער קוויימען
איהרע פיס צו קענען קושען...
ווערען הייזעריג די אינדען
שרייענדיג אַרום דעם אינזעל:
שעהנע קיניגין דזשארדאָ,
פערל פון די בלאַע ימים...

.....

זויכט די פרייד פון שלמה'ס האַרצען,
מיידט די רוה זיין נאַכט-געלעגער,
אויפ'ן וואהר און אין זיין חלום,
הערט ער ווי די אינדען רוישען:
שעהנע קיניגין דזשארדאָ,
פערל פון די בלאַע ימים...
שמייגט ער אויפ'ן טראַן באַגינען,
הויכט זיך אויף דער גאַלדנער אַדלער,
טוט ער אַן די קרוין אויף שלמה'ן,
שמעהען אויף די גאַלדנע לייבען,
און דערלאַנגען איהם דעם צעפטער —
ווייס ניט שלמה וואָס זיי טוען,
שלייערט זיין געזיכט אַ וואַלקען,

שווימט א נעבעל פאר די אויגען,
דורכ'ן נעבעל אויף די וועלען,
שווימט א טראָן פון פערלמוטער,
וויגט זיך אויפ'ן טראָן דזשארדאָ...

ברענגט דער אַווענט מעניץ און ליעדער,
שטארט דער קיניג אויף די כאָרען,
גלאַצט ער אויף די ווענט פון פאלאץ...
נעהנטערט זיך אַ גרינע וויספע,
שפראַצען פון די קאלטע דילען
הויכע ווייס-באָדעקטע בוימער,
שנעען קווייטען פון די בוימער
אויף דער קיניגין דזשארדאָ...

.....

לאַזט זיין חיל רופען שלמה...
טייל פון מענשען, טייל פון שדים,
טייל פון חיות איז דער חיל...
הייסט ער זיי אין וועג זיך גריימען,
קלייבט זיך אויף אַ גרויסע מחנה —
הונדערט טייל אויף הונדערט טיילען...
שפרייטען זיי פאר קיניג שלמה'ן
פון אַ טייל די גרויס — אַ טעפּיך,
אויסגעוועבט פון רויטע זיידען,
אויסגעשטיקט מיט גאַלד און דימענט —
פון די גייסער אַ מתנה...

רייבט דעם זיגעל קיניג שלמה,
קומט דער שטארקער ווירבעל-שטורעם.
הויבט ער איהם און זיינע מחנות
ווי א פעדער אין דער לופטען ...
רייבט דעם זיגעל שלמה ווידער,
קומט דער לינדער ווינט און פרעגט איהם:
„וואו געלוםט זיך דיר צו רייזען?“
זאגט צו איהם דער קיניג שלמה:
„טראג מיך גרינג דורך ווייטע לענדער,
פיהר מיך פלינק צום גרינעם אינזעל“ ...

טראגט דער לינדער ווינט די מחנה,
איבער בערג און איבער טאלען,
איבער אלע בלאע ימים ...
ווינט זיך ניט דאס מינדסטע גרעזעל,
קרויזט זיך ניט א וואסער-בלעזעל,
וואו עס געהט דער ווינט אריבער ...

הענגט א וואלקען א געדיכטער
אויף די הונדערט-מיילען-מחנה,
פליהט ער מיט'ן ווינט צוזאמען ...
איז דער וואלקען לויטער פויגלעך,
איינגענורעט איינס אין צווייטען —
לאזען זיי א שטראל ניט דורכגעהן,
קיהלען זיי די הייסע לופטען ...

יאגט געשווינד דער ווינט דער לינדער —
איז א שעה נאך ניט פארגאנגען,
שמעהט דער מלך שוין בא'כשופ'ם,
פאר דער דופטיגער דזשארדאס ...

זאגט דער מלך צו דזשארדאס'ן:
טויזענט בלומען אין מיין פאלאץ
זיינען גרייט מיין הארץ צו פרעהען,
וואונדער-שעהן איז יעדע איינע,
פון איהר לאנד און שטאט די שענסמע,
וועסטו זיין די קרוין פון אלע,
וועט דזשארדאס זיין די מלכה
איבער טויזענט קיניגען ...

רויטעלט זיך די אינוועל-מלכה,
ווי אין אַווענא-גלאַנץ אַ פּערל,
ענטפערט זי דעם קיניג שלמה: —
איך וועל געהן אין פאלאץ דיינעם,
אין באדינג נאָר וויל איך האָבען —
זאַלסט פון גאַלד מיין אָפּגאַט שמידען,
זאַלסט איהם ביי מיין בעט מיר שמעלען,
וועל איך רויכערען איהם ווייהרויך,
וועט ער זיין גענאָד מיר שענקען,
וועט ער פון דיין גאָט מיך שיצען ...
זאגט איהר צו דער קיניג שלמה —

בליצט פון כעס דער שם המפורש
פון דעם זיגעל אויף זיין פינגער ...

.

פיהרט אוועק דער שטאלצער מלך
אויפ'ן לינדען ווינט דזשארדא'ן,
ברענגט ער זי אין פאלאץ זיינעם,
קיניגט זי אויף אלע ווייבער —
שלמה'ס פרייד פון אלע פריידען ...

שיקט דער קיניג רופען מייסטערס,
הייסט ער זיי א גאלד-נעץ שמידען,
לאזט ער אויפ'ן גאלד-נעץ הענגען
שנורען פערל און בריליאנטען ...
אויסגעליידיגט אוצרות גאנצע,
נאָר דזשארדא'ס האַרץ צו פאַנגען,
נאָר צו זעהן די קליינע צייהנער,
ווען די ליפען איהרע שמייכלען —
שאלען שנעע באַזוימט מיט רויזען ...

.

רייכערט קיניגין דזשארדא
יעדען טאָג איהר אַפגאַט ווייהרויך,

קרייזלען זיך ארויס פון פאלאץ
יעדער טאג די בלאַע שלענגלעך ...

.....

זוכט דער אַשמדאי תחבולות,
שלמה'ס יאָך פון זיך צו וואַרפען,
שלמה'ס רינג פון איהם צו גנב'ען,
נישמערט ער אַרום דעם פאלאץ,
שמעקט זיין נאָז דעם געצען-ווייהרויך,
פלאַמען אויף די אויגען זיינע —
איצטער איז די שעה געקומען ...

.....

זויגט נאָך זאָפט פון רויטע ליפען,
דריקט זיך נאָך צו הייסע גלידער,
יונגער שלמה אין זיין פאלאץ —
און דער אַשמדאי ביים טויער,
אַנגעטאָן אין שלמה'ס קליידער,
אַנגעקליידט אין שלמה'ס פנים,
שמעהט און רופט מיט שלמה'ס שטימע:
„גיב מיר אַפּ דעם רינג, אמינאָ“ ...

אשמדאי

מראגט ביי טאָג דער שדים-קיניג,
מראגט די דימענט-קרוין פון שלמה'ן,
מראגט זיין מאַנטעל און זיין פנים ...
לייכט דער רינג איהם אויפ'ן פינגער,
קומען מענשען, קומען חיות,
קומען פויגלען פון מרחקים,
קלאַגט זיך יעדער אויף זיין לשון =
לאַכט דער אַשמדאי אין האַרצען ...

געהט ביי נאַכט דער שדים-קיניג
צו דעם פּאַלאַץ פון די בלומען,
קומט ער צו דעם קליינעם טויער,
שפּרייזט ער דורך די שמאַלע שטעגער,
קלאַפּט ער איין מאַל און קלאַפּט צוויי מאַל =
שלמה'ס אויסזעהן, שלמה'ס קלאַפּען =
קומט אמינאַ מיט די שליסלען,
עפענט זי דעם שדים-קיניג ...

.

געהט ביי טאג דער קיניג שלמה,
אין די מערק און אין די גאסען,
ווילד צעלאזט די האר די שעהנע,
וויסט פארגלייזט די אויגען זיינע,
הינטער איהם א מחנה קינדער,
ברומט און בילט און פייפט און מיאוקעט,
שפאט איהם נאך אויף הונדערט שטימען:
„איך בין שלמה! איך בין שלמה!“ ...

קריכט ביי נאכט דער קיניג שלמה
אין די שאמענס פונ'ם גארטען,
זעהט ער ווי פון פאלאץ-פענסטער
פאלט דאס ליכט אין ווייסע שטעגען ...
הערט ער זינגען און געלעכטער,
קען ער יעדער שטים דערקענען,
ווייס ער יעדער טרעל באזונדער,
וועלכער שעהנער האלו איהם צוויטשערט ...
ווייס ער — זיינע ווייבער זינגען
און עס קייכט דער שדים-קיניג ...

הערט ער הארפענשפיעל און מאנצען,
ווייס ער וועמענס דינע פינגער
טריפען בשמים אויף די סטרונעס,
קען ער אן די מרים דערקענען,
וועמענס ראזע פיס זיך גליטשען
אויף די גלאטע מירמעלשטיינער ...

ווייס ער — זיינע ווייבער נאקעט
פלעכטען ווילדע קארעהאדען
רונד ארום דעם שדיים-קיניג...

שלייכט ארום דער קיניג שלמה,
שלענג אין הארצען, סם אין מח,
קלייכט ער אויס דעם ווייטסטען ווינקעל,
פאלט ער אויפגעקנוילט אַנידער,
אין די קיהלע לאַנגע גראַזען...
ברענען אין די צווייגען אויבען
רונדע אויגען פון אַ סאַווע,
פליהט אַ פלעדערמייז אַריבער,
ריהרט איהם אָן איהר קאלטער פליגעל...

שלוכצט אין גראַז פאַרגראַכען, שלמה...
שפינט זיך פון דעם טונקלען הימעל,
ערגעץ פון אַ ווייטען שמערען,
ביז צו איהם אַראָפּ אַ פאַדים...
נעהמט דעם פאַדים קעניג שלמה,
וועבט ער אויס דערפון תכריכים,
פאַר זיין יוגענד און זיין ליעבע,
פאַר זיין שטאַלץ און פאַר זיין קנאה...

טויכט אַרויס אַ קול פון ערגעץ,
הילכט ער פראַסטיג, קלינגט ער רוהיג:

צייט פאר קושען, צייט פאר שיידען,
גלייך די וואָג פון לוסט און ליידען,
וויפיעל פרייד אזוי פיעל מרערען...

זונען קומען, זונען געהען,
היין און הער די ווינמען וועהען,
מוז דער קרייז זיך ווידער קעהרען...

יאָגען מייכען, ציהען שטראַמען,
צו דעם ים און זיינע תהומ'ען,
און דער ים — קאָן פול ניט ווערען...

* * * * *

1915

ט

פריהלינג
זומער־נאכט
נראז
נאכטיבלום
אין דער פינסטער
שליטלענדיג
דיסענטשמויב

פריהלינג

זיך איך און איך צעהל די טעג,
ביז דער ווינטער וועט אוועק...
נאך א שניי און נאך א פראסט,
נאך א נאסער שמורעס בלאזט,
און דער הימעל שווער און שווארץ,
אבער גרינג שוין איז דאס הארץ —
פריהלינג הויערט ביי דער שוועל,
באלד וועט קומען א באפעהל,
וועט ער געבען זיך א ווייז,
וועט צעווייגען זיך דער אייז...
וועט ער עפענען א שלאס
און ארויסלאזען די גראז,
וועט ער געבען זיך א ווארף,
אויפ'ן פעלד און אויפ'ן דארף,
וועט אנטקעגען קומען גלייך,
יעדער שמראס און יעדער טייך,
וועט ער אויסשימען אויף זיי
גאלד-תכשיטין אלערליי...
וועלען בויער טאן א פלאץ

מיט א וואונדערליכען שאץ —
גרינע קעפלעך פון סמארעגה,
אויף די צווייגען אַנגעפאַקט...

וועט עס ווערען אין דער פריה
א געפיפס און א געפליה,
פויגלען שפרינגען הין און הער,
יעדער פויגעל טוט א קלער:
זאל איך אויפראמען צוערשט,
אדער טאן א פיק א גערשט
און אוועקפליהען צו געסט? —
לאזט מען איבער בוים און נעסט
און מען דרעהט זיך קעפ אויף קעפ —
ביז צום הימעל שווינדעל-טרעפ...
אדער גלאט פעלד-אויס, פעלד-אין,
יאַגענדיג דעם זונענשיין...

שטעהט א בושעל אויף א דאך,
לענדער אויסגערייזט א סך,
און זיך אומגעקעהרט נאַר-וואָס
צו זיין אלטען בעל-הבית...
הויבט ער אָן צו קלאַקען באַלד,
צו די פעלדער און צום וואַלד,
צו די קינדער רונד אַרום:
ווייסט, קונדסים, אז איך קום...

הערען זשאבעס פון דער ווייט,
ווייסען זיי וואס דאס באטייט,
שפרינגען זיי אראפ צום דעק,
און זיי וויינען גאנצע טעג...

פון קאנורע קומט דער הונט,
געניצט אויס זיך גאנץ געזונט,
שטרעקט זיך אויס פאר לענג, און פרואווט
כאפען פליגען אין דער לופט...
ניט פאראן נאך פליעגען פיעל,
מוט ער גאר דערווייל א ביל
אויף דער גרויסער קופע שטרוי,
גלאט פון היימליכקייט אזוי...
זעהט ער אינגלעך נעבען פלויט,
גראבען גערטלעך אינ'ם קויט,
מיט געפילדער און געשריי,
לויפט ער שפיעלען זיך מיט זיי...

נעבען שויער אויבענאן,
שמעהט און קרעהט דער גרויסער האהן,
זאמעלט זיך אן עולם אויף —
אלע היהנער פונ'ם הויף...
זיי פון הינטען, ער פאראויס,
מארש! הקפות ארום הויז...
און פון סאזעווקע דערביי,
קומט א ווילדע קוואקעריי,

אלע ענטלעך ווייס און פעט,
שווימען קלאפמער אויף געוועט...
עפענט זיך דער שלאם פון שטאל,
גיעט די שווערע מיר א פראל,
און א קיזשאק טוט א שפרונג...
לויפט איהם האסטיג נאך דער יונג,
שמעהט א מיידעל ביי א מיר,
לאכט זי, לאכט דער יונג צו איהר...

זיצט די באַכע פאר'ן הויז,
ווארימט איהרע ביינער אויס,
ציהט די שפּיזלען פון דער זאָק:
א מחיה'דיגער מאַג...

ווי זי רעדט דאָס נאָר אַרויס,
קריכט אַרויס אַ שוואַרצע מויז
אויפ'ן הימעל פאַזע ראַנד,
און צעוואַקסט זיך נאַכאַנאַנד,
ביז עס ווערט אַ קראַקאַדיל,
און פון איינעם ווערען פיעל,
איינער שלינגט דעם צווייטען איין,
ביז מען זעהט ניט מעהר דעם שיין...
קייקעלט זיך אַ שווערע זאָך,
ברומט און ברעכט זיך מיט אַ קראַך,
און אַ פּיערדיגע שעער
שניידט דעם הימעל הין און הער...

פאלט א טראפען און דערנאך —
מוט א גאס א וואלקען-בראך...
לויפען מענשען אין דער גאס,
שרייען, לאכען, ווערען נאס,
און די קינדער פארן שטוב
שטעלען אויס זיך אין א ראנד,
צו דעם רעגען וואס מעהר נאָהנט —
יעדער איינער וויל א זופ...
שטעקט מען אויס די מויל, און האָפ!
אויף די ליפען רינט אראָפ
גלייך פון הימעל גאָט'ס געטראַנק,
און דער רעגען פאר איין גאַנג
כאַפט און צוואַנגט זיי אויס דעם קאַפ...
1917

זומער נאכט

ניט גרינג איז אפצולויערען א שמילע שעה,
ווען קיינער זאל ניט ריידען אדער לאכען,
אדער שוויגענדיג דיר איבעררייסען
דאס שפינען פון דיין אייגענער נשמה.
און אז דער לעצטער שלעפריגער „גומ-נאכט“
האט מיך אליין געלאזען אין אלמען סאך,
האב איך אן אויסגעקריממען בוים
ארומגענומען שיער און איהם געקושט פאר פרייד...

די אלטע באַנק אין ווינקעל האָט גערופען —
א רונדער שטיין, וואָס האָט זיך מעהר גע'חבר'ט
מיט בויער ווי מיט שטיינער...
בין איך געזעסען שעה'ן נאָך דער רייה,
פארטונקט אין פינסטערניש און זיך...

אין שוואַרצען תהום פון בלעטער איבער מיר
האָט שמילערהייט געשאַרט אַן אומגעזעהנע מחנה,
דאָ און דארטען איז אַן עפעל

געפאלען דורך געדיכטע צווייגען,
און אין נאָהנטען ברונעם האָט געטריפּט
דאָס וואַסער פּון דעם אַלטען עמער...
און ווייל אַ מענש מוז תמיד זוכען,
האָב איך געזאָגט צו זיך : כ'וועל זוכען דעם באַגינען,
און כ'האָב דאָס קליינע טויערעל געעפענט
און זיך אַראָפּגעלאָזט צום טאָל...

די נאַכט האָט זיך געדריקט צו מיר פאַרטרויט און ווייך,
און צוגעהערט מיט גרויסע אויגען וואָס איך טראַכט...
די גרילען האָבען אין די קליינע, גרינע וואַרשטאַטס
געשליפען און געפּיילט פּון אַלע זיימען...
אַ פּראָש איז אויפגעשפרונגען אונטער מיינע פּיס,
און זאָט געקעכצט האָט אונטער מיר דאָס פּייכטע גראָז.
דער ווינט איז ערגעץ אויף די בערג
געלעגען איינגעוויקעלט אין די סאַסנעס און געשלאָפען...
און איבער די באַוואַלדטע טאַלען,
און איבער אַלע בערג, געוועזען איז דער שומר
דאָס שמאַלע וואַסער'ל אַרום דער פאַרם,
וואָס האָט ניט אויפגעהערט צו פּלאַפלען
מיט די קליינע שטיינדלעך...

. און אומגעריכט
האָט אויפגעציטערט לעבען מיר די נאַכט,
און איינער האָט גענומען אויפקלייבען די שטערען —
צוויי ווי איך האָב נעכטען אויפגעקליבען

דעם פארמערים קארשען אין א קויש —
ערשט לאנגזאם, און דערנאך אלץ גיכער, גיכער...
איבער ווייטע שפיצען בוימער,
האט דורכגעריסען זיך א גרויע הויב,
און זיך צעשויבערט און צעפלאכטען
אין אלע זייטען, הויך און נידער...
פון די שאטענס איז ארויסגעקראכען
א גרויער, קיהלער וועג, וואס געהט אליין מיט זיך
בארג-אויס בארג-אייז...
און גרויס און ווייס און איינזאם אויפ'ן הימעל
געהאנגען איז דער מארגענשטערן...

.....

1918

ג ר א ז

האָסטו אַמאַל אויפ'ן בעט אין דער פינסטער געהערט,
האַלב אין שלאָף און האַלב וואַך, אין אַ מיטען דער נאַכט,
טאַפּ-אַ-טאַפּ, טאַפּ-אַ-טאַפּ, אויף די שוויבען ביי זאַכט —
דעם רעגען וואָס וואַשט פאַר'ן פרייהלינג די ערד ?
טאַפּ-אַ-טאַפּ, טאַפּ-אַ-טאַפּ,
פונ'ם בעט זיך אַ כאַפּ,
און אַ שפרונג אין דער שמיל
מיט'ן נאַקעמען פום אויפ'ן נאַקעמען דיל,
און געעפענט דעם פענסטער ווי ווייט עס קען געהן
און געזעסען אליין.
מיט'ן אַפּענעם האַלז אין דערויסען גערוקט,
און געהאַרנט און געקוקט
ווי פון טריף נאָך אַ טריף,
ווערט אַ פולער און שוואַרצער און וואַרעמער גום...
אַ געשאַר, אַ געשאַר, אַ גערויש, אַ גערום
פון דער ווייט, פון אַמאַל, פון דער הויך, פון דער טיעף,
פון אַ שמערען וואָס פאַלט,
פון אַ בלאַנדזשענדער שיף,

פון א גרינעם און קרויזיגען וואסער וואס קוואלמ
איבער לאכיגע לייבער און שוימיגע בריסט,
פון אן אוצר אין וואלד,
און אן עלפענביין-פאלאץ אין מיטען דער וויסט...
טאפ-טאפ, טאפ-טאפ,
ווי עס פלייצט און עס גיסט...
פארמקט די לאממערען, געשמארבען די נאס,
און דו זיצסט, און דו זיצסט,
די שליפען דיר נאס,
די אויגען געוואשען, דער נאקען באשפריצט,
און דו הערסט ווי עס ציהט און עס צאפעלט און גרינט,
און דו אטעמסט דעם נאמען און גראזיגען ווינט,
און מיט אימליכען בלאז,
ווערסטו רעגען און ווינט, און ווערסט ערד און ווערסט גראז...

נאַכט-בלום

בלומען ליכט-באגאַסענע
לאַכען רונד אַרום,
איינע אַ פאַרשלאַסענע
שמעהט די אַווענט-בלום...

בלאַט אויף בלאַט פאַרדעקענדיג
אין אַ קנויל געדרעהט,
טוילעט זי זיך שרעקענדיג
ביז דער טאַג פאַרגעהט...

שמאַרבט די זון זיך טוקענדיג
אין אַ טייך מיט בלום,
קומט די נאַכט, באַקוקענדיג,
וואָס די שמילע טוט...

פינמלען שמערען טויזענטער,
זוכען זיי די בלום :

„טויט דער מאַג דער ברויזענדער,
קום, דו קליינע, קום...“

שפּרינגט זי אויף אַ ציכטיגע,
נאַקעט פון איהר כּוּם...
פּאַלען שטערען ליכטיגע,
שמאַכטענדיג אין גראַז...

1914

אין דער פינסטער

דער פענסטער אויפגעמאכט,
און שווארץ ווי טינט דער סאָד,
אַ שמורעמרעגען באַדט
די בויער אין דער נאַכט...

איך זיך און הער זיך צו :
אַ קינד אליין אין וואַלד,
עס געהט און וויינט און פאַלט —
אָוואו זיין היים און רוה ? ...

דער רעגען בייטשט די גראַז :
אַ שיפעל אויפ'ן ים,
געטריבען אַהן אַ ראַם,
און טויט איז דער מאַטראַז...

שלימלענדיג

ברענט דער פראַסט און שמעכט ווי נאַדלען.
ניט אַ נאַז אַרויסצושמעקען —
מיך און דיך און אונזער ברוינעם
וועט דער פראַסט ניט שרעקען...

פעלצט מען אַן זיך ווי די בערען,
קוים די אויגען אויסגעלאָזען,
קייכט מען ביידע פון געלעכטער:
עכטע עסקימאָזען...

איז אונז עמיצער מכבד
מיט אַ שניי-באַל אין די שלייפען,
נעהמט זיך חברה צו דער אַרבייט,
מוז מען גיך אַנטלויפען...

הויבען אַן די ווילדע גלעקלעך
מיט דער ווייסער נאַכט צו שטייפען.

בארג-ארויף און בארג-ארונטער
געהט עס ווי געשליפען...

קומען מיר פארביי די מיהלען,
האלטען זיי די ארעמס אפען : —
הונדערט זעק מיט ווייץ און קארן,
און דער ווינט אנטשלאפען...

פלעמלען פון א קליינעם הייזעל
פונקען ערגעץ אין דער ווייטען —
זיצט מען דארט ארום דעם אויווען,
רעדט מען פון פארצייטען...

האבען מיר אויף זיי רחמנות :
זיצען מענשען אין א תפיסה,
און דערויסען שיינט און שימערט
אזא וועלט א זיסע...

שוין די פייערלעך פארשוואונדען,
שוין די מיהלען אַנגעוואַרען...
ציהט דער טראַקט זיך, ווי א שפיגעל,
גלאַנציג איינגעפראַרען...

האַט דער ברוינער זיך צעוואַרימט,
נעהמט ער ווי אַן אַדלער טראַגען.

לויפט פון הינטען די לבנה,
קאן אונז ניט דעריאָגען...

שלאַגט דאָס בלוט אַריין אין פנים,
וואַרפט מען גיך אַראָפּ די שאַלען,
כאַפט מען קושען, אויסגעמישמע
מיט לבנה-שטראַלען...

1916

דימענט-שטויבען

דימענט-שטויבען אָנגעשאַמען
אויף די קוימענס, אויף די דעכער.

פויגלען פון די בוימער

טרייסלען דימענט-שטויבען...

דרויסען וואַרטען ווייסע פלויגען

ערוימעלט אין דער זון —

קום,

ביז די קנעכלעך אין דעם קאַלמען פוך,

און האַנט אין האַנט, פעלד-אויס פעלד-אין...

אַזוי פיעל שניי,

אַזוי פיעל זון,

אַזוי פיעל פעלד —

פולע הויפענס אָנגעשעפט

און אין געזיכט אַ שאַט...

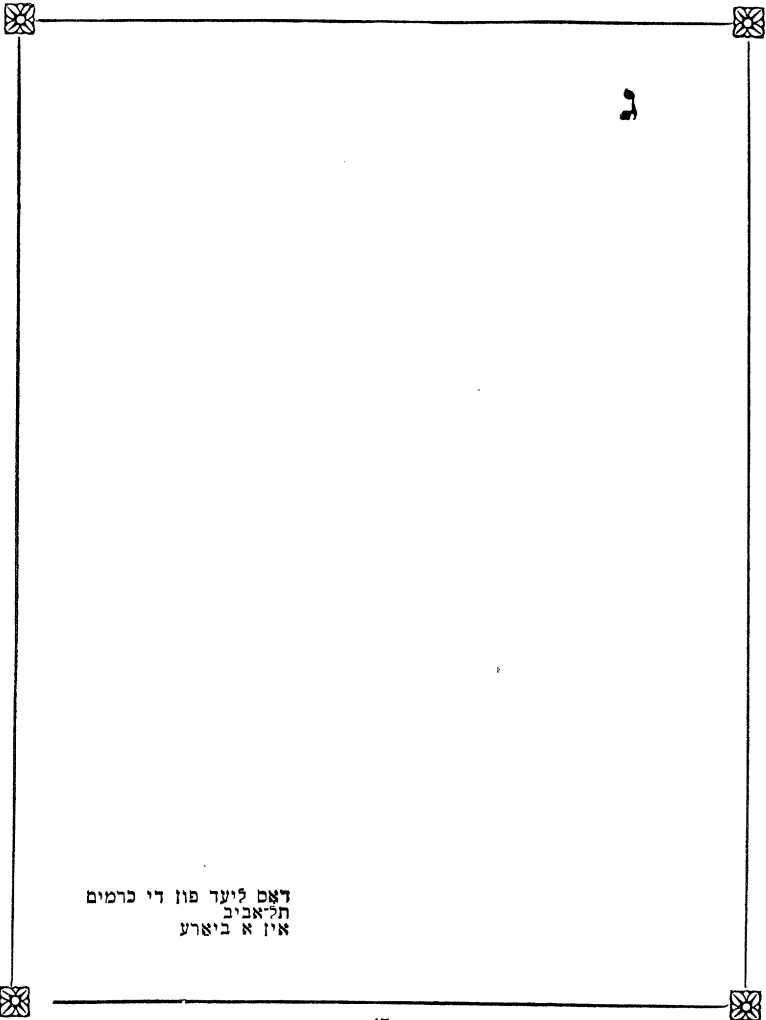
דימענט-שטויבען זיינען מיר אין מויל צעגאַנגען,

קאַלט און לויטער —

בין איך פול מיט ווינטער און מיט פראַסט

און מיט קאַלמער זון,

הויך איך קעגען זון —
דימענט-שטויבען...
הערסטו ווי דיין נאמען הילכט
זון קייקעלט זיך פון בערגעל שניי צו בערגעל שניי,
און ביז'ן ברייטען טייך אוועק? ...
קום גיך, מיר וועלען זיין די ערשמע
א ריס צו מאכען אין זיין ווייסער העמד,
א בלויען און א לאנגען...
דימענט-שטויבען, דימענט-שטויבען
שפריצען רעכטס און לינקס פון דיינע פיס,
דימענט-שטויבען גלימצערען אין דיינע האַר...
אזוי פיעל שניי,
אזוי פיעל זון,
אזוי פיעל טייך —
דימענט-שטויבען וועל איך טרינקען
פון דיינע ליפען...

דאס ליעד פון די כרמים
תלאכיב
אין א ביארע

דאס ליעד פון די כרמים

בעל-הבית:

רייכע עדעלשטיינער
גרייט וועט יעדער איינער
אויפ'ן שמאק געפינען,
מיט'ן טוי באגינען.
שניידען וועט דער מעסער,
דריקען וועט דער פרעסער,
וועלען מיט רובינען
פולע פעסער רינען...
וועט מען זיי אין וויימען
אונז אויף גאלד פארביימען.

בחורים:

ווען אין בעכער זיינען
איינגעשענקט די וויינען,
פרייד פאר גאט און מענשען —
וועט אונז יעדער בענשען...

וויינען זים און טונקעל —
שווארצער אויגענפונקעל
צווישען לאנגע ברעמען
ווען זיך מיידלעך שעמען...

ליכטיגע קארעלען
אויף דעם וויין דעם העלען —
מיידעלשער געלעכטער,
לויפענדיג פון וועכטער...

מ י י ד ל ע ד :

צונגען אפגעבונדען,
אויגען אנגעצונדען —
וועט פאר די געטראנקען
יעדער אונז באראנקען...

וויינען ווילד און גלומיג —
יונגען פייער-בלומיג...
קושען לויטער פלאמען,
ווייסען ניט קיין צאמען....

וויינען שארף און ביסיג —
יונגען פלינק און פלייסיג,
בייסען אויפ'ן נאקען,
זויגען אויס די באקען...

א 5 ע :

זינגען מיר ביים קלויבען,
וועט דאָס ליעד פאַרבלייבען
אינ'ם טרויב, צוזאַמען
מיט די זיסע טעמ'ען...

וועט מען אונזער זינגען
מיט'ן וויין פאַרשלינגען,
וועט עס פון די קעהלען
צו די ליפען קוועלען...

— זינגען וועלען מענער —
שטראַלען אין די מענער...
— שמאַכטען וועלען פרויען —
אין די אויגען טויען...

1916

תל אביב

עם רוישען אין דער נאכט די וועלען,
זיך איך אליין ביים ברעג און הער,
מיר דאכט זיך, פון מיליאנען קעהלען
קומט אן אן אלט געזאנג אהער...

איך ווייס ניט און איך וויל ניט וויסען,
פארוואס די טרערען מיינע פליסען,
און ס'הארץ איז פול און שווער...

דער הימעל גיסט א ווייסען רעגען
פון שטערען גרויס און וואונדער-העל,
געשטאלטען נידערען און פרעגען:
ווי גיך? מיר ווארטען אויף באפעהל...

איך ווייס ניט און איך וויל ניט וויסען,
פארוואס די טרערען מיינע פליסען,
און ס'הארץ קלאפט ווילד און שנעל...

מאראנצען שפריימען כשוף-דופמען
צום שמומען שפיעל פון שמערן-שיין,
א גרויסער טרוים הענגט אין דער לופמען,
און מישט זיך אין דעם דופט אריין...

איך ווייס ניט און איך וויל ניט וויסען,
פארוואס די טרערען מיינע פליסען,
און ס'הארץ פארגעהט פון פיין...

1915

אין אַ ביאָרע

שושקען וואָרצלען צו דעם שטאַם :
טרינקען וועלען מיר אַ ים,
פריה און שפעט, און נאַכט און מאָרגען,
וואַסער-שפע צו באַזאָרגען...
וואו אַ שפּריץ און וואו אַ טריף,
זופען וועלען מיר און נאַשען,
און דערמיט דעם בוים באַוואַשען,
וועט אַ ברכה זיין דערפון,
און דעם רעשט וועט טאָן די זון...

שושקעט צו דעם שטאַם אַראָפּ
אין דער הויך דער בוים : מיין קאַפּ
איז פון שטראַלען אויסגעצווואַנגען,
וועל איך שעהנע פרות טראַנגען —
גרויס און רונד און פריש באַטויט,
וויין דאָס האַרץ, און גאַלד די הויט,
וועט מען זיי מיט שמחה פליקען,
וועט מען זיי אויף ימים שיקען,
איינס אין איינס געפאַקט געדיכט,
רויטע שטיקער זונגענליכט...

7

צויבערמאן
קען איר ניט פארשטעהן
א קוש דער מאמען
דאס ליעד פון דער פראש
משיח

צויבערמאן

קומט דער גומער צויבערמאן
אויף א גילדערנעם געשפאן,
האָט ער אויגען מילד און שוואַרץ,
און אַ דימענטענע האַרץ...
שמעלט ער זיך אין מיטען מאַרק,
הויבט ער אָן צו רופען שמאַרק:
„כ'האַב מתנות אַלערליי,
קומט און קלייבט זיך אויס פון זיי...“

ווערט אַ טומעל און געלאַף,
זעלטען מאַכט זיך אזאַ טראַף,
איילט זיך יעדער צו דעם גליק,
בלייבט אַ קינד ניט אין דער וויעג...
זאָגט דער צויבערמאן און לאַכט:
„כ'האַב פון אַלצדינג מיטגעבראַכט,
זאָגט מיר יעדער זיין באַגעהר,
איין באַגעהר נאָר און ניט מעהר...
האַט איהר צייט אַ פערמעל שעה,
און דערנאָך בין איך ניטאָ...“

איין באגעהר נאָר און ניט מעהר —
אויסצוקלייבען זעהר שווער...
קלער אהער און קלער אהין,
פאלג אַ גאַנג מיך און געפין,
וואָס איז בעסער, דאָס צי יענס.
שרייען אַלע ווי די גענז —
פון די אַלע מענשען פיעל.
ווייס ניט איינער וואָס ער וויל;
זיינען אַלע אין אַ קלעם,
פרעגט מען יענעם, פרעגט מען דעם:
וואָס נעהמט ער? און וואָס נעהמסט דו?
און אין מיטען: טרו-טרו-טרו!
בלאָזט אַ זילבערנער טראַמפויט,
און פאַרשוואַנדען שטילערהייט
איז דער גוטער צויבערמאַן,
מיט דעם גילדענעם געשפאַן...

1917

קאן איך ניט פארשטעהן

קומט א פויגעל צו דער שויב,
קלאפט זי צוויי מאל אן —
פויגעל שעהן דו, פויגעל קליין,
וואס זאל איך דיר טאן ?

צוויי-צוויי-צוויי און צוויי-צוויי-צוויי,
און א ווארט ניט מעהן,
צוויי-צוויי-צוויי און צוויי-צוויי-צוויי,
קאן איך ניט פארשטעהן...

* *
*

קומט א שמורעם פון דער ווייט,
רייסט ער אויף די מיר —
שמורעם ביזער, זאג מיר, וואס
דו פארלאנגסט פון מיר ?

וואו-וואו-וואו און וואו-וואו-וואו,
און א ווארט ניט מעהן,

וואר-ווא-ווא און וואר-ווא-ווא,
קאן איך ניט פארשמעהן...

* *

*

קום איך צו א וואסערל,
הער איך ווי עם שרייט —
וואסער ליעבער, זאג מיר, וואס
דיין געשריי באטייט ?

פלר-פלר-פלר און פלר-פלר-פלר,
און א ווארט ניט מעהן,
פלר-פלר-פלר און פלר-פלר-פלר,
קאן איך ניט פארשמעהן...

* *

*

שושקעט זיך דאס גאנצע פעלד,
ווען איך געה פארביי —
זאנגען ליעבע, זאגט, וואס מיינט
אייער שושקעריי ?

שו-שו-שו און שו-שו-שו,
און א ווארט ניט מעהן,
שו-שו-שו און שו-שו-שו,
קאן איך ניט פארשמעהן...

1917

א קוש דער מאמען

שפיעלט די מאמע מיט'ן קינד
און דער מאמע פרעהט זיך,
פעדים רונד ארום די דריי,
פלעכמען שטילערהייט זיך...

זאגט דער מאמע צו דעם קינד:
קוש, מיין גאלד, די מאמען...
קושט דאס קינד — צעלאכען זיך
אלע דריי צוזאמען...

זאגט די מאמע צו דעם קינד:
גיט דעם מאמען צו א נ צ י ג...
קושט דאס קינד — צעגליהען זיך
דריי פאר אויגען גלאנציג...

פלעכמען שטילע פעדים זיך
רונד ארום זיי אלע,
מאמע-מאמע פון דאס ניי
ווערען חתן-כלה...

1914

דאס ליעד פון דער פראש

געוועזען א פראש אין א גרין סאמעט קלייד,
קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק,
מיט א שירצעל א ווייסען פון פארענט פארשפרייט,
קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק.

איהר קאמער געפלאסטערט מיט גרינעס אאיר
קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק,
פון שטראהלען די פענסטער, פון וואסער די טיר,
קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק.

האט געפינטעלט די פראש מיט די אויגעלעך שמאקל,
קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק,
ווער האט אזא מאנטעל און ווער אזא קול ?
קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק.

פון ברעג אינ'ם טייך, און פון טייך אויפ'ן ברעג,
קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק,
א זונג און א שפרונג, אזוי געהען די טעג,
קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק.

בין געקומען א בושעל א הויכער צו געהן
קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק,
די פיס ווי די שפענער, דער שנאָבעל ווי שמייץ,
קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק.

גענומען די פראַש מיט'ן גרין סאַמעט קלייד,
קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק,
און די קינדערלעך זיינע א סעודה געגרייט,
קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק, קוואק-א-וואק.

משיח

אוי, קינדערלעך ליעבע,
ס'וועט זיין אזוי שעהן,
משיח וועט קומען
אין גיכען צו-געהן...

די אויגען אזוי ווי
צוויי זונען ביי איהם,
א הויכער, א ווייסער,
און זילבער די שמים...

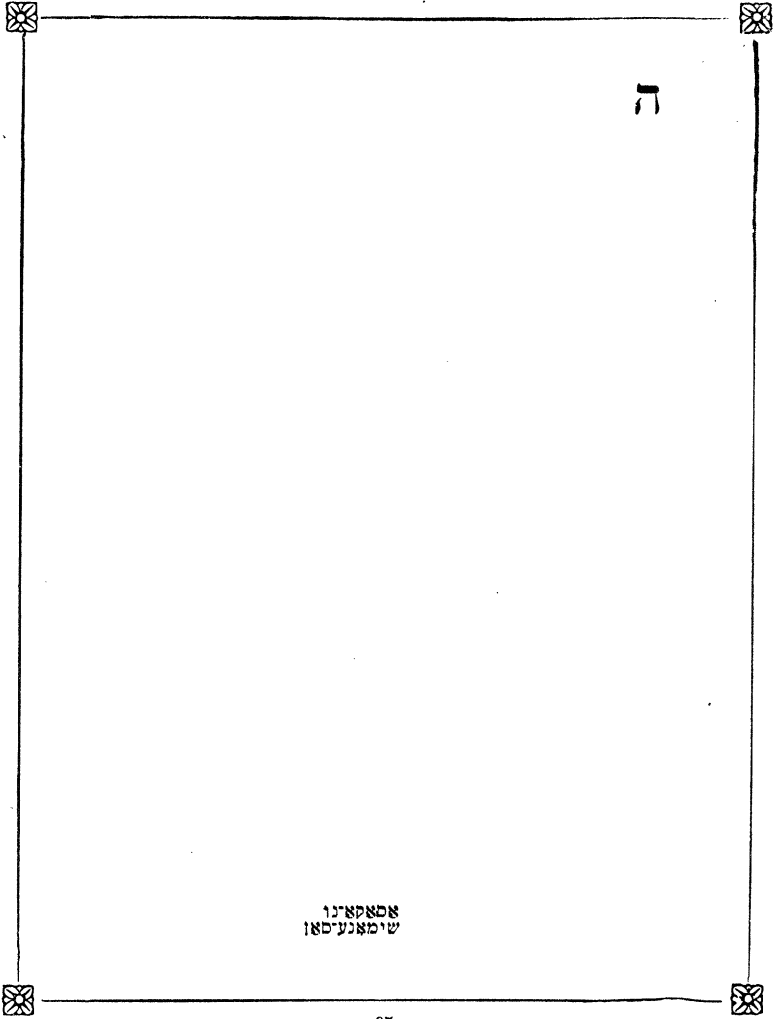
„וואָס האָט איהר מיר, קינדער,
צום אויפנעהם געגרייט? —“
„משיח געטרייער,
מיר האָבען געזויט...“

„מיט איין האַנט צום אַקער,
און איין האַנט צום שווערד,
די אויגען צום הימעל,
די פיס אויף דער ערד...“

„און ווער האט איך, קינדער,
די בשורה געבראכט ? —“
„משיח געמרייער,
מיר האָבען געוואַכט...“

„און שומרים געהאַלטען
אויף אימליכען וועג:
משיח, משיח
וועט קומען די מעג...“

1918

ה

שׁוֹמְרֵי תּוֹרָה
וּמִצְוֹתָיִךְ יְיָ

אַסאַקאַ-נו

אַסאַקאַ-נו, אַסאַקאַ-נו,
האַט אַ מאַנטעל געטראַגען אַ לויזען,
אַסאַקאַ-נו האָט מיט גראָזען גענעהט,
און די צייג איז געוועזען פון רויזען.

אַסאַקאַ-נו, אַסאַקאַ-נו
האַט אין טוי זיך געבאַדען באַגינען,
אַסאַקאַ-נו, די מאַכטער פון זון,
געוואָלט האָט אַ חתן געפינען.

אַסאַקאַ-נו אַסאַקאַ-נו
איז אַראָפּ צו די טאַלען געשטיגען,
דאַרט האָט יאָשיהיטאָ אַ ליעדעל געפייט
צו זיינע ווייס-האַריגע ציגען.

אַסאַקאַ-נו, אַסאַקאַ-נו,
די מאַכטער פון געטער און שטראַלי...
האַט קיין וואָרט ניט געפרעגט, און קיין ליפּ ניט באַוועגט,
און גלייך אויפ'ן האַלז איהם געפאַלען.

אַסאַקאַ-נו, אַסאַקאַ-נו,
די טאַכטער פון הימעל און וואַלקען,
געקושט האָט דעם פאַסטוך באַגינען און שפּעט,
און האָט זיינע ציגען געמאַלקען.

אַסאַקאַ-נו, אַסאַקאַ-נו
איז טריי צו דעם פאַסטוך געבליבען,
נאַר ער האָט ביים ברונעם אַ צווייטע געזעהן,
און אויפגעהערט אַסאַקאַ'ן צו ליעבען.

אַסאַקאַ-נו, אַסאַקאַ-נו
האַט געמאַלקען די שאַף און די לעמער ;
מיט'ן וואַרימען מילך איז אַ וואַרימע טרער,
גערונען אין הילצערנעם עמער.

1918

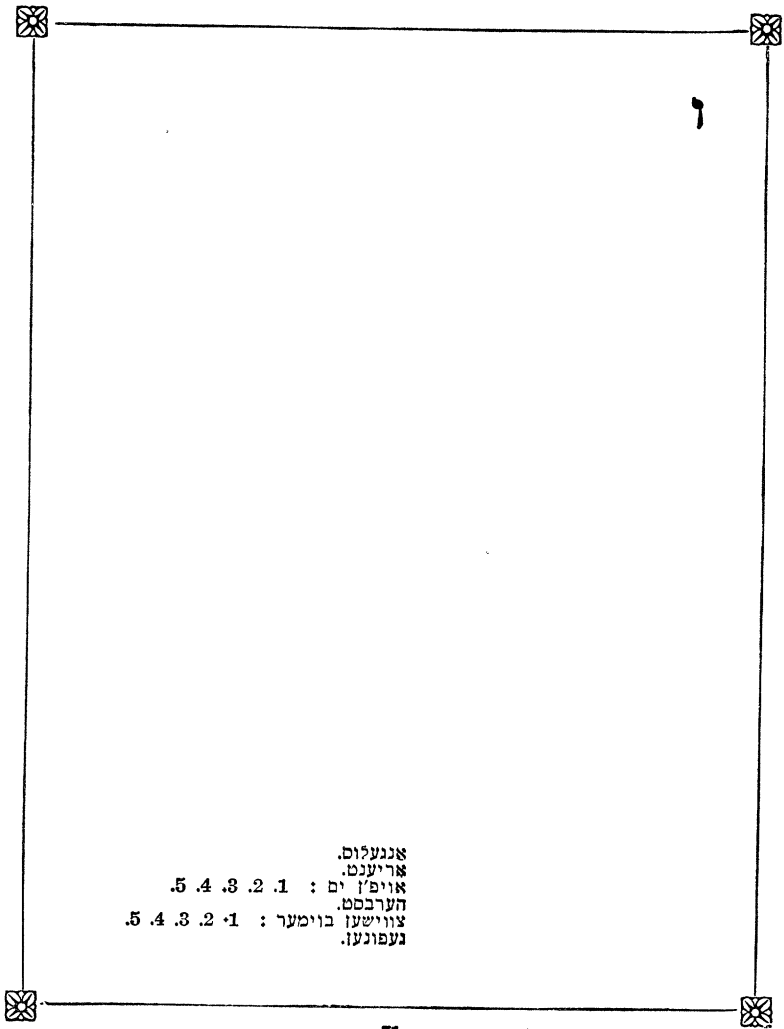
שימאָנע-סאַן

דער רעגען בלעזעלט זיך אין שמילען וואַסער,
קוק איך ווי די רינגען שפּריימען זיך פּאַנאַדער :
שימאָנע-סאַן, דו סאַמוראַאי בלאַסער,
ווען וועסטו קומען פּון דיין ווייטער וואַנדער ? —
שימאָנע-סאַן, מיין העלער שמערן...

איין מאָג קלייב איך אַלע רויטע בלומען,
און שיט די בלעטלעך איבער אַלע שמעגען :
שימאָנע-סאַן וועט אין פּריהמאַרגען קומען,
און איך וועל געהן אַ רויטע איהם אַנטקעגען —
שימאָנע-סאַן, מיין העלער שמערן...

אויף מאָרגען טו איך קאַרשען-קווייטען רייסען,
און פּלעכט זיי אין די האַר און אויף די שלייפען :
שימאָנע-סאַן וועט זעהן מיין קאַפּ אַ ווייסען,
און וועט אין פינסטער מיר אַנטקעגען לויפען —
שימאָנע-סאַן, מיין העלער שמערן...

געשוואָרען האָבען אלע מורמעל-מויבען
צו פליהען זעהן, אַוואו ער איז פאַרשוואונדען :
שימאָנע-סאַן, ביי מיינע קליינע שויבען
וועט אלע נאַכט אַ ליכטעל זיין געצונדען —
שימאָנע-סאַן, מיין העלער שמערן...

7

אנגלוס.
אריענט.
אויפ'ן ים : 5 . 4 . 3 . 2 . 1
דערבסט.
צווישען בוימער : 5 . 4 . 3 . 2 . 1
נעפונען.

אנגעלוס

אין ווינקעל הימעל צאנקט א לעצטער רויטער פלעק,
פון טויזענט לעכער קריכט די נאכט זיך אויסצושפרייטען.
די לאַנקעס גליווערען אין גרויער, שטומער שרעק,
און אין די שאַטענס טוליעט זיך איין גראַז צום צווייטען...

און האַרץ אַ קלאַרער גלאַקענקלאַנג פון ווייטען שפּאַלט
די גרויע רהיגקייט, וואָס פּאַלט אויף פעלד און וואַלד...
פון הימעל נידערט שמיל אַ ווייסע טויב אַראַפּ,
און טראַגט אַ בענשונג און אַ סודות/פולע גאַב...
עס וואַרקעט אין דער לופט אַ צערמליכע גענאַד,
און פול מיט ליעבשאַפט הויכט צו מיר אַ פרעמדער גאַט...

קלינג-קלאַנג, קלינג-קלאַנג... און דאַרשטיג טרינקט
מיין האַרץ אַריין
די שטילע טרייסטונג פון אַ גאַט, וואָס איז ניט מיין..

1913

אַרײַענמ

אַ גרויסע זון אין ים דערטרונקען...
אַ האַלבער הימעל אָנגעצונדען
מאַראַנצען-פאַרביג...
אַ האַלבער גראַם אין ווייכען פערלמוטער...
אַ ווייטע, ווייטע וואַסער-שמרעק
צעהאַקט אין קליינע וועלען...
צווישען ים און הימעל אין דער ווייט
גנב'עט זיך אַ שיף פאַמעליך,
און שאַטענט שוואַרצע קוימענס
קעגען צונטערדיגען מערב...
אַ פאַלמע שמרעקט איהר שלאַנקען גוף...
אַט וועט זי ווערען דינער-דינער,
און אין דער הויך פאַרשווינדען...
פון נאַהנטען מינאַרעט
קלאַגט לאַנגזאַם דער מועדין :

לא איללעה איל אללעה,
"ניטא קיין גאט הויץ אללעה,
קומט תפילה טאג,
קומט תפילה טאג,
ניטא קיין גאט הויץ אללעה!..."

1916

אויפ'ן ים

(1)

מונקעל-רוימע אווענט-פלאמען
קיחלען זיך אין שטילע ימ'ען...

אויבען וואַלקענס ווילד צעפלאַקערט,
אונמען ביימען גאַלד צעאַקערט...

לויפט די שיף און זייפט פון שוימען
פוכיג-ווייסע פרענז און זוימען...

לאַזט אַרויס דער הויכער קוימען
שוואַרצע צעפ אין גרויע רוימען...

פליהט אַ פויגעל אויף די וועלען,
וויל און קאַן זיין פום ניט שמעלען...

שוואַרצען זיך פון ווייט געשמאַלמען —
אַנקער-גלאַקען האַלב-באַהאַלמען...

קלינגען, קלינגען און זיך טונקען —
קענטיג, דאָרט אַ שיף דערטרונקען...

קומען גייסמער פון די תהומ'ען,
אַהן אַ צאָהל און אַהן אַ נאַמען...

וויגען זיך ווי דאָרע זאָנגען,
צו די מאַטע אַנקער-קלאַנגען...

(2)

קומען אן פון דארט, קומען אן פון דאנען
פינסטערע געשפאנען...

שאַמענס פון דער הויך, שאַמענס פון דער נידער
ציהען אויס די גלידער...

פון די לאַנגע מאַסטען, פון די הויכע שטאַנגען
קריכען זיי ווי שלאַנגען...

וואָס אַ רגע גרעסער, שמרעקען זיך און שמרעקען,
פול אין אלע עקען...

שפריימען וויסמע נעצען, וועבען ווי די שפינען,
קאָן מען ניט אַנטרינען...

(3)

פון העלער הויט אראפגעפאלען
תכריכים גרויע אויף די וואלען...

ניטא קיין ים, ניטא קיין הימלען,
פון וואסער קומט א הייז'ריג ווימלען...

קוקט מאט-געל דורך א יתום-שמערען —
עס וואכט געטריי די מאסט-לאממערען...

הויבט אן די שוף פון אנגסט צו ברומען,
ווערט אין טומאן דער ברום צעשוואומען...

שפאצירט מען שמיל ארום די דעקען,
ווי עמיצען ניט אויפצואוועקען...

הערט-אויף דאס ריידען און דאס לאכען,
מען טראכט גאט ווייס פון וועלכע זאכען...

צעשרייט א קינד זיך אין דער מיטען —
ווערט פלוצים עפעס אפגעשנימען...

קוקט יעדער קרום און קנייטשט דעם שמערען:
וואלט כאטש דאס קינד אנטשוויגען ווערען...

(4)

עם פלייצען וואסער-פאלען
פון קאלטען שיין...
שלינגט אלצדינג איין
די וואל פון אלע וואלען,
די קוואל פון אלע קוואלען...

צעפליסען אלע זונען
ווי ניט געווען...
ווערט זיין און זעהן
ווי טוי אין זון צערונען,
ווי טוי וואס פאלט אין ברונען...

(5)

געפאלען איז פון הימעל
א שטילע גרויסע גאב,
גענידערט ווי א טוי האט
א בענשונג אויף מין קאפ...

א ליכט האט זיך געצונדען,
און האט מין הארץ באהעלט —
איז גרויס דאס הארץ געווארען,
צי קליין די גאנצע וועלט?

איך האב אי ים, אי הימעל,
געוויגט ביי זיך אין ברוסט,
איך האב פון תהום און שמערן
דעם טיפען סוד געוואוסט...

איך האב פון גרויסע בעכערם
געזופט א הייל'גען טראנק,
איז ס'הארץ מיר איבערקוואלען
פון גליק און פרייד און דאנק...

1915

הערבסט

א גרויער וועג באשפרייט
מיט קיהלען זונענגלאַנץ...
א זייל פון בלעטער געהט
א רונדען טויטענטאָנץ,
געטריבען פֿונ'ם ווינד —
ס'איז הערבסט, מיין קינד...

זעה, אלע בלעטער ווי באַמאַלט,
מיט פֿורפעל און מיט רויט און גאַלד,
מיט צימרינג-ברויז און זאַפֿראַן-פֿאַרבען —
באַצירט צום שטאַרבען...

דער לעצטער זאַנג אַראַפֿגעשניטען,
די פעלדער הויל און פֿלאַך...
אַן איינצ'נער קוסט אין מיטען
געבליבען אויף דער וואַך...
דער הימעל קאַלט און בלוי און שעהן...
קום, קינד, די וועלט איז פֿוסט,

נעהם אן מיין האנמ, מיר וועלען געהן
אהין, צום קליינעם קוסט,
און קושען זיינע צווייגען —
דארט וועל איך וויינען אויף דיין ברוסט,
און שווייגען...

1916

צווישען בוימער

(1)

טיעף אין וואלד שמעהט מיין געצעלט,
קיינער וועט מיך ניט געפינען,
שפעט ביינאכט און פריה באגינען,
הער איך ווי דער פריהלינג קוועלט
פון די טיפע וואַרצלען אונטען,
צו די מאַך-באָדעקטע שמאַמען,
פון די טונקעל-קאַלטע גרונטען
צו דער זון און איהרע פלאַמען...
שליסען ערד און הימעל בונטען,
שלים איך אויך מיט זיי צוזאַמען...

טיעף אין וואלד שמעהט מיין געצעלט,
קיינער וועט צו מיר ניט קומען,
ווי אַ וועל אַוועקגעשוואומען
איז די ווייטע, ווייטע וועלט...
שלאַג איך וואָס אַ טאַג אַלץ מעהרער
טיעפע וואַרצלען אין דער נידער,

ווערען וואס א טאג אלין שווערער
מיט דער זאפט פון וואלד די גלידער =
גרויסע שמערען מיינע הערער,
גרינע גראזען מיינע ליעדער...

(2)

האָבען מונקעלע ציפרעסען
מיר געזאָגט : דו וועסט דאָ בלייבען,
וועסט דיין יאָגד ניט לענגער טרייבען...
— אונזער טראַנק און אונזער עסען —
וואַרצעל-זאַפּט און זונענשמראַלען —
וועלען מיר מיט דיר זיך טיילען...
וועסט ניט פליהען און ניט פאלען,
רוהען וועסטו און זיך היילען...

האַט אַ ביען געדרעהט אין ליכט זיך,
און געזונגען מיר אין אויער :
אַפען איז געווען דער טויער,
עמיץ האָט אויף דיר געריכט זיך,
וועסטו איהם אַצונד באַגעג'נען...
וועט ער פון געהיימע שטראַמען
דיין נשמה פריש באַרעג'נען
און דיר ברענגען נייע זאַמען...

(3)

כ'האָב געטרוימט פון זיך באַפרייען,
און האָב ענגער זיך פאַרקלאַמערט,
כ'האָב אַליין מיין קייט געהאַמערט,
וואָס אַ מאַג אַ רינג אַ נייעס...

וועל איך איצט אין שטילע טיגלען
אַלע שווערע קייטען שמעלצען.
וועלען פאַלען אַלע שמעלצען.
אַלע צוגעקלעפטע פליגלען...

וועל איך מאַרגעריטקעס קלייבען,
פליקען רויטע אַנעמאַנען,
וועט פון אַלע פאַלשע טראַנען
מעהר אַ זכר ניט פאַרבלייבען...

וועל איך אויף די פעלדער ליעגען,
און וועל בעטען ערד און שמערן:
לאַזט מיך אַייער אמת הערען,
מיינער איז געווען אַ ליגען...

(4)

איך האָב אַ קיניגרייך,
און וואָס איז דיין באַגעהר? —
צו זיין אַ וואַסער-בלום אין טייך,
און מיט'ן טייך זיך וויגען הין און הער...

איך האָב אַ צויבערשמאַק,
און וואָס איז דיין פאַרלאַנג? —
צו זיין אַ זום-זום דורכ'ן מאַג,
און שלומערען אין אַווענד אויף אַ זאַנג...

איך קום מיט אַלצדינג אָן,
וואָס קלייבסטו אויס דערפון? —
צו זיין אַ טוי אויף רויטע מאַהן,
און שימערען און אויסגעהן אין דער זון...

(5)

דער וואלד איז שמיל אַ חוץ די ביענען
און הויכע, הויכע בוימער דרינען.
זעה, ווי שעהן,
אונטער גרויסע בוימער צו זיין קליין...

1914

געפונען

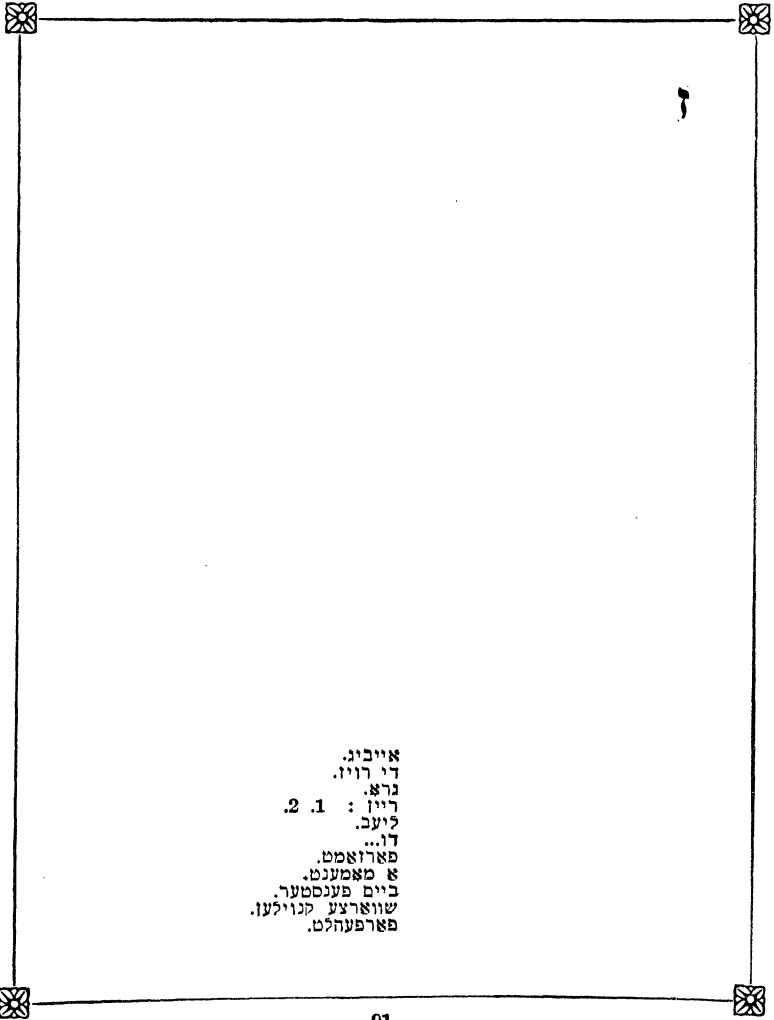
איך האב מיין קול פארלארען
און בין געווען א שטומער —
האט מיך מיין פרייד געווארגען,
האט מיך געשטיקט מיין קומער.

האב איך געווארט בין נאכט האט
איהר שווארץ געוואנט פארהאנגען,
און בין א היילונג זוכען
צום גרויסען ים געגאנגען...

איז מיר דער ים אנטקעגען
געקומען מיט געשרייען,
האט יעדער אינד געפילדערט
מיין לוסט און מיינע וועהען...

בין איך אין זאמד פארגראכען
געלעגען און געשוויגען —
אין ים אין גרויסען האב איך
מיין קול צוריקגעקריגען...

1914

אייביג.
די רויז.
נרא.
ריין : 2.1
ליעב.
דו...
פארואמט.
א מאמענט.
ביים פענסטער.
שווארצע קנולען.
פארפעהלט.

אייביג

ב'האָב פון דיין לייב אַרויסגעזויגען די פאַרפומען,
איז מיר אַ העלע אייביגקייט אין זעעל געזונקען,
ב'האָב אַלע פרייהלינגס פון די וועלמען אויסגע-
טרונקען
און קיינמאָל וועט צו מיר דער ווינטער מעהר ניט קומען.

און וואָלמען מיינע טעג געדויערט ווי די שטערען,
דעם סוד פון יענער רגע וואָלט איך ניט דערגרונטען,
און ניט דער הימעל אויבען, ניט די ערד פון אונטען
פאַרמאָגען מעהרער פרייד און מעהר אַנטציקטע
טרערען...

און וואו דו ביסט געפאלען פון דעם גורל'ס בויגען ?
און ווער עס האָט דעם לעצמען זיסען טריף געזויגען,
און אין זיין רויש דעם אויסגעלעערטען כּוּם
צעשפּליטערט ? —
איך וועל ניט פרעגען און איך וועל ניט וועלען וויסען,
נאָר אין געהיימע ווינקלען וועל איך זיך פאַרשליסען,
און פיהלען ווי דיין הייסע ליפּ אויף מיינער צימערט...

די רויז

האַסט אויף דיין ברוסט געטראָגען
א רויז,
איז זי געוועזען רונד און גרויס
און ווי מיט שנעע געצוואַנגען...
האַב איך זיך איינגעבויען
און האָב געקושט די בלום,
האַסט דו זיך פרום
און מיט פאַרדראָם
פון מיר אוועקגעצויגען —
פאַר וואָס? ...

1917

גרא

קומען וועט זי אין א נאכט פון רעגען,
און פאמעליך קלאפען אין דער שויב,
און פאמעליך רופען ווי א טויט :
עפען אויף די טיר און זאלסט ניט פרעגען...

וועל איך שפרינגען פונ'ם בעט א בלאסער,
און אין קאמער צינדען אלע ליכט,
ווישען אהן א וואָרט איהר נאָם געזיכט,
דריקען פון די ברוינע צעפ דאָס וואַסער...

וועט זי מיינע הענט אין איהרע געזומען,
און מיך טוליען צו איהר קאלטען לייב,
און פארשלאפען בעמען כ ניט פארטרייב =
מיט א טרער אויף צוגעמאכטע ברעמען...

וועט דער מאַרגען קומען אויף שפיצינגער,
שמעלען זיך צוקאָפענס ביי מיין בעט,
און דערשרעקען וועט מיך דאָס געשפעט
פון דעם טאָג מיט זיינע טויזענט צינגער.

1917

רײן

(1)

יונג און ציכטיג אימליך גליעד...
כ'האב דעם וויין געהיט —
וועסטו ריין איהם מרינקען...
וועט דיין בליק מיר זינקען
אין געמיט...
וועל איך בלייבען אויביג
ריין און גלויביג...

קומען וועט די שמונד —
וועסטו שיידען...
וועל איך זאגען: געה געזונד!
בעסער פאר אונז ביידען...

(2)

אלצדינג האב איך דיר געגעבען,
אויגען, ליפען, לייב און לעבען —
טרינק מיך אויס ווי וויין א בעכער,
אָבער ווער ניט מיין פארשוועכער...

ביזמו זאט געפילט פון זופען,
זאל ניט דיין פוס מיך פארשטופען...
וועל איך אויביג, אויביג טראַכמען
פון דיין ערשמען ריינעם שמאַכמען...

קומען וועט פון זינד די רייהע —
וועסטו ווערען מיין קמיע...
וועל איך ווידערהאַלען : א י י נ ע ר
צווישען זיי געווען א ריינער...

1917

ליעב

„איך האב דרך ליעב... איך האב דרך ליעב...“ די
ווערמער זיינען
געפאלען דופטיג ווי עם פאלט א הייפעל בליטהען
פון קארשענבוים, ווען פריהלינג-שמערען שיינען,
און שנעל און שוימענדיג, דורך מח און געבליטען
צעגאסען האבען זיך געווירצטע הייסע וויינען...

„איך האב דרך ליעב, איך האב דרך ליעב...“ און ס'האט
דיין ליפ
זיך צוגעדריקט און שעמעוודיג זיך נייגט דיין קאפ...
א, פרייד, מיין פרייד, ניט נעהם צוריק דיין שענהע גאב,
קום, לעג דיין קליינעם ראזען אויער צו מיין ריפ
און הער ווי ס'רופט מיין הארץ, און קלאפט מיט
ווילדע שלעג :

„איך האב דרך ליעב, איך האב דרך ליעב דורך אלע מעג...“
און אין דעם פלעכט פון „איך“ און „דו“ — קיין
צווישענשייד
זעהר ווייס איך ניט, און זעל צו זעל צונויפגעקייט,
אונז טראגט א ברייטע וועל אהין — איך ווייס ניט וואו...

„איך האָב דיך ליעב, איך האָב דיך ליעב...“ שלים
ד'אויגען צו,
און קלאַמער דיינע הענט אַרום מיין נאַקען פעסט,
און דריק זיך ווי אַ פּוּיגעל דריקט זיך צו איהר נעסט,
און צווייטשער מיר מיט שמילען קוים-געהערטען קול,
צום הונדערטסטען, צום טויזענטסטען און צום
מיליאָנטען מאל :
„איך האָב דיך ליעב, איך האָב דיך ליעב...“ צי
טראַכט עס בלויז,
און כ'וועל עס הערען ווי מען הערט די קנאַספּ פון רויו
זיך זאַפטיג רויטלענדיג אין צוגעמאַכטען כּוּם,
און ווי מען הערט ביינאַכט דאָס שפּראַצען פּונ'ם גראַז...
און קוישענדיג וועט שטום דיר ענטפּערען מיין ליפּ :
אַ פּרייד, מיין פּרייד, איך האָב דיך ליעב, איך האָב
דיך ליעב...
1916

דו...דו

שפרינגט א שמראל א העלער
פון וואנט צו וואנט ארום —
פארטראגט א פריהלינג-ווינטעל
דעם ריח פון א בלום —
ביזט דו דער שמראל, ביזט דו דער דופט
א קום, געליעכטע, קום...

קומען אַווענט-שאַמענס
און שלינגען איין דעם שייך —
קריכען וויסמע שרעקען
ווי שלענג אין ברוסט אַריין —
ביזט דו די נאַכט, ביזט דו דער שרעק,
א קום, געליעכטע מיין...

פארזאמט

(1)

די שאַמענס פאלען, פאלען —
צו-שפעט, מיין קינד, געקומען...
אין גרויע נעסטען שטומען
די קראַנקע נאַכטיגאלען,
און לאַנגזאַם קריכט די נאַכט און קריכט...
כ'וועל וואַרטען אויפ'ן ליכט
פון ערשטען קאלטען שמערען,
און קיין זאך ניט באַגעהרען,
נאַר רוה, נאַר רוה —
אַ קיהלען ים, אַהן וועל און ווינט...

מיין קינד,
נעהם אַלע דיינע בלומען צו,
און פליק זיי איינציגווייז אין זאַמד
און זאָג: איך האָב פאַרזאַמט...

(2)

יאָהרען וועלען קומען
און יאָהרען גיך צעריינען,
און אונטען טויטע בלומען,
וועט זיך אַ פּאָדעם שפּינען...

אַ פּאָדעם צוגעבונדען
צו ווייטע וואונדער-וועלטען —
וועט ער פאַר אַלע וואונדען
דיר טויזענטפאַך פאַרגעלטען...

וועט אין דעם מאָג דעם גרויען
אַ ווינקעל דיר באַשיינען,
דער פונק פון גרויסע שעד'ן,
די פרייד פון גרויסע פיינען...

1918

א מאמענט

איך האב געגלעט דיין האנט און האב געטראכט :
פאסירען וועט עס נאך א וויסטער נאכט —
כ'וועל אויפשטעהן אין דער פריה,
און מיינע אויגען רייבען, רייבען,
און אל' מיין מיה
וועט ניט די פינסטערקייט פארטרייבען...
און צווישען מיר און העלען שיין
וועט זיין
א הויכע דיקע וואנט פארצויגען,
און טאנצען וועלען פאר די אויגען
רונדע פייערדיגע פלעקען,
און איך וועל טאפען רונד ארום
און וועל דיך וועקען :
שמעה אויף און קום
באווייז מיר אויפ'ן וואהר,
וואס דו ביזט יאהר פאר יאהר,
און טאג פאר טאג געוועזען גרייט

צו טאָן, און גיעב דיין פרייד,
דיין יוגענד מיר, און פיהר מיך און — —

איך גלעט דיין האַנט און פרעה זיך מיט דער זון,
און זאָג :
עס וועט נישט קומען אזא טאָג...

1917

ביים פענסמער

האנט אין האנט געשלאסען
אָנגעלעהנט אָן פענסמער,
שמעהען מיר און לאכען
צו דער העלער גאס...

איילען זיד די מענשען
גרינגע אויפגעראממע —
לויפען נאך די שטראהלען
הינטער זייער פרייט...

גנב'עט זיך אַ קעצעל
דורך דער גאס פאמעליך,
מיאוקענדיג צום ערשמען
שעהנעם פריהלינג-טאָג...

געהט אַ בלאַנדער בחור
מיט אַ קאַרב אַ גרויסען

פייפט ער צו א ליעדעל
הילכט עם פון דער ווייט...

קומט אן איטאליענער
מיט א לייער קאסטען,
רינגלען איהם די קינדער
טאנצענדיג ארום...

„רינג ארוואנד א-ראזי,
„רינג א-ראנד א-ראזי —“
לאכט דער איטאליענער
מיט די ווייסע צייהן...

ווארפט א קינדער-הענדמעל
פון דער הויך א פעני,
לויפען אינגלעך כאפען
פאר'ן ארגעלמאן...

שמעהט דער שווארצער קויהלמאן,
ביי דער טיר פון קעלער,
דרעהט ער פון דער ליולקע
פראפענציהערס רויך...

פאהרט א שווארצער וואגען,
אנגעפילט מיט בלומען,
אויסגעפוצט מיט זילבער,
טראדלען אויף די פערד...

קוקסט מיר אין די אויגען,
קוק איך טיעף אין דיינע —
יאָהרען וועלען לויפען,
וועט עס זיין ווי היינט...

קוקען פון אַ פענסטער
וועט אַ יונגע פאַריל,
פאַהרען וועט אַן אַרונ —
ווער וועט זיין דערין? ...

שווארצע קנוילען

כ'וועל קומען פון דער וואנדער,
און זאגען וועל איך פויל :
„נעהם צו דעם קנויל
און דריבעל דו פאנאנדער...“

וועסט דו די פעדים נעמען,
און ווארפען אין קאמין :
„קום, קראנקע בייען,
ניט טו דעם האניג שעמען...“

וועל איך ביו שכרות מרינקען,
און קלעמען וועט מיין הארץ —
פון פייער וועלען שווארץ
צו מיר די קנוילען ווינקען...

.1916

פארפעהלט

שוין אויף דער ליפ געהאנגען —
וואָס האָסטו נים פאָרגונען ?
א נעסט מיט יונגע זונען
געלאָזט נים אויפגעגאָנגען . . .

די ביימען גרייט געלענגען,
פאָרהונגערט נאָכ'ן זאַמען,
און זאַפטען גאַנצע תהומ'ען,
און הימלען שוואַרץ מיט רעגען . . .

א רגע וואָלט געוועהרען,
און וואָלסט א וואָלד געפונען —
וואָס האָסטו נים פאָרגונען
דעם קליינעם קאַרגען קערן ? . . .

ח

דער קערן.
דער הייליגער.
דער נביא : 1. 2.
אליין.
יאנר.
אהו רודער.
דאס גרויסע ווארט.
ביום בויםשפיין.
אויפ'ן שטראם.
מאכטיג.
צו וואס ?
דער שטילער קיניג.
הין און הער.
שטומע וועהען.
די וואנדער.
אין געוועט.
די בריק.
דער שטארקסטער.
פאזשלאסען.
ווארטען.
די שעה.
וואוהין ?

דער קערן

איך האב געוואלט פאנאנדערשפינען
די טונקעלע פארלאנגען,
איך האב געוואלט מיין זעל געפינען,
און בין צום ליכט געגאנגען...

די שטראהלעך האבען מיך געשמאכען,
דער שימער האט מיין קראפט געבראכען,
האב איך די טירען צוגעדריגעלט,
האב איך די אויגען פעסט פארזיגעלט,
און פון דער פינסטערניש האט העל
ארויסגעבליצט א שמערן —
איז דאס געווען דער קערן,
דער קערן פון מיין זעל...

.1913

דער הייליגער

איך האָב אַ קאַרב פֿון שלאַנגען גיפטיגע געבראַכט,
און האָב געהויערט פֿאַר דיין שוועל אין שוואַרצער נאַכט,
און אויף די בלאַע ליפען מיינע, אויפגעדרעהט
געלעגען זיינען ווערטער ווי די שלאַנגען, גרייט
אַראַפֿצושפּרינגען ווען דו וועסט צו מיר אַרויס :—
דו היטער פֿון גאַט'ס פֿלאַם, דו וועכטער פֿון זיין הויז,
באַווייז דיין מאַכט, און זאָג דיין שטאַרקען שפּרוך, און ציה
אַרויס די גיפֿט-געפּילטע צייהנער פֿון אַט-די,
און איך וועל זיין דיין קנעכט און דו וועסט זיין מיין האַר...
ווען גיט — פֿאַרפּלוקען וועל איך דיר, פֿאַרוואַס מיין צער
האַט זיך אומזיסט געהאַנגען אָן דיין מאַנטעל'ס זויס,
און רוה געזוכט אויף דיר, ווי אויף אַ שטאַרקען בוים
זוכט רוה אַ קליינער פּויגעל, ווען דער שטורם ברילט...
האַסט דו באַוויזען זיך... און פֿון דיין אויג האַט מילד
אַרויסגעשפּונען זיך אַן איינצגער לאַנגער בליק
און מיך פֿאַרוועכט, ביז כ'האַב געבויען מיין געניק
אין שאַנד צו דייע פּיס...
אַ, הייליגער, פֿאַרגיב
די ווערטער וואָס געלויערט האַבען אויף מיין ליפּ,
צו פרובען דייע וואַנדער : פֿון דיין פּריסטער-קלייד
דער דופּט אַליין, האַט אַלע מיינע שלענג געמייט...
1916.

ד ע ר נ ב י א

.1

זיי האָבען זיך געבוקט צו איהם : „דו מאַן פון גאָט,
מיר וועלען דיך באַקרוינען...“ —
האַט ער געשמייכלט שמילערהייט : „דאָס וועט איהר טאָן,
ווען איהר וועט מיך פאַרשטיינען...“

זיי האָבען זיין געזעלט באַלאַגערט : „מאָן פון גאָט,
מיר וועלען דיך דערהויבען“ —
האַט ער געוויגט באַטריבט דעם קאַפּ : „און הויבענדיג
דערנידערען מיין גלויבען...“

זיי האָבען איהם געזונגען זייער שענסמען לויב :
„ביסט ד ע ר, וואָס מיר פאַרלאַנגען“ —
האַט ער זיך אויפגעכאַפּט : געהמט אַכט, איך בין די פלאַם,
און איהר די טויטע זאַנגען...“

2.

מיך האָט געשמאַרקט אַ פעסטע האַנט,
מיך האָט געבענשט דאָס מויל פֿון גאַט,
איך בין דער אַקער, און די זאַט,
איך בין דער שמורעם און דער בראַנד...

איך בין אַ פֿלייצונג אָהן אַ מאַס,
איך בין אַ מבול, וואָס פֿאַרוויסט,
און בין אַ רעגען, וואָס באַגיסט
אַ מדבר זאַמד צוליעב אַ גראַז ...

איך בין דער נעבעל אין דער ווייט,
און בין אַ שאַל פֿון הויכע בערג,
און בין די פֿרייד פֿון גרויסע ווערק,
און בין דער וועהמאַג, וואָס באַנייט ...

איך בין דער טויער און די מיר,
און בין דער שליסעל און די שוועל,
איך בין אַן אַנזאָג און אַ טרעל,
און וועלדער פֿויגלען הינמער מיר ...

1919.

א ל י י ן

וועל איך מעהר ניט ריידען,
און דו אויך ניט מעהר,
טוט א וואנט אונז שיידען,
איז זי גראַ און שווער...

איך און דו און יעדער —
א פארבלאנדזשעט קינד...
א געטריבען פעדער
אין א שמורעמווינט...

ניט פאראן אין צווייען,
ניט קיין זאלבענאנד,
געהען די וואַס געהען
איינזאַם, אומבאַקאַנט...

און אזוי די בוימען,
און אזוי דער שטיין,

אלע ווי יתומים,
אימליכער אליין...

און אזוי די שמערען
דורכ'ן רוים געיאגמ,
איינער קען ניט הערען
וואס דער צווייטער זאגט...

און אזוי דער בורא
אויף זיין קאלטען טראן,
אומעדיג א מורא,
מוז ער טאן און טאן...

.1917

י א ג ד

זאמען אין דער האנט,
געהן איך און איך געה,
ווארף איך און איך זעע
אויפ'ן גאנצען לאנד...
זען אזוי שעהן —
זען איך אויף א שמיין
זאמען אלערליי...

געזען פאר'ן פאנג
זיין איך און איך שטריק...
קניפ איך און איך פליק
מעג און יאהרענלאנג...
געזען אזוי שעהן,
פישען אזוי קליין —
כליב איך ביים געשמריק...

פילען אהן א צאהל,
זאמעל איך און קלייב...

נעהם איך זיי און מרייב
איבער בארג און מאַל...
— שיסען אזוי שעהן
שים איך זיך אליין
פּיילען אינ'ם לייב...

1917.

אהן רוד זון

ווארף איך דעם רודער צוועק פון דער האנט
כ'דארף איהם ניט מעהר...
מוט מיך ניט קימערען דא און דארט,
היין אדער הער.

מראגען זאל יעטוועדער נארישע וועל,
פיהרען — דער ווינט.
געקט עס צום אפגרונד, אדער צום ברעג —
איך וועל זיין בלינד...

.1903

דאס גרויסע ווערט

אמאל אין א געוויסען מאג
האט ער
(וואס איז דער חילוק ווער ?)
געטאן ניט-ווילענדיג א זאג
א ווערט,
און גלייך געכאפט זיך אויפ'ן ארט,
אז ער, דער טאטע, איז
א קארליק, און זיין קינד א ריעז...
און נאָהנט,
איהם סאמע ביי דער האנט,
איז אויסגעוואקסען דער גיגאנט
און האט געמאָהנט :
„ווער גרויס, ווער גרויס ווי איך...“

דאט ער
(וואס איז דער חילוק ווער ?)
גענומען בעמען זיך :
מיין קינד, מיין קינד —

עם איז צו-שפעט...
פארגיב מיין זינד
(אויב שוואַכקייט איז אַ חטא),
איך בין געבאָרען קליין
און קאָן ניט וואַקסען מעהן.

האַט איהם דער ריען,
(אַ שאַנד און גרויל!)
געטראָמען מיט די פים
און איהם באַשפּיגען:
„דו זאָנסט אַ ליגען —
ביזט פּויל, ביזט פּויל...“

איז ער
(וואָס איז דער חילוק ווער?)
געלעגען און פאַרגאַסען טרערען:
„מיין קינד, ניט פּלונך...
איך זוך און זוך
און קאָן ניט גרעסער ווערען...“

ביים בוימשפיין

און פיעל מען זאל פרוכמען ניט קלייבען,
וועט אויבען ביים בוימשפיין פארבלייבען
אן איינציגע פרוכט,
ניט געפליקט, ניט פארזוכט,
וואס וועט לאכען אין זון און אין שמראלען
פון יענע, וואס זיינען געפאלען...
און א ווינטעל וועט קומען צוגעהן
און געבען א גלעט: דו אליין
ביזט די קרוין און די פער און דער שיין,
און דער לויז פון דער שטאלצער וועט זיין:
געהויבען אין הימעל צו שטארען
און פאמעליך, פאמעליך פארדארען...

אויפ'ן שטראם

... ווי א הערבסט-בלאט
אויף דעם גרויסען ברייטען שטראם...
זיכער, ברייט און מאכטיג
אויפ'ן הארץ פון שטראם...
גרינג און פול מיט אלע לאנג-פארגליהטע זונען,
און אלע אומגעכארענע געזאנגען,
איילענדיג אין לאכטיגקייט און ליכטיגקייט,
צום אונטערגאנג...

... ווי א הערבסט-בלאט
אויף דעם שימערדיגען וואסער-פאל,
שפרינגענדיג פון פעלז צו פעלז,
אין ווירבעל און אין שמחת,
אין פולען, קאכטיגען גערויש,
צום אונטערגאנג...

זינגט דאס הערבסט-בלאט :
דו ביזט שטארק און יונג,

אויביג שמאָרק און יונג...
ווער? ... איך ווייס ניט...
אַבער שמאָרק, שמאָרק ביזטו,
דו גרויסער נאַמענלאָזער, אומבאַצוואונגענער,
דו העלער אונטערגאַנג...
און אויף דיין האַרצען
ווערט דאָס הערבסט-בלאַט יונג,
ציהט דאָס טויטע הערבסט-בלאַט,
פול מיט פרייד און מאַכט און יוגענד,
צום אונטערגאַנג...

1918

מ א כ ט י ג

מאכטיגער פון לעבען,
שמאָרקער פונ'ם מויט —
ביזט ד ו...

זיכערער פון הימעל,
פעסטער פון דער ערד —
דיין רוח.

ליכטיגער פון שמערען,
העלער פון דער זון —
דיין זעל...

איבער אלע וועלטען,
איבער גאט און שד —
באפעהל! ...!

1918

צו וואס?

פאלען צו די אווענט-שאַמענס,
עפענט זיך די מיר פאנאנדער —
קומט אריין א וויסער זקן,
קענטיג פון א לאנגען וואנדער...
מורמעלט ער: „איך האָב געזוכט דיך,
און אַצינדער דיך געפונען...“
גיט ער מיר אַ קנויל פון פעדים
און ער זאָגט: „ער איז געשפונען,
„פרעגט ניט וואו און ניט פון וועמען —
נעהם זיך פלייסג צונ'ם וועבען...“
און דער זקן איז פארשוואונדען,
מעהר קיין עצה ניט געגעבען...
וועב איך טאָג פאר טאָג און ווייס ניט,
ווער עס וועט מיין אַרבייט נעהמען...
וועב איך פלייסג און איך פרעג ניט,
ניט „צו וואָס?“ און ניט „פאר וועמען?“...“

1916

דער שטילער קיניג

...און ווייל מיר האָבען עס באַגעהרט
האַט אימליכער געטראַכט : אַט ווערט
אַ טיר געעפענט און אַרײַן
וועט איינער, אַנגעקליידט אין שײַן,
און שטרַאָמען וועט פֿון איהם אַ תּן,
וואָס וועקט אי שמחה, אי געוויין...
און וועט ער אויסשטרעקען זײַן רעכט,
וועט ווערען יעדער איהם אַ קנעכט,
און אַלע וועלען זאָגען לויט :
„מיר האָבען לייב און זעל פאַרמרויט
צו דיר, און קיינער פֿון אונז זאָל
זײַן ווידערשפעניג, און זײַן קול
אַקעגען דיר נישט הויבען... דו
וועסט זײַן דער אַנקער און די רוה...
דער פליגעל וואָס באַשיצט און טראַגט
די פּאָהן פאַראוים, די רוט וואָס שלאַגט...“
און איינער איז געזעסען, שוואַרץ
און פינסטער, מיט באַקלעממען האַרץ,
אין אונזער מיט, און אונזער שפּראַך
געווען איז זײַנע : „איך בין שוואַך,

און זוך מיט קראנקע מריט דעם טייך
פון טרייסט און הילף מיט אייך צוגלייך,
און וואו איהר געהט, דארט געה איך מיט..."

האָט אָנגעהויבען זיך אַ ליעד
פון איהם צו שפינען, זאכט און זאכט
דורך אימליכען פון אונז... ערוואכט
האָט דאָ און דארט, — ווי אין דער צייט
פון פרייהלינג, קווימען ביי דער זייט
פון וועג — אַ ריינע, פרישע פרייד...
און טרעלען פון אַ ווייטער פלייט
געקלונגען האָבען פול מיט ליכט...

און טריב געווען איז זיין געזיכט
ווי פריהער, נאָר אַ גרויסע טרער
האָט אויף זיין ברעם געשמראַלט...

— „ס'איז ער" —

געפאלען איז אַ וואָרט, און גיך
געווענדט די אויגען האָבען זיך
צו איהם, און יעדער האָט די ברוסט
געקלאַפט און איהם די פיס געקושט...
האָט אונזער בוקען וועה געטאָן
דעם שמילען קיניג אַהן אַ טראָן.
איז ער אַוועק, און אונזער ליעד
האָט אָפּגעהאַקט זיך אין דער מיט...

1916

היין און הער

איין שמערען האָט גערעדט צום צווייטען,
און צווישען זיי געוועזען איז די ערד,
איז מיר אַ וואָרט פאַרבייגעפּלויגען
האַב איך דאָס וואָרט געהערט...

איין שמערען איז אַוועק אין מזרח,
דער צווייטער פליהט אין מערב-רוים,
זוך איך אין מזרח און אין מערב,
דעם פאַטער פון מיין טרוים...

.1914

שמומע וועהען

א גרויסער פויגעל איז פון דר'הויך צו מיר געקומען,
און האט א הייסע קויהל געבראכט אין זיינע קלויען.
האט ער די הייסע קויהל מיר צוגעלעגט צום הארצען,
איז דארט א ווילדע בראנד געוואָרען אָנגעצונדען...
האט ער די הייסע קויהל געלעגט צו מיינע ליפען,
איז אָפגענומען פלוצים מיר די שפראך געוואָרען...
בין איך געלאָפען דורך די גאַסען מיט אַ פייער
אין מיינע אינגעווייד און האָב געברומט פון וועהמאָג,
און קיינער האָט צומאָל מיין קרעכצען ניט פארשטאַנען...

א גרויסער פויגעל איז פון דר'הויך צו מיר געקומען,
און האט א הייסע קויהל געבראכט אין זיינע קלויען...
האט ער פון גאט'ס מזבח זי אראָפגענומען ?
האט ער פון גיהנום'ס פלאַקער זי אַרויסגע'גנב'עט ? —
כ'האָב נעכט נאָך נעכט געוואָרפען זיך אויף מיין געלעגער,
איך האָב געיאָמערט אין דער פינסטער פאַר די שמערען :
„פון וואַנען, זאָגט, פון וואַנען איז די הייסע קויהל גענומען ?“
און קיינער האָט זיך אויף מיין וועהמאָג ניט דערבאַרעמט,
און קיינער האָט צו מיר ניט צוגעקעהרט זיין פנים...

א גרויסער פויגעל איז פון דר'הויך צו מיר געקומען.
וואס האט ער מיר געבראכט ? א ליכטיגע מתנה,
וואס וועט מיך לייטערען און גרייסען מיין נשמה ?
א טייוועל-שמראף וואס וועט מיר טויזענד טוימען ברענגען,
און טויזענד מאל אין טיעפע גרונטען מיך פארזינקען ? ...
א גרויסער פויגעל, לאז די ווילדע בראנד מיך צעהרען,
מתנה אדער שמראף, איך וועל דיין נאמען בענשען,
נאר קום און ברענג א היילונג צו די ליפען מיינע,
קום הייל די צונג און לאז דעם פלאמען-וועהמאג ריידען...

.1916

די וואנדער

געהט א וואנדערער אין האסט,
אין א זאק א שווערע לאסט.

איינגעדריעהט דער לייב אין דריי,
און דער פנים גראַ ווי בליי.

„האַסטו ערגעץ אין דער ווייט,
ווייב, צי קינד, צי ליעבע לייט?“

קוקט ער זיך צעשראַקען אום :
כ׳בין א פרעמדער אומעטום...

„וואָס פאַרגינסטו זיך ניט רוח,
אַז דו האָסט ניט געהן אַוואו?“

ענטפערט ער פאַרצאָגט און קראַנק :
נייטיג, נייטיג איז דער גאַנג...”

„האַסמ געוויס, דו בלייכער גאַסמ,
אינ דיין זאַק אַ טייער לאַסמ?“

ברעכט ער אויס אין אַ געוויין,
און ער ווייזט מיר דאַרט — אַ שטיין...

.1918

אין געוועט

יאגט דאָס רעדעל ווי דער ווינט
און אַ בלינדע זיצט און שפינט...

„בלינדע, בלינדע, זאָג ביז ווען,
ביים געשפּין דיך וועל איך זעהן?“ —

„אהן אַ צאהל די נעכט און טעג,
און די קנילען אהן אַ ברעג...“

„אויפֿן שפינדעל פעדים צוויי —
זאָג מיר, וואָס באַטייטען זיי?“ —

„פּאָדעם לעבען, פּאָדעם טויט,
אויפּגעפּלאַכטען אין אַ קנויט...“

„בלינדע, בלינדע, וועמעס האַנט
וועט איהם צינדען, מאַך באַקאַנט...“

„האַנט פון גאַט, צי האַנט פון שד,
ביידע נעהען אין געוועט...“

.1918

די בריק

בין איך די בריק...
אריבער מיין געניק
די מחנה ציהט פון ברעג צו ברעג,
צו גרויסע מעג,
צו גליק...

בין איך די בריק, און הענג
אויף פינסטערע און שווארצע הייהלען,
און זעה דעם תהום, און זעהר די שלענג,
און טו עס ניט דערצעהלען...

בין איך די בריק, און נאכאנאנד
די מחנה ציהט צום שעהנעם לאנד,
מיט פרייד און מאכט...
און טאג און נאכט
און פריה און שפעט,
אויף מיינע ליפען וואכט
און ציטערט א געבעט :
„גאט, גיב מיר קראפט,
„איך זאל ניט ווערען אפגעשלאפט...“
1916.

דער שטארקסטער

כ'וועל זיין דער שטארקסטער צווישען איך,
ניט בליץ, ניט בארג, ניט שנעלער טייך —
כ'וועל זיין דער טוי וואָס פאלט צו דר'ערד
און געהרט...

כ'וועל זיין דער שטארקסטער ווען איך קום...
סאי שטאַלצער בוים, סאי שטילע בלום —
וועט געמען יעדער מיין געמראַנק
מיט דאַנק...

כ'וועל זיין דער שטארקסטער אינ'ם לאַנד...
כ'וועל זיין דער שפרוך וואָס היילט, די האַנט
וואָס שמיל און אומגעזעהן פאַרקניפט
און ליעבט...

.1916

פארשלאסען

וואָס איך זוך? ... דאָס זאָלסטו מיך ניט פרעגען,
איך בעט ביי אימליכען וואָס איך באַגעגען :
אַ גוטער מאַן, דו זאָלסט מיין נביא ווערען,
און זאָג מיר אויס, וואָס טוט מיין האַרץ באַגעהרען...

וואָס איך טרוים? ... ווי קען איך עס אַנטפלעקען,
עס ליעגט פאַרשלאָסען דעקען אונטער דעקען...
נאָר קלאַפען הער איך הינטער טיר און רינגעל,
און אַפּט אַ פּלאַטער פּון אַ ווייטען פּלינגעל...
1916

ווארטען

איך וועל די ליפען פעסט פארמאכען,
איך וועל ניט וויינען און ניט לאכען,
איך וועל ניט אומגעדולדיג גאהרען,
און וועל דעם ראד פון מעג ניט שפארען...
איך וועל פון מח אלץ פארמעקען,
און בלייבען ווי א לערער בעקען,
וואס ליגט און ווארט אהן אייגען ווילען —
א האנט זאל קומען און איהם פילען...
איך וועל ניט געהן א טריט אנטקעגען —
וואס קומט זאל קומען ווי א רעגען,
און איך וועל טרינקען און ניט פרעגען,
פון וואנען און אויף וועלכע וועגען...

די שעה

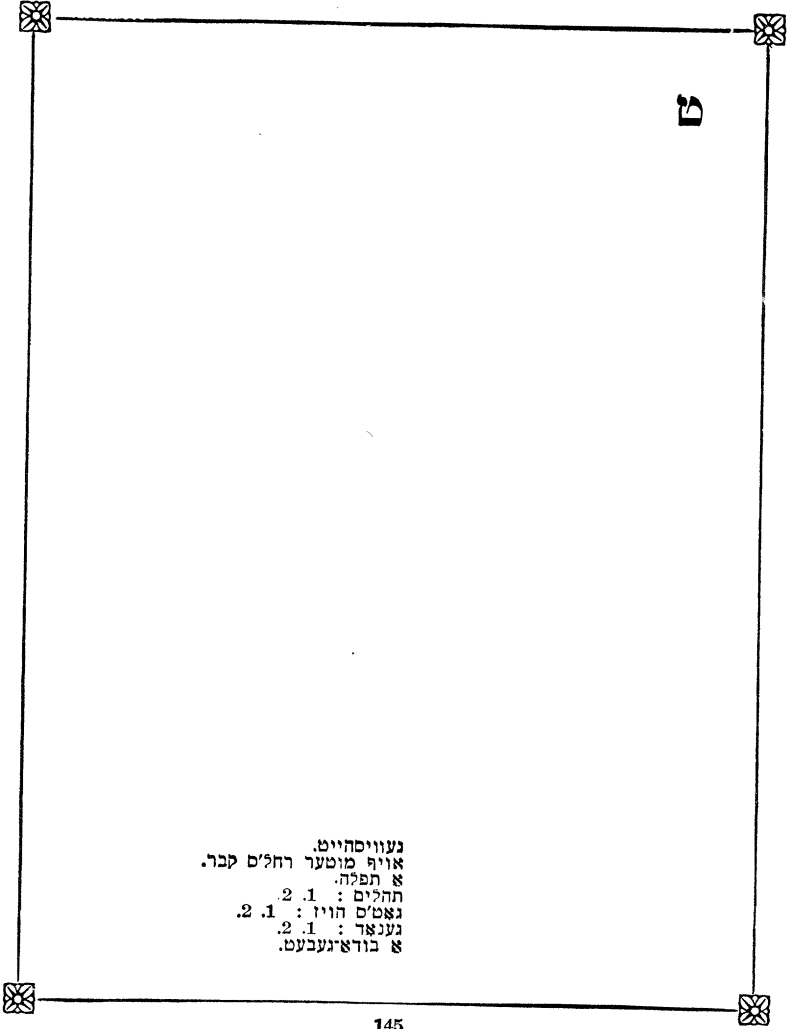
גאט'ס ברכה איז געקומען —
וואָס שמעהסטו בלאַסער נאָר?
ניט קוק פאַרגאַפּט און האַר,
נאָר אַלע כלים שנעל גענומען,
די קעסלען און די מעפּ,
און צאַפּ און שעפּ
די גאַב, ווי לאַנג זי געהט ניט אויס...
און פּעהלען כלים אין דיין הויז,
אַ רגע ניט פאַרליר און לויף,
און באַרג אויף גיך צונויף,
פון דיינע שכנים אַלמע קריג,
און אייל צוריק,
און פיל זיי אָן און שמעל אַוועק,
פאַר שמונדען און פאַר טעג,
וואָס קומען,
ווען אַלע פּויגלען וועלען שטומען,
און קאַלט זיך וועט דער הימעל שפּרייטען,
און פינסטער וועט דיין שמערען זיין,
און דו וועסט לינדערען דיין פיין —
פון גרייטען...
1917

וואוהיין?

לאנג די יאהרען, פיעל די וועגען,
ביז דערוואַנדערט צו די ברעגען,
וואו מיר האָט דער ים געזונגען...
זיינען וועלען צוגעשפרונגען,
און מיר קיהל די פיס געצוואַגט,
און גערופען און געלאַקט :
קום דו שוואַכער, באַד די גלידער,
אין דעם שטראַם פון „קיינמאל-ווידער“...
האַב איך מיט געשווינדע פינגער,
פון מיין לייב דאָס קלייד געריסען :
אינדען, אינדען, טראַגט מיך גרינגער,
לאַמיר מעהר פון ברעג ניט וויסען,
לאַזט מיך מעהר צום לאַנד ניט קומען...
האַט דער ים גענומען ברומען,
האַט דער ים גענומען קלאַגען
און געטראַגען און געטראַגען
און אין ערגעץ ניט געבראַכט...
האַב איך נאָכ'ן ברעג געשמאַכט,

און זיך בלינד געוויינט די אויגען :
וואו זאל איך איצט אנטרינען ?
כ'האב מיין קלייד אראפגעצויגען.
וואו וועל איך עס געפינען ? ...

.1918

ב

נעוויסהייט.
אויף מוטער רחל'ס קבר.
א תפלה.
תהלים : 2.1
נאט'ס הויז : 2.1
נענאר : 2.1
א בודאגעבעט.

געוויסהייט

ווייס איצמער יעדער ווינקעל פון מיין זעל,
אז דו ביסט דא — אַמאָל אַ שטילער טרעל
וואָס צאָפעלט-אויף און ווערט אַנטשוויגען באַלד...
אַמאָל אַ פונק וואָס טאַנצט אין שוואַרצען וואַלד
פון בלאַט צו בלאַט אין שטילע תמוז-נעכט...
אַמאָל אַ ליכטיג פּעדימעל וואָס פלעכט
זיך אומגעזעהן אין אַ געדיכטען טוך...
אַמאָל ווי צווישען שורות פון אַ בוך...

ניט זוכען וועל איך דיין געהיימע רוה,
ניט בלאַנדזשען לענגער אויף די וועגען וואו
כ'האַב אַלע בעטלער אויסגעפרעגט אומזיסט,
מיט טרעהרען אין די אויגען, וואו דו ביסט ? —
נאָר שטאַרק וועט זיין מיין האַרץ, די ליפען שטום,
און פריידיג טראַגען וועל איך אומעטום
מיט זיך, דאָס זיסע וויסען אז איך לעב
אין מיטען פון דיין הייליגען געוועב...

און וועט א זונשמרצהל שפילען אויף א שויב,
צי אויף איהר שלאק וועט פלאמערען א שויב,
צי קינדער וועלען מאנצען אין א ראָד,
צי איך וועל זעהן א מיטלייד-טרעהר וואָס באַדט
אָן אויג — זיך זאָגען וועל איך „דאָס איז ע ר ...“
און אַלצדינג וואָס איז שוואַרץ אין מיר און שווער,
פאַרזינקען וועט אין דיר, און דיר אַליין,
ווי איז אַ קלאַרען טייך פאַרזינקט אַ שמיין...

.1916

אויף מוטער רחלים קבר

א מוטער הייליגע, דו ביזט דאך פול
מיט ליעבשאפט און מיט רחמים אהן א גבול
צו דיינע קינדער אלעמאל געווען —
פארנעהם די תפלה מיינע, ווען איך לעהן
מיין הייסען שמערן אן דעם קאלטען שטיין,
וואס היט זינט הונדערט דורות דיין געביין...
און ווייס איך ניט צו בעטען ווי מען דארף,
שלייף מיינע ליפען און מיין צונג פארשארף,
און לעג מיר אינ'ם מויל א ווארט, וואס האט
די מאכט צו גרייכען ביז דעם טראגן פון גאט...

א מוטער הייליגע, מיין אויג איז בלינד...
איך האב געזיפט דעם ים, געאקערט ווינט,
איך האב געזוכט אויף לינקס, געזוכט אויף רעכטס,
און ווייס ניט מעהר וואס גוט איז און וואס שלעכטס...
בין איך פון ווייט געקומען צו דיין גראב,
א פרעמדער בעטלער מיט געבויגטען קאפ,
א וואנדערער, וואס ווייס ניט וואו זיין לאנד,
א יתום, וואס איהם פעהלט א מאמע'ס האנט...

א מוטער הייליגע, מיין הארץ איז קראנק,

אַרײנגעלאָזען האָט אַ בײזע שלאַנג
אײן מײן געמיט און מײן געבליט אַ סס...
נעהם מײן נשמה ווי אַ טרײע אַם,
און לאַמיך טרײנקען פון דײן רײנער זעל,
ווי פון אַ פּרײשען ברונעם, ביז אײך וועל
געגעזען ווערען און דערזעהן דעם שײן,
וואָס שײמערט אײן דעם שוואַרצען תהום פון פײן...

אַ מוטער הייליגע, אײך ווײן און הער,
ווי פון דער טײעפּקײט קומט צו מיר אַהער
דײן שטײלער מיטגעווײן, דײן קול וואָס גלעט
און טרײסט און העלפט מיר זאָגען מײן געבעט:
אַ גוטער גאַט, נײט שלײס פאַר מיר די טיר,
נײט לעג אַ שטרויכלונג אויף דעם וועג צו דיר,
נאַר שטרעק דײן האַנט, און העלף מײן שוואַכען טראַכט,
און שפּרײט אויף מיר דײן פּליגעל פון גענאַד...

אַ מוטער הייליגע, ווען אײך געה פון
דײן טונקעלען געוועלב אַרויס אײן זון,
זאַל מיר די רגע, וואָס אײך האָב באַרײהרט
דעם צודעק פון דײן קבר און געשפּירט
די טרײסטונג דײנע, תמיד זײן אַ שוין
אַקעגען בײז, אַ וועגווייזער צו גוטס,
אַ הילף בײמאָג אײן וואָס אײך טו און טראַכט,
... ווי אַ הערכסט-בלאַט

אַ שומר מיר צוקאַפּען בײ דער נאַכט...

.1915

א ת פ ל ה

א דאנק דיר און א לויב, דו ליכטיגע גענאָד
פון הימעל אָדער ערד, פון מענשען אָדער גאָט,
וואָס לייכט מיין וועג און שטאַרקט מיין האַנט, און
עפענט ברייט
די קאָמערען פון קראַפט, די טויערען פון פרייד...

א דאָנק דיר און א לויב, דו שמיל און האַרציג וואָרט,
געהערט גאָט ווייס פון וועם, גאָט ווייס אין וועלכען אָרט,
וואָס שפּראַצט און זאָפטיגט אין א ווינקעל פון געמיט,
און לייטערט העל דאָס אויג, און לייכטערט אַלע טרייט...

א דאָנק דיר און א לויב, דו בלוס, צי טרוים, צי בליק,
צי שורה פון א בוך פאַרגעסען לאַנג צוריק —
א העלער טריף, וואָס וואַקסט פאַנאָדער אין א טייך,
א קערענדעל פון גאָלד, וואָס ווערט א קיניגרייך...

א דאָנק און לויב, פאַר אַלע אוצרות וואָס איך האָב

פון לעבענ'ס האַנט גענומען, און פאר יעדער גאָב
פון טויט, פאר יעדער וועהטאָג וואָס איך האָב
פארשקלאַפּט,
פאר יעדער פייך און אַנגסט וואָס איז געוואָרען קראַפּט...

1918

תהלים

1.

וואויל צו דעם, וואָס דו האָסט אויסדערוועהלט,
און איהם געשטראַפֿט, און איהם צוגלייך געהיילט...

וואויל צו דעם, וואָס האָט געזאָגט : איך לויב
די האַנט, וואָס האָט מיין שטאַלין געוועלצט אין שטויב...

וואויל צו דעם, וואָס זאָגט : איך האָב אין האַסט
געפּלוכט אַמאַל, און האָב אַמאַל געהאַסט,
איז פון דעם פּלוך געבליבען מיר אַ פּלעק,
האַט מיר דער האַט פאַר/מיאוס/ט מיינע טעג...
ביז פּויל געטרונקען האָב איך זיך מיט וועה,
און ריין געוואָרען איז מיין זעל ווי שנעע...

וואויל צו דעם, וואָס האָט געזאָגט : נעהם צו
מיין האַפּערדיג געמיט און גיב מיר רוה...

וואויל צו דעם, וואָס זאָגט : די וועלט איז שעהן,
און ווערט זי מיאוס, בין איך עם אַליין...

וואויל צו דעם, וואָס האָט געזאָגט : איך וויל
ניט מאַכט, ניט רוהם, נאָר ליכענען וויל איך פיעל...
און ריידען מיינע ליפען, זאָל עס זיין
אַ באַלזאַם איינעם אין אַ וואונד אַרײַן,
און קוקען מיינע אויגען, זאָל עס זיין
אין איינעם'ס נאַכט אַ לייכטונג און אַ שײַן...

1916

2.

גם כי אלף בני צלמות...
(תהלים ב"ג ד')

איך האָב געוויינט אַ גאַנצע נאַכט.
האַט מיר די נאַכט אַ הילף געבראַכט...

איך האָב געוויינט, האָט מיין געוויין
דאָס האַרץ מיר אויסגעוואַשען ריין ..

האַב איך געטרונקען שטיל מיין פיין,
ווי איינער טרינקט אַ קיהלען וויין...

האַב איך געזאָגט : מיין שמערץ איז גרויס,
וועסט דו מיר נעהמען אין דיין שוים...

האַב איך געזאָגט, איך בין אַ קינד,
וואָס זוכט זיין פאַטער און געפינט...

און ווען איך שטרויכעל און איך פעהל,
איז תמיד גרייט פאַר מיר דיין שוועל...

און ווען איך געה אין וויסמען מאָל,
פון ווייטען רופט צו מיר דיין קול...
און ווען איך מעק דיין נאַמען אויס,
ביזט דו דער הימער פון מיין הויז...
און ווען איך פיל מיט שטאַלץ זיך אָן,
מיט מיטלייד קוקסטו פון דיין טראָן...
און ווען איך בין ביים לעצמען ראַנד,
שטרעקסטו דו צו מיר דיין שמאַרקע האַנט...

1916

גאַט'ס הויז

(1)

דאָס הויז פון גאַט וועט קיינמאַל ניט פאַרשלאָסען ווערען,
און אויסגעהן וועלען ניט די קנויטען אין די רעהרען,
און אַלע וועגען וועלען זיך אַהינצו שפינען,
און יעדער וואַנדער-מױב וועט דאָרט אַ נעסט געפינען.

און ווען דו וועסט נאָך ווילדע מעג און רויטע נעכט,
אין פינסטער דרעהען זיך און צאַפלען אין אַ פלעכט
פון שדיס-שמריק, מיט גראַער אַש אויף דיין געמיט,
און בליי אין בלוט, און טריפּזאַמד אונטער דייןע טריט,
וועט שמעהן אין שטילען מאָל דאָס שטילע הויז פון גאַט,
אַהן כעס, אַהן האַס, אַהן מאַדעל און אַהן שפּאַט...
דאָס ליכט וועט ברענען, און דער טויער וועט זיין אַפען,
און קיינער וועט ניט רופּען, קיינער וועט ניט שמראַפען
נאָר ביי דער שוועל וועט שמעהן גאַט'ס ליעבשאַפט
און וועט האַרען
צו קושען דיר די וואונד, און היילען דייןע צער'ן...

(2)

ווען איך געה און ווען איך ליעג,
אין מיין וועה און אין מיין גליק,
פלאטערט עפעס מיר אנטקעגען,
העל ווי זון אין טראַפענס רעגען,
ווייך ווי יונגע פעדים גראַז,
נאַכ'ן ערשמען פריהלינג-גאַס...
זען איך עם אין ווערטער איבער:
„פאַטער מאַכטיגער און ליעבער,
אַלע וועגען, קרום און גלייך,
ברענגען צו דיין קיניגרייך...“

1919

גענאָד

1.

אויף דיינע אויגען מאַג און נאַכט,
און אין דיין האַנט פון פרייה ביז שפעט,
איך וויל זיך אויף דיין פעסטער מאַכט,
מיין יעדער האַרץ-שלאַג אַ געבעט.

מיט יעדער שעה אַ ליכט אַ ניים,
מיט יעדען מאַג אַ נייע פרויד,
דו פאַראויס, און שפּרייז נאָך שפּרייז
דיר געה איך נאָך געמרייסטערהייט.

איך דריק זיך אין מיין קליינעם געסט,
און ווער ווי אַלע וועלטען ברייט,
איך שלים די אויגען מיינע פעסט,
און זעה דיין שימער בלינדערהייט...

.2

כ'האב אויסגעשמרעקט מיין האנט, ווי א קינד זיין האנט
אין רעגען.

און פול געקומען איז דיין ברכה מיר אנטקעגען.

האב איך א טייל געטרונקען און א טייל געלאזען
דורך מיינע פינגער רינגען אויף די טוימע גראזען.

האט אויסגעשפראצט ארום א רייך געבענשמער באַדען,
און איך אין מיט פון דינע פרוכטבארע גענאָדען...

.1919

א בודא-געבעט

בודא,
גרויס דיין הארץ און טיעף
ווי הונדערט ימ'ען,
רוהיג ווי דער שניי פון הימאלאיא
איז דעם ווייסען מארגען —
טרינק אריין מיין זעל,
ווי די ערד טרינקט איין
א שפרענקעל טוי געבליבען פון דער נאכט,
ווי די זון זויגט איין
א הייטעל נעבעל אויפ'ן גאנגעס-טייך,
ווי די פולע נאכט פארשלינגט
דעם שאמען פון א שמעטערלינג...
לאמיר שלומערען אין דיר,
ווי א בלינדער זאמען שלומערט
אין דער ווארמער ביים,
און שפירען בלינדערהייט,
ווי אלע וועלמען צוקען דורך דיין הארץ...

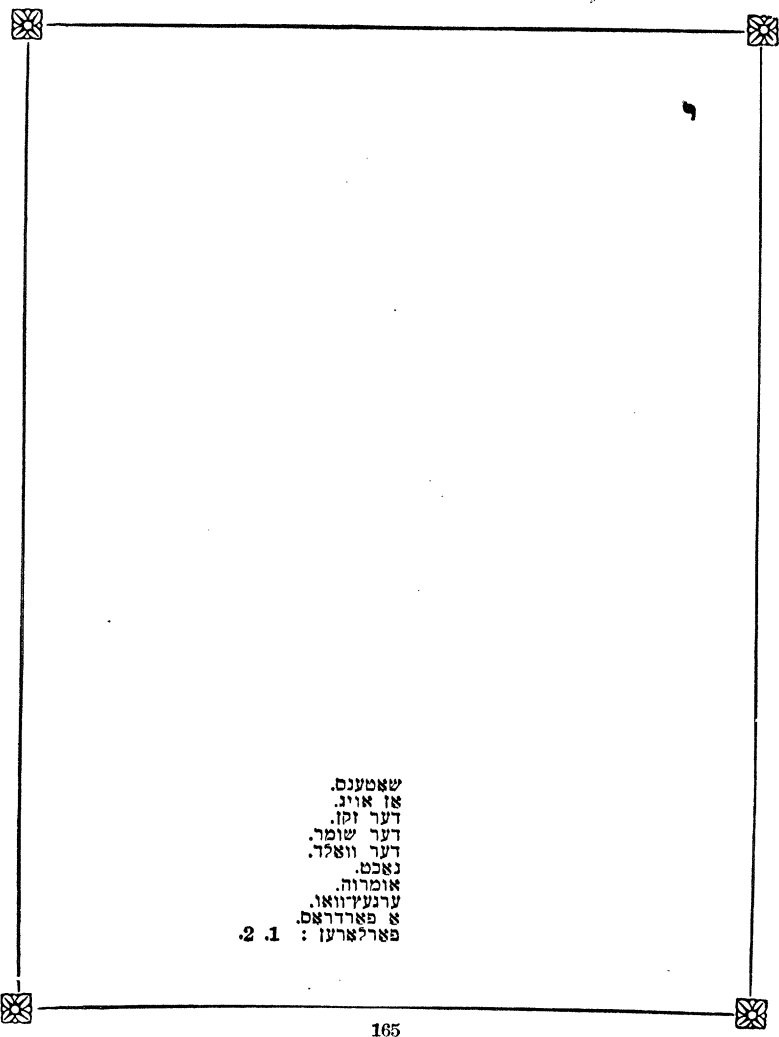
בּוּדָא,
טונקעל רוישט צו מיר דער וואַלד,
וואו שטערען פאלען אין דער נאַכט,
און שפּראַצען אויף באַגינען
ווי ווייסע בלומען,
וואו טויט און לעבען פּרוכפּערען איינאַנדער
אין ליעבשאַפט אַהן אַ ברעג —
לאַמיר אין דיין אויער זיין,
און הערען דאָס געזאַנג פון ליעבשאַפט,
אין דעם פּאלען פון די בלעטער,
אין דעם פּוילען פון די שטאַמען,
אין דעם הונגעריגען גראַבען פון דעם בלינדען קראַט,
אין דעם וועה-נעשריי פון דער צעפּליקטער שוואַלב,
אין די גרינע אויגען פון דער מדבר-שלאַנג,
אין דעם טיגער'ס צייהנער ביים פּאַרצוקען,
אין דעם מעסער פּריש פון ברודער-מאַרד...

בּוּדָא,
לעש אויס מיין פונק,
און וויקעל מיך אין דיינע פינסטערניסען,
צעברעך דאָס קליין געפעס,
און לאַז דעם טראַנק צערינען
אין דיינע פולע טייכען...

בּוּדָא,
דו ביסט אין מיין בלוט, און דיר איז ענג —

מאך אויף דייך תפיסה, בודא,
און שפרינג ארויס...

לעש מיך אויס, און מרינק מיין זעל אריין
אין דיינע פינסטערניסען...

שאמענס.
אז אויג.
דער זקן.
דער שומר.
דער וואלד.
נאכט.
אומרוח.
ערנעיוואו.
א פארראם.
פארקארען : 1. 2.

ש א מ ע נ ס

געפאלען איז א שאַמען אויף מיין שוועל,
און קיין געשמאלט איז ניט אַרײַנגעקומען...
געהערט האָב איך דאָס שוײמען פון אַ וועל,
און קײנער איז צום ברעג ניט צוגעשוואומען...

מיין זעל, מיין מידע זעל,
וועסט אייביג, אייביג וואַכען,
און אייביג, אייביג, פרעגען,
און תמיד וועט אַנטקעגען
דאָס לעבען שמעהן און לאַכען —
מיין זעל, מיין מידע זעל...

אַ פאַדעם האָט פון קנויל זיך אַפגעדריבעלט,
און איז אין פינסטערנים צו מיר דערגאַנגען,
האָב איך מיט מיה געצויגען און געגריבעלט,
און האָב אַרויסגעצויגען שלאַנגען...

מיון זעל, מיון מידע זעל,
האָסט דריבלענדיג אין פינסטערניסען
זיך פעדימווייז אַליין צעריסען —
מיון זעל, מיון מידע זעל...

.1914

אַן אויג

אַ בלינדע טויבע נאכט...
און שטום
אַן איינזאַם אויג שווימט אום,
און קוקט אויף מיר און וואכט...
און ניט עס וויינט און ניט עס לאכט,
און ניט עס שטראפט און ניט עס שפעט,
און ניט עס בעט,
און ניט עס מאהנט...
נאָר שפוקט אַרום פון אַרט צו אַרט
און שפּיאַנט —
אַמאַל פון דאָ, אַמאַל פון דאָרט,
אַמאַל פון ווייט, אַמאַל פון נאָהנט...

.1914

דער זמן

דערצעהלמט מיר דער ווינט דורכ'ן פענסטער אמאל :
פארזען א פאלאץ פון גאלד און קריסטאל,
אין ערגעץ א טאל...

די צימערען דורכגעהן נעמט פיער הונדערט טעג,
און פערל און דימענטען ריין אהן א פלעק,
באלעגען דעם וועג...

און צימער פאר צימער איז שעהנער אין פראכט,
און אימליכס פון זיי איז סאי טאג און סאי נאכט,
מיט צעהן שלעסער פארמאכט...

פאר אימליכען שלאס א באזונדערער שפרוך,
פאר אימליכען שפרוך איז פארזען א בוך —
געה וואנדער און זוך...

געפינט זיך א העלדישער מאן אין א לאנד,
וואס זוכט ביז ער ווערט מיט די שפרוכען באקאנט,
און ער שפאנט און ער שפאנט...

געהען וואכען אוועק און א יאהר געהט פארביי,
און דער העלדישער ריטער ער וואנדערט געטריי,
ביז ער קומט צום געביי...

געמורמעלט א ווארט, טוען טירען א פראל,
קאמער אויס קאמער איין, געהט ער אום איבעראל
ביז ער קומט צו א זאל...

זיצט דארט אויף א טראן אויף א הויכען אליין,
א זקן פון האר און פון הויט און געביין,
פארשטארט ווי א שטיין...

און בלאַ זיינע אויגען און פראַסטיג ווי שטאַל,
און וויינט ניט און לאַכט ניט און לאַזט ניט צומאַל
פון זיך הערען א קול...

ליגט דארט ביי דעם טראַן צו דעם אַלמען געקעהרט,
א שאַרפע און בליציגע קלינג פון אַ שווערד,
געגרייט אויף דער ערד...

„א פאַך מיט דער שווערד, און דעם קאַפּ פון געניק“ —
ניט פּלוצים דאָס אויג פון דעם אַלמען אַ בליק,
און די האַנט שפּרינגט צוריק...

און דער אַרעם ווערט שלאַף, און די פּיס ווערען מיד,
און דער ריטער אויף דר'ערד קושט דעם אַלמען די טריט,
מיט פאַרשקלאַפּמען געמיט...

אין ער געהט פונ'ם שלאָס, און קעהרט אום אין זיין לאַנד,
און שויט אַש אויפ'ן קאַפּ, און באַטרויערט זיין שאַנד —
זיין מאַכטלאָזע האַנט...

און אַפּטמאַל דערנאָך פון אַ פיבער פאַרזעהרט,
שמעהט ער אויף אין דער נאַכט און ער יאַטעלט
זיין פּערד,
און ער פּלוקט און ער שווערט...

און ער יאַגט דורך דער נאַכט צו דעם שלאָס פון
קריסטאַל,
ביז פון באַרג און פון טאַל, קומט אַ פינסטערער קול :
נאַר איין מאַל ! נאַר איין מאַל !

.1918

דער שומר

האָט גערייזט דער מכשף אַ יאהר מיט אַ מאָג,
און געפונען די הייהל מיט זיין צויבערשען שמאַק.
דערזעהט ער אַ שלאַנג הונדערט איילען די לענג,
און אויגען אזוי ווי אַ מדבר מיט שלענג —
אַ שליימיגער קנויל אין אַ שליימיגען קנויל,
מיט פייערען שוואַרצע און גרינע פון מויל,
און שיפעט מיט שוועבעל : „געקומען דיין צייט“ —
און צינגעלט און ווייזט אויף אַ בערגעל ביין זייט,
מיט שאַרבענס אויף שאַרבענס, און ריפ אויף אַ ריפ,
און לעכער אַהן אויגען און צייהן אַהן אַ ליפ...
גיט דער יונג גיט אַ וואונק מיט אַ ברעם, און ער קעהרט
גיט אַ טריט אויף צוריק, און ער נעהמט אזא שווערד,
און ער זאָגט אזא וואָרט, און ער פעכט אַ געפעכט
דורך ליכטיגע טעג און דורך פינסטערע נעכט,
ביז אַ קוק — און דער שליימיגער קנויל איז ניטאָ,
און דער צויבערמאַן געהט אין אַ גליקליכער שעה
אויף אַ זילבערנער שוועל אין אַ פאלאץ אַריין...
גיט פון אימליכען ווינקעל אין פנים אַ שוין

א גילדערנער דיל מיט בריליאַנטען געדיכט,
און אין דימענטענע לייכטער צעהן טויזענטער ליכט,
און די בת-מלכה קומט ווי א זיידענע נאַכט
אויף א ווייסען באַזומערטען טייך, און באַטראַכט
זיינע אויגען, און גלעט איהם די האַר און די האַנט,
און דער לייב קוועלט ווי מילך פון דעם שפינוועכס-
געוואַנט.

פאַלט צו דער מכשף, און קושט איהר די קלייד,
און נעהמט איהר דערצעהלען, ווי ער האַט פון שייד
געצויגען די שווערד אַהן מורא און אַנגסט :
„און אפשר דו בת-מלכה שעהנע, פאַרלאַנגסט
דו צו זעהן וואו די שלאַנג איז געלעגען ביים שוועל,
און געשאַסען מיט שוועבעל און פלאַמען פון העל ?“—
צעלאַכט זיך די זיידענע נאַכט, און עס פאַלט
א הויפען צעשאַטענע פערל, און פאַלט
פון גילדערנעם באַלקען צום גילדערנעם דעק,
און קייקעלט זיך איבער די זאלען אַוועק,
און שפּרינגט פון די פענסטער, און קנאַלט פון די ווענט...

מכשף, נאָך האַסטו דעם קול נימ דערקענט ?

.1919

דער וואלד

דער וואלד אזוי גרין און דער בוים אזוי שעהן,
געקומען דריי אינגלעך, דריי אינגלעך צו געהן,
געשפרונגען ארויף און געשפרונגען אראפ,
געשטיפט מיט'ן בוים און געפליקט איהם דעם קאפ...
דריי אינגלעך, דריי אינגלעך אין וואלד...

דער וואלד אזוי אלט און דער בוים אזוי שטארק,
געקומען דריי יונגען מיט העק אויפ'ן קארק.
געהאקט און געהאקט ביז דער בוים האט געקראכט,
א קלאץ אויף צו בויען אין וואגען געבראכט.
דריי יונגען, דריי יונגען אין וואלד...

דער וואלד אזוי קיהל און די גראז אזוי שמום,
געקומען דריי אלטע און קוקען זיך אום.
גערידעלט, גערידעלט, געעפענט די ערד,
באגראבען א מת און אהיים זיך געקעהרט.
כריי אלטע, דריי אלטע אין וואלד...

1917

נאכט

געשלאפען זיינען אין דער שטוב א סך,
און איך אליין — דאס אויג געהאלטען וואך...
האט דורך א שויב א שמערענדעל געלאכט:
זיי זיינען טויט, און דיר געהערט די מאכט...
האב איך ארויסגענומען גיך די זעל
ביי אימליכען און איינגעשלונגען שנעל,
ווי איינער שלינגט א פולע טרויב אריין,
און וויפיעל זעלען אזוי פיעל מיין פוין,
און אזוי פיעל מיין פרייד צוגלייך...
און אונטען אין א מאמען שיין
געלעגען איז מיין קיניגרייך —
די שלאפעדיגע שמאדט...
און ערגעץ אויפ'ן וואסער האט
א שיף ארויסגעברומט די אַנגסט פון ים...
און ערגעץ אין א ווינקעל איז א פלאם
געשפרונגען און געלעקט די נאכט...
און איך אליין נאָר האָב געוואַכט...

1916

אומרוה

אומרוה, אומרוה, הין און הער,
קיינמאל מינדער, קיינמאל מעהר,
ניט געזאמט און אהן געיעג,
נאכט און טאג און אלע טעג,
וויפיעל לינקס אַזוויפיעל רעכטס,
ניט צו גוטס און ניט צו שלעכטס —
אומרוה, אומרוה, האַסט אַ גיפט
מיר אין ברוסט אַריינגערופט...

אומרוה, שמעל זיך אַפ אַ ווייל,
אַדער רוק זיך מיט געאײל,
אַדער ווייז אַרויס אַ כעס,
אַדער ווער פון אַנגסטען בלאַס,
אַדער רויטיג זיך פון שאַנד,
אַדער שפּרינג אַראָפּ פון וואַנד,
נאָר ניט צעהל און צעהל אַהן צאַהל,
מיט דעמועלבען קליפּ-קלאַפּ קול...

אומרוה, אומרוה, אין דער נאכט
האב איך אפטמאל אויפגעוואכט,
און דיך צעהלענדיג באגלייט
אויפ'ן קול און שמילערהייט,
ביז מיך האט א שווייס באדעקט,
און איך האב ביי דיר געפרעגט:
אומרוה, אומרוה, ווער און ווען
וועט דעם סוף פון צעהלען זעהן?...

אומרוה, בלויז א טויזענטטייל
פון אן אויגענבליק ניט צעהל,
בלויז א טויזענטטייל בלייב שמעחן —
וואס מכח דיר אליין?
ביסטו נאריש אדער קלוג? —
און דער ענטפער, נאך א רוק,
און דערזעלבער קליפ-קלאפ טאן,
אהן פארדראם און אהן באגעהר,
קליפ און קלאפ, און הין און הער...

1918

ערגעץ-וואו

כ'האָב ערגעץ-וואו אַ נעסט,
וואַרט גליק און רוה דערינען.
איך קאָן עס ניט געפינען,
און ס'רופט מיך און עס גריסט —
פאַרדריסט מיך און פאַרדריסט...

כ'האָב ערגעץ-וואו אַ זעל,
וואָס טוט צו מיר באַגעהרען,
עס פאַלען איהרע טרערען,
און כ'ווייס צומאַל ניט וואו —
דאָס גיט מיר ניט קיין רוה...

כ'האָב ערגעץ-וואו אַ שטאַק,
וואָס קאָן די ימים שפאַלמען,
ער ליענט פון מיר באַהאַלמען
און כ'ווייס, אַז ער איז מיין —
געהט מיר די וועלט ניט איין...

כ'האב ערגעץ-וואו א שלאם,
מיט שקלאפען און ארמעען,
איך ווייס ניט וואו זיי שמעהען,
און כ'ביז אליין און פרעמד —
דאס קלעמט מיין הארץ און קלעמט...

א פארדראם

פון הימעל געפאלען א שפע מיט זונען
איז מיר א פארדראם —
איך האב ניט די שפע פון הימעל געפונען
צו נעהמען אין וואס...

פון הימעל א ליכטיגער רעגען געקומען
און האט מיך פארשעמט —
געלאזט מיך פארשמאכט מיט א טרוקענעם גומען,
און באפלייצט א געזעמד...

1917

פארלארען

(1)

כ'האָב אַ חלום געזעהן אין דער נאַכט,
און האָב איהם פאַרגעסען אויף מאַרגען.
געגאַנגען בין איך און געטראַכט:
וואו לייענט איצט מיין חלום פאַרבאַרגען?

כ'האָב אַ חלום געזעהן אין דער נאַכט,
און ער איז פאַרשוואַנדען באַגינען.
ער לייענט אין אַ ווינקעל און לאַכט:
וועסט, נאַרעלע, מיך ניט געפינען...

(2)

כ'האָב דורך פעלדער און וועלדער געוואַנדערט:
מיין נאַכטיגער חלום וואו איז?
כ'האָב אַלע סימנים פאַרלאָרען,
און ווייס בלויז — מיין חלום איז זיס.

האָב איך אויף מיין וואַנדער געטראָפּען
חלומות פיעל וואונדערבאַר שעהן:
האָט איהר ניט מיין חלום באַגעגענט?
געענטפערט מיר האָבען זיי: „ניין!“

געזשומט האָט אַ ביען מיר אין אויער:
קלייב אויס דיר אַ טרוים פון דאָס ניין...
געוויינט האָב איך שטיל און געבליבען
מיין אייגענעם חלום געטריי...

1913

1/2

די שווארצע טיר.
שרעקען.
מיוזערעע.
אשמראי.
איבער'ן תהום.
דערויסען.
דער וועג.
צעשניטען.
עמיצער.
דער לוייערער.
פרעמדע.

די שווארצע מיר

דא שיידען מיר זיך, ברודער מיין...
א שווארצע שווערע מיר
פאלט צווישען מיר און דיר...
זעה, בלויז א קורצע שעה צוריק
געשמועסט האבען מיר אינמיטן,
פון שעהנע פרויען און פון גאט,
פון קונסט, פון טויט,
פון גרויסע זאכען און פון קליינע...
האסט גערעדט אזוי געשיידט און שעהן,
כ'האב אימליך ווארט געמרונקען
אזוי ווי א געשמאקען מעד...
מיר האבען פיעל געלאכט,
און פיעל געקוקט זיך אין די אויגען,
און איינער אן דעם צווייטען זיך בארוישט...
אזוי נאהנט געוועזען,
אזוי פריהלינגפריש און שטארק
אין אונזער פריינדשאפט,
אזוי צונויפגעגאסען...

דער גאַנצער וועלט, און אלע וועלמען
געשמעלט זיך חוצפה'דיג אַנמקעגען,
דעם טויט אַרײַנגעלאַכט אין פנים...
אַ קוק אויף דיר, און דיײַנע הענט אין מײַנע —
און וואָס איז טױט ?

און איצמער אויף מיין קישען,
אין פינסטערקייט פון צימער —
וואָס ביזטו מיר, און וואָס באַטייטסטו מיר ?
די שוואַרצע מיר איז צוגעשלאָסען,
די מיר איז דיק —
וועסט ניט הערען,
ווי בײַזע ברואים
פליקען מיין נשמה...
וואו וועט דיין האַנט זײַן,
ווען איך וועל פאַלען
אַראָפּ, אַראָפּ, אַראָפּ,
מיליאָנען מיליען אין אַן אַפּגרונט ?...
וואו וועט דיין קול זײַן,
ווען איך וועל טױזענט טױמען שטאַרבען ?

וואָס ביזטו מיר, און וואָס באַטייטסטו מיר ?
פאַרוואָס דיר אַזוי וואַרם רײדען,
פאַרוואָס די האַנט דיר דריקען,
פאַרוואָס דיך גריסען ווי מיין טאַפּעל-זעל ?
בייטאַג — וועט זײַן גענוג אַ גלימצער זון,

געזעהן דורך הויכע מויערען,
 א פויגעל איבער מיין געזימס,
 א וואלקען-קראצער קעגען רוימען אווענט,
 א שעהנע היפט באגעגענט אויף דער גאס,
 א וואונק געזעהן און גלייך פארגעסען,
 א ווייטער פייף פון שיפען אויפ'ן טייך...
 און ביי דער נאכט, און ביי דער נאכט,
 און ווען די מיר איז צוגעמאכט,
 וועסט דו, מיין אויג-אפעל,
 מיין שמאלץ און פרייד, מיין טאפעל-זעל,
 ניט מעהרער זיין ווי זיי....

וואָס ביזטו מיר, און וואָס באַטייטסטו מיר?

שרעקען

אין די שאַמענס ליגען זיי,
אין דער פינסטער האַרען זיי —
האַרען זיי אויף וועמען ? —
אויפ'ן מישעל צאַנקט אַ קנױט,
ווי דאָס פייערעל ווערט טױט,
וועלען זיי מיך נעהמען...

ליכטעל, ליכטעל ניט פאַרגעה,
אין די עקע יאַרמען זיי,
ווילקאַלאַקעס-ריעזען...
צײהן ווי מעסערס, נאַדלען האַאר,
און די אויגען ווי אַ פאַר
אַנגעשאַרפטע שפּײזען...

ליכטעל, ליכטעל, צאַנק און צאַנק,
פינטעל מיד און פינטעל קראַנק,
נאַר ניט הער אויף פינקלען...
ווי עס לעשט זיך אויס דער פונק,

געבען וועלען זיי א שפרונג
אלע פון די ווינקלען...

ליכטעל, ליכטעל, געה ניט אויס —
אנגעפילט מיט זיי דאס הויז,
זעה ווי ביז זיי קוקען...
נעהנמער, נעהנמער, אט שוין באלד
וועלען זיי מיך מיט געוואלד
כאפען און פארצוקען...

.1916

מיוזערערע

א טויטער שווארצער ים,
א הימעל אויסגעלאשען...
א גרויסער רויטער שמערען
אנגעהאנגען אין דער מיט,
און וויגט זיך היין און הער,
פאמעליך היין און הער...
ווייט ווייט אהיין זיך גראבעלט
ארויף צום נידעריגען הימעל.
א שארפע געלע קלוי,
א ראנד פון א לבנה..
אין מיטען ים א פעלו,
א הויכער שמאלער פעלו
און סאמע אויבען — איד...
ארום מיר לאנגזאם, לאנגזאם
פליהט אום א גרויסער פליגעל —
אן אפגעהאקטער פליגעל...
ווער האט מיך דא פארגעסען,
ווער האט מיך דא געלאזט? ...

רייסט ווילד זיך פונ'ם הארצען
א שרעק-געשריי, א תפלה —
און צוגעשמידט די קעהל...
און היין און הער
דער גרויסער שמערען וויעגט זיך,
און רונד ארום, און רונד ארום
דער ווייסער פליגעל רודערט...

כ'וועל שפרינגען אינ'ם ים —
א גאט, דערבארעם זיך! ...!
באנומען מיינע פיס,
צום הארמען שטיין געוואקסען —
א גאט, דערבארעם זיך! ...!
עס וואקסט דער פעלז אין מיר,
ער שטייגט ארויף, ער שטייגט,
דערגרייכט שוין ביז'ן הארצען...
ווי שווער איך בין, ווי קאלט —
באלד וועל איך זיין א שטיין,
א שטיין אין מיטען ים —
א גאט דערבארעם זיך! ...!
פארמויערט אינ'ם שטיין
וועט בלייבען מיין געבעט,
וועט רייסען זיך אומזיסט
מיין אנגסט-געשריי פון שטיין —
א גאט דערבארעם זיך! ...!

.1916

אשמדאי

א אשמדאי וויסמער —
איך האב דין געבונדען
די הענט און די פיס,
איך האב דין געשליידערט
אין קופערנעם קעסעל,
דעם קעסעל מיט רייפען
פון אייזען באשמידט,
דעם שטאלענעם דעק
האב איך זיבען מאל זיבען
פארזיגעלט ארום...

.

זיין איך אויפ'ן דעק
און עס טרייסעלט מיין הארץ...
דערהער איך ער לאכט
און ער ברעכט זיינע קייטען
א רינג נאך א רינג —
באפאלט מיך אן אנגסט...

ווי שמאָרק איז מיין רייף
און ווי הייליג מיין זיגעל ? —
זיין איך אויפ'ן דעק
פון אַן אימה באַנומען...

אַט וועל איך זיך הויבען,
וועט באַלד אונטער מיר
אַ זעץ מאַן אַ רויך,
אַ שפּאַר טאַן אַ פּלאַם,
וועט אשמדאי שפּרינגען
פון קעסעל אַרויס,
וועט ער מיט די נעגעל
צעפליקען מיין האַרץ...

אַ זיגעל, אַ זיגעל,
ווי שמאָרק וועסטו זיין ?
זיין איך אויפ'ן דעק
און איך היט און איך ציטער...
און אשמדאי האַמערט,
און קלאַפּט אונטער מיר...

אַ רייפען, אַ רייפען,
ווי פעסט וועט איהר זיין ? —
דער אשמדאי בייסט
מיט די צייהנער דעם קופּער,
דער אשמדאי האַקט

מיט די פויסטען די ווענט,
דער אשמדאי שילט מיך
און לאכט אזוי ווילד...

א זיגעל, א זיגעל,
ווי שטארק וועסטו זיין? —

.1916

איבער'ן תהום

א ברעג אַקעגען ברעג,
א פעלז אַקעגען פעלז,
און צווישען —
זיבען מייל די ברייט,
תהומ'ען אונטער תהומ'ען...
הונדערט טעג צו פאלען
און א גרונט ניט צו דערגרייכען...
שאַרפער ווי אַ שווערד,
דינער ווי אַ האַר,
צווישען פעלז און פעלז
א פאָדעם אויסגעצויגען...
ישטעהט אין מיטען פאָדעם
און טאַנצט,
א גרויסער,
א שוואַרצער,
פון לענד אַראָפּ אַ מענש,
פון לענד אַרויף אַ וואָלף...
און זעה —

אויבען אויפ'ן אַקסעל
 טראַגט ער מיך,
 ווי אַן אַרגעל-דרעהער טראַגט
 זיין מאַלפע...
 גראַב איך מיינע נעגעל
 אין זיינע קאַלמע האַר,
 און קלאַמער זיך...
 ביים איך מיינע ליפען
 ביז בלזט
 דער שפרוך זאָל ניט אַרויס,
 און שליידערען
 דעם גרויסען,
 דעם שוואַרצען,
 אין תהום אַרונטער —
 הונדערט טעג צו פאַלען,
 און אַ גרונט ניט צו דערגרייכען...
 ברענט דער שפרוך דעם האַלז,
 גראַב איך טיעף די נעגעל
 אין די האַרטע וואַלף-האַר,
 און מיר מאַנצען ביידע,
 און איך שלים די אויגען :
 „הונדערט טעג צו פאַלען
 און אַ גרונט ניט צו דערגרייכען“...

1917.

דערויסען

געפיהרט האָט מיך איינער
דורך פינסטערע וועלדער...
געדריקט ווי אַ בליי
האָט די נאַכט אויף מיין רוקען,
געגליווערט אין אַנגסטען
האָט אימליכער צווייג,
און די פייער-פליעג האָט
איהרע פונקען פאַרלאָשען...
געלעגען איז ערגעץ
פאַרלויערט דער ווינט...
געהערט האָב איך נאָר,
ווי געשמאַרבענע קרייטער
זיך ברעקלען און קנאַקען
מיר אונטער די פיס...
געשפירט ווי די קנעכלעך
זיך טיעפען אין טויט...
געגאַנגען, געגאַנגען —

איך ווייס ניט ווי לאנג...
דערגרייכט צו א טאל
אינמיטען פון וואלד...
ארונטער, ארונטער —
וואס טיעפער אלץ שמעלער
געווען איז דער טאל...

אין גרונט איז געשמאנען
א בנין א שווארצער,
א הויכער, א הויכער,
פיערעקיג געבויט...
מיט רייהען און רייהען
פון פענסטער ארום —
צו זיבעציג פענסטער
אין אימליכער רייה...
געברענט האבען אלע
ווי בלומיגע פלאמען...

אוווא איז מיין פיהרער ? —
גערופען, געשריען,
געבראָכען די הענט : —
„מיין פיהרער, דו פיהרער...“
א שאַטען איז האַסטיג
אין בנין פארשוואונדען...

מיין בליק איז געשפרונגען

ארויף צו די רוימע,
פארבלוטיגמע פלאמען...
דערהערט האָט מיין אויער
אַ ביטער געווין...
ערשט איינער, דאָן צוויי
און אַ טויזענד דערנאָך...

„אַ, פיהרער, דו פיהרער —
דער איינגאַנג וואו איז? —“
געזוכט אין דער פינסטער,
געטאַפט מיט די הענט,
געקלאַפט אין די ווענט,
ביז בלוט איז גערונען
פון אַלע צעהן פינגער —
קיין מיר און קיין איינגאַנג
האַב איך נישט געפונען...
די פענסטער געפלאַקערט
הויך, זעהר הויך...
די גרויסע יללה
געוואָרען אַלץ שטאַרקער...

„אַ, עפענט מיר, עפענט
אַ טויער, אַ טור —
כ'וועל שמעהן און וועל וויינען
צוזאַמען מיט אייך...“
מיין קול איז געפאלען

צוריק אין מיין קעהל...
ס'האט קיינער ניט, קיינער
געענטפערט מיין רוף...
ד ע ר ו י ס ע ן געוויינט
האָב איך איינער אליין...

1916

דער וועג

צוויי דיקע ווענט פון פינסטערניש —
ניטאָ קיין סוף צו זייער הויך,
ניטאָ קיין מאָס צו זייער לענג...
צוויי הויכע ווענט, און צווישען זיי
אַ שמאַלער שמעג מיט טרעפ אויף טרעפ,
אַרויף, אַרויף דער שמעג זיך ציהט,
ביז ווייט אַהינצו קלעמען זיך
די ביידע ווענט צונויף...

און ווער איז דער, וואָס געהט אליין? ...
פון ד'אויגען טריפט איהם טרער נאָך טרער,
און פון די פיס איהם רינט דאָס בלוט...
ניטאָ קיין היילונג צו זיין וואונד,
ניטאָ קיין טרייסונג צו זיין שמערץ,
און אַהן אַ צאָהל די טרעפ צו געהן,
און אַהן אַ קול די הויכע ווענט...

1915

צעשניטען

צוויי שווארצע געשמאלטען
פארשלייערמע קומען
ביינאכט צו מיין בעט,
שמעלט זיך איינע פון לינקס
און די צווייטע פון רעכטס...
אפען די אויגען
און כ'קאן זיי ניט שליסען —
קוקען און קוקען
אויף מיר די געשמאלטען...
נעהמט איינע א מעסער
ארויס פון איהר מאנטעל,
די צווייטע זיך בויגט
און צערייסט מיר דאס העמד...

פארגליווערט דער בליק
און געשמידט צו דעם מעסער,
די אברים זוי שמיינער,
דער קאפ ווי א בליי...

ניט דער מעסער אַ בליץ
און מיין ברוסט איז צעשניטען,
ניט אַ שטרעם און אַ שפּריץ
אויפ'ן קישען דאָס בלומ...
נעהמט די מיט'ן מעסער
ארויס מיר דאָס האַרץ,
באַקוקט עס, באַטאַפּט עס,
און עמיצער לאַכט...

צעשניידט זי אין מיטען,
אַזוי ווי אַ מילגרוים,
אַ העלפט פאַר דער איינער,
אַ העלפט פאַר דער צווייטער...

אַוועק און פאַרשוואַנדען...
די ברוסט איז געעפענט
און בלוטיגט און בלוטיגט,
די אויגען געעפענט
און כ'קאַן זיי ניט שלימען...

ע מ י צ ע ר

עמיץ האט מיך דורך א בארג-שלוכט
אויף די הענט געטראגען,
עמיץ — מיך געדריקט צום הארצען,
מיר געגלעט די שלייפען :
קינד, מיין אַרים קינד...

איז א פויגעל אַנגעפלויען,
איז ער שוואַרץ און גרויס געוועזען,
איז געווען זיין שנאַבעל קופער,
שטאַל די קלויען זיינע...
האַט ער מיך געוואַלט פאַרצוקען,
האַט ער מיינע אויגען
פונ'ם קאַפּ געוואַלט מיר פיקען...
האַט אַ האַנט איהם אַפגעטריבען,
האַט אַ קאַפּ זיך אַנגעבויגען
און מיר אויסגעקושט די טרערען :
קינד, מיין אַרים קינד...

זיינען מיר געקומען
צו א שטראַם אַ גרויסען,

האַט ער ווילד געשמורעמט...
האַט מיך עמיצער געהויבען
אין אַ קליינעם שיפעל...
זיינען מיר געשוואומען
אויף די ווילדע אינדען...
אייַן האַנט האַט גערודערט,
און אַ צווייטע צערמליך
האַט מיך צוגעטוליעט:
קינד, מיין אַרים קינד...

איז אַ פיש געקומען,
מורא'דיג די אויגען זיינע,
גרויס די מויל משונה...
האַט ער מיך געוואַלט פאַרשלינגען,
האַט אַ האַנט איהם אָפגעטריבען,
האַט אַ צווייטע מיך געגלעט:
קינד, מיין אַרים קינד...

איז אַ טרער גערונען
אויף די באַקען מיינע,
ניט פון מיינע אויגען
איז די טרער גערונען...
האַט געשלוכצט אַ שטימע:
קינד, מיין אַרים קינד...

1916

דער לויערער

געקומען א שטומער צו ריימען
און האט זיך געשטעלט ביי דער מיר,
ביי נאכט און ביי טאג, אלע ציימען,
ער הויערט און לויערט אויף מיר...

געזאמלט דער פערד א געגריימער,
דער ריימער, ער שמעהט און ער וואכט,
א שמארער, א שווארצער באליימער,
א וויסער פארשפריימער פון נאכט...

פארשלאסען די מיר און דעם טויער
מיט שלעסער און ריגלען א סך,
פארשלאסען דאס אויג און דעם אויער,
ניט זעהן ווי ער שמעהט אויף דער וואך...

פארשלאסען... און דרויסען דער הימער
ער געהט ניט אוועק פון דער וואנט...
וואס פייניגסטו פינסמערער רימער?
קום, נעהם מיך אין פינסמערען לאנד...

1917

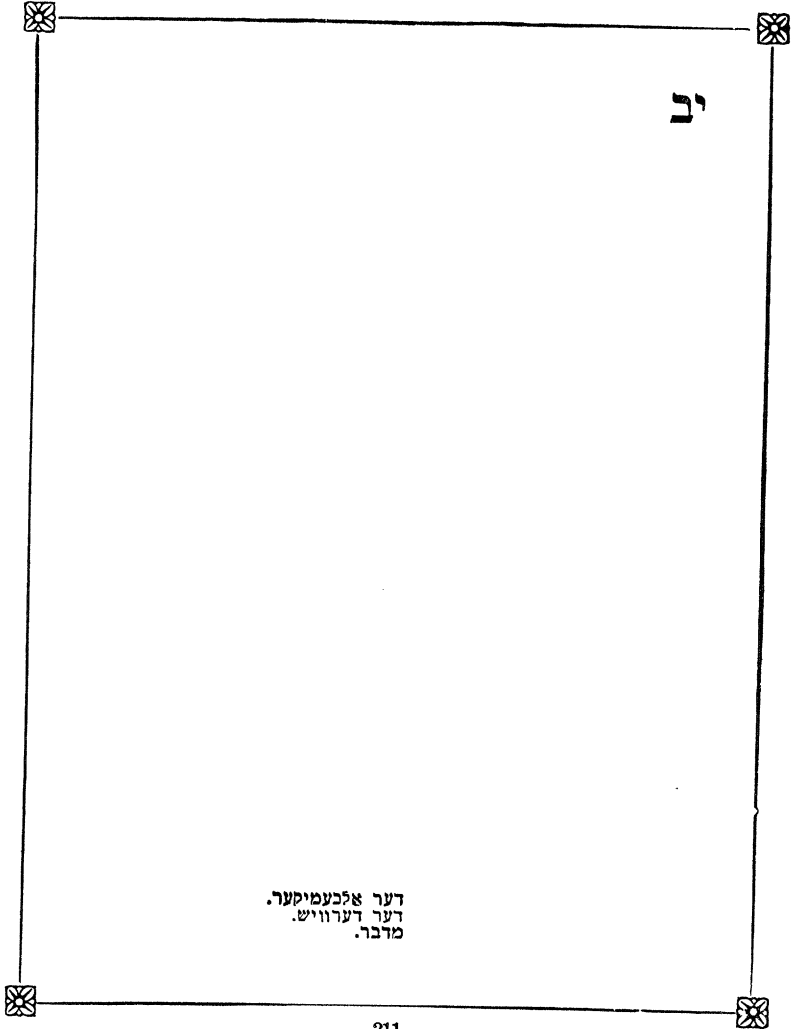
פרעמדע

א ליכט ביי איהם צו-קאָפּען
און ביי די זייטען צוויי,
א הויז געפּאָקט מיט מענשען —
פון וואָנען קומען זיי ?

כ'האַב אָפּגעדעקט דעם צודעק
און זיין געזיכט כאַטראַכט —
מיט צוגעמאַכטע אויגען
האַט ער צו מיר געלאַכט ...

אן אַלטער איד צו-קאָפּען,
א צווייטער ביי דער זייט —
ער האַט צו מיר געשמייכעלט:
וואָס טוען דאָ די לייט ? ...

.1916

ל

דער אַלגעמיינער.
דער דערווייט.
מדבר.

דער אלכעמיקער

שיקט צו זיך דער קיניג רופען
דעם מכשף פון מעטאלען:
„אלטער מייסטער, איז דאס אמת,
אז אין דיינע הענט געפאלען
איז דער וואונדערשטיין, וואס זוכען
פלעגט מען איהם אין אלע צייטען?
אלטער מייסטער, איז דאס אמת,
אז אין בלאנקען גאלד פארבייטען
קענסטו צין און בליי און אייזען?...“

טוט דער אלטער מיעף זיך בוקען,
קרימט די ליפען מיט הכנעה,
און די אויגען שפעטיש קוקען:
„האסט געטראפען, גרויסער קיניג,
כ'האב דעם וואונדערשטיין געפונען...
הויפענס גאלד, גענוג צו פילען
מיט דוקאמען טויזענד טונען,
קען איך אין א מאג באשאפען...“

„וויילסטו מיר דעם סוד באַוויזען?
כ׳וועל דיך ווי אַ קיניג לױהנען,
כ׳וועל באַצאָהלען אַלע פּרױזען...“

בייגט דער גרייז אַראָפּ זיך טיעפער,
כיכעט מיט אַ מויל אָהן צייהנער:
„איך בין אַלמ און דארף דיין לױהן ניט,
און פון וואונדערשמיין זאַל קיינער
אויסער מיר דעם סוד ניט וויסען...“

„וועל איך מיט געוואַלט דיך ניימען,
אין אַ תּפּיסה וועסטו ליעגען,
הענט און פּיס אין שווערע קיימען...“

בוקט זיך טיעפער נאָך דער אַלמער:
„וועל איך אין מיין תּפּיסה וויסען —
שפּיאַנסט ביי נאַכט אַרום מיין פענסטער,
און דיין שלומער איז צעריסען...“

„וועל איך הענגען דיך באַפעהלען...“

לאַכט דער אַלמער: „וועל איך שפּירען
אין מיין קבר, ווי עס ברענגען
טונגען גאַלד אויף דיין געהירן...“

.1915

דער דערוויש

וואונדערט זיך מיין האר,
ווי דער אלטער דערוויש טאנצט? —
רונד ארום און רונד ארום,
דרעהענדיג די לאנגע ארעמס,
פאכענדיג דעם בלאען קיטעל,
ווי א ווירבעל-זייל אין מדבר,
פליהענדיג ווי פויל פון בויגען,
ביז די אויגען
שפרינגען אָנגעצונדען פון די לעכער,
ביז די ליפען שוימען בלומ,
ביז די באַקען זיינען וואַקס,
און ער קייכט אין שטומע דומפע כריפען,
ביז ער פאלט מיט אויפגעמאַכטען מויל
אין אַ קנויל...
וואונדערט זיך מיין האר,
ווי דער אלטער דערוויש טאנצט? ...
קלוגע אויגען האָט מיין האר,

און א ליכטיג הארץ —
 וועט דער דערוויש איהם דערצעהלען :
 גרויס איז אללאה אין זיין וואונדער —
 רונד ארום און רונד ארום
 ווערט דער ראָד געטריבען,
 און דער אַקס איז שטיל...
 רונד ארום און רונד ארום
 מאַנצט דער אַלמער דערוויש,
 רינט דאָס בלוט פון נאָז און ליפען,
 און דער גאַרגעל קייכט —
 און דעם דערוויש'ס זעל, מיין האַר,
 איז אַ בלאַער טייך און הויכע בערג,
 איז אַ ווייסער וואַלקען אויפ'ן הימעל,
 איז אַן אַדלער אין זיין נעסט —
 און לאַכט פון אַלמען דערוויש ווען ער מאַנצט...

און דעם דערוויש'ס זעל, מיין האַר,
 איז אַ שוואַרצער מירמעלמורעם,
 איז אַ הייל מיט הונדערט טויערען,
 איז אַ נאַכט מיט הונדערט שליייערען —
 און וויינט אין אַלמען דערוויש ווען ער מאַנצט...

1919

מ ד ב ר

סאאידי, אויף די שלייפען דיינע ליגט
דער שווערער טוי פון מדבר.
די שמערען ווערען ווייסער און געדיכטער,
דער „גרויסער בער“ ליגט אויף זיין רויב,
און איבער ווייסע וועגען
ציהט דער קיניג פון די „דושיין“ —
די שמערען זיינען דיר אין אויג געפאלען,
און האלמען דיינע ברעמען אפען...
איך וועל די אש ארונטערבלאזען פון די קויהלען,
און גליהען וועלען זיי ווי וועלפ'שע אויגען.
קאווע וועל איך דיר, סאאידי, קאכען,
פינסטערער און שטארקער ווי די מדבר-נאכט,
און נעהם א קויהל און צינד דין נארגילע,
און בלאז די קנופען רויך אקעגען פייער.
הער ! ווי קליינע קינדער קלאגען זיי
נאכט-איינ נאכט-אויס, די טויטע קארטוואנען,
פון די פינסטערע געזעמדען...
סאאידי, ביז און פול מיט „שאטאנאס“ איז דער מדבר,

און ביזער נאך די ראבען.
 געשיהט אמאל, א קארטוואן פארלירט זיין וועג,
 און די וויסטע האט איהם איינגעשלונגען
 אין איהר הייסען שלונד.
 געהען ברענענדיגע טעג,
 די בלויע ליפען פלאצען,
 די אויגען ברענען פון די לעכער,
 ווי די אויפגעפלאממע קויהלען לעכען דינע פיס,
 די צונג ווערט צוגעשוואלען צו דעם גומען,
 און שאקאלען נאגען די געדערעם...
 הויבט דער בעדוואין זיין אויג צום הימעל,
 און זעהט א חיל ראבען.
 שטומע ראבען, ניט זיי קראקען,
 ניט זיי פאכען מיט א פליגעל,
 נאך ציהען, ציהען שטילערהייט
 אינאיינעם מיט'ן קארטוואן...
 געהען טעג נאך טעג,
 די ארעמס הענגען איינגעטריקענט
 ווי אלטע לאגלען,
 דער פוס פארזינקט אין זומפען זאמד,
 די צונג הענגט שווארץ ארויס פון מויל —
 שפרינגט אראפ אויף גיך א ראב,
 און פיקט דאס אויסגעשפארטע אויג,
 און נאך דעם ראב א צווייטער,
 א דריטער און א פיערטער — —

און אַ בלינדער ציהט דער קארפּוואַן די לעצטע טעג,
ביז איינציגווייז פּאַלט איטליכער אין זאמד...

.....

סאַאיד, בלאַז די קנופען רויך אַקעגען פייער,
די גרויסע שטערען זיינען דיר אין אויג געפּאַלען,
און האַלטען דיינע ברעמען אַפען...

.1919

יג

מומפעהז.
מארדזשערי.
עראפלאז.
די אייזענשטארט.
דער וועסטערנער.
סאבוועי.
ערד.
רויזען.
דריי בעטלער.

פופצעהן

די ברוסטען —
קליין און שטייף,
די היפטען
לאנג און פלאך,
מיט רייכען צוזאג
אויף ווייב- און מוטערשאפט ...
אין די אויגען — עפעס
וואָס פינקעלט אונטער זיבען שלייערען,
און רייסט זיך
דורך אלע זיבען שלייערען ...
אויף די ליפען — עפעס
וואָס האַרט,
און זעפטיגט זיך דערווייל ...
אין דער שטים —
דער רוף פון קנאַספּ צו ביען ...
דער אויבערלייב — געבויגען,
צו שפּרינגען עמיצען אין אַרעם.
אַ חודש, צי אַ וואַך,

און אפשר נאָר אַ מאַג
צו רייפֿקייט ...
איין פֿריהמאַרגען,
וועט דורך די לאַדען
די זון אַריינגעהן,
און לעגען זיך צו איהר געלעגער,
און שפּיעלען מיט איהר לייב,
און איהר —
דעם סוד אנטפלעקען ...
וועט פֿונ'ם בעט
אַ קינד אַרונטערשפּרינגען,
אין לאַנגען העמד,
מיט לויז-צעקאָממע האַר,
און וועט מאַנצען
מיט דער זון,
און לאַכען,
און פייערען
דאָס געבאַרען ווערען פֿון אַ פֿרוי ...
1917

מארהזשערי

רוקען, האלז און ארעמס,
נאקעט ...
פאר צניעות —
צוויי הענגערס אויף די אקסעל ...
דער מיידעל-בוזעם
אָפּגעדעקט ביז העלפט ...
די אונטערהעלפט,
זיך רייסענדיג פון בלאַע טולען...
שלאַנקע, גרינגע לענדען,
שפיעלענדיג אין בלינדע-קוח
מיט לויזע דורכזיכטיגע פאלדען ...
שוואַרצע ביימען האַר
פון שמערן אויפגעשויבערט ...
א קינדער-פנים,
און פונ'ם קינדער-פנים,
דריי פערטעל — אויגען ...
גרויסע אויגען,
וואָס פּרעגען, לאַכען, שפּאַמען,

און זינגען א פאָפּורי,
פון פּרעירי-לאַנד און הויכע בוימער,
פון טויזענד מיילען קאַרן-פעלדער,
און זומער אויפ'ן מיסיסיפי,
און הירשען אין די בערג...
און צוגלייך —
פון הימעל-קראַצערס,
און לימוזינס,
און ווייסע נעכט אויף „העראַלד־סקווער“...

אין גאַנצען —
א וואַרעמער,
א צאַפעלדיגער,
א פלינקער פלעכט פון שלאַנגען...
א הויכער,
א ווייסער,
א שימעריגער פויגעל...
א שוימיגער,
א לאַכיגער,
א ליכטיגער ניאַג'ראַ...
.1917

עראפלאן

פרייער יעגער פון די לופטען,
יאג אויף דינע בריימע וועגען,
הויב זיך אויף און בויג זיך נידער,
שוויים ארום אין לאנגע שליפען,
דרעה זיך, רינגען ארום רינגען,
לאז די ווייסע וואלקענס הינמען,
שפאט פון ווינט, וואס וויל דיר כאפען,
לאך ארונטער צו דער ערד,
קוק דער זון אריין אין פנים,
זאג: איך האב באזיגט ...

שטאלצער שווימער פון די לופטען,
לוסטיג קלאפט דיין שטאלען הארץ,
טאק-טאק-טאק צום בלאען הימעל,
טאק-טאק-טאק צו מיר אין בלוט אריין,
מיין געזאנג, אלעמענס געזאנג
האסטו איבערשמיגען,
מיט דיין שטאל-און-דראט-און-האלץ-געזאנג:
איך האב באזיגט ...

ליעג איך אין אַ נעץ פון גאלד
האלב-פאָרגראַבען אין דעם ווייסען זאַמד,
און קוק צום ווייטען, ווייטען ים,
בליצענדיג אין מאַרגען-זון,
און זעה דיך שוועבען איבער איהם,
שריי איך דיר אַרויף,
מיט פולער קעהל, מיט ברייטער ברוסט,
און מיט דעם שטאַרקען ים צו מיינע פיס:
דו, איך — ביידע האַבען מיר באַזיגט ...

.1918

די אייזענשטאָרט

אַ הייסע קראַנקע נאָכט ...
אַן אומגעלומפּערטע
פאַרשטויבטע שטאָרט ...
אַ שפינוועבס
פון טעלעגראַף- און טראַמוויי-דראַטען.
די גאַסען —
אויסגעלעדיגט, מיעד ...
אין לופט —
אַ רויהער ריח
פון אייזען-ערד,
און אויסגעברענטע קויהלען ...
אַ צעהנדליג געלע שטערען,
צעוואַרפען
אויף אַ נידעריגען הימעל,
פינמלענדיג,
ווי אויגען פון אַן אַלטען שכור ...
אַ לעהמיגער און פוילער טייך,
זיך קאַרמשענדיג

אונטער הויכע שווארצע בריקען...
 און אין דער מיט פון פינסטערנים
 א פערטעל שטאדט אין פלאמען...
 א גיהנום,
 ווארפענדיג זיין פלאקער
 פאנטאנענווייז צום הימעל...
 א גרויסער טאפ,
 א רויטער,
 אויפגעהאנגען אין דער הויך,
 ווי א גלאק,
 אין מיטען פון א טורעם פלאמען...
 בויגענדיג דאס מויל
 פון ווייל צו ווייל,
 צו ברעכען לאווא,
 קאסקאדען לאווא,
 צעשימענדיג ארום
 א האגעל לאנגע פונקען...
 וואגאנעם
 מיט פייער אנגעלאדען,
 פויזענדיג פאמעליך
 אין טונקלע ווינקלען...
 פעלדער אויסגעלעגמע שטאבעס,
 זיך לאנגזאם לעשענדיג...
 רויטע פייער, ווייסע פייער, געלע פייער,
 און רויך —
 ווי טורעמס וואל...

א קלאפען און א הילכען,
א סקריפען און א האמערען
אתן אפרוח . .
שלאנגען וואסער,
שיפענדיג
אויף אנגעגליהמען גוס . . .
א לאבירינמ
פון רעהרען, רעלסען,
רעדער, קיימען און מאשינען,
אן אויסגעמיש
פון נאכט און פייער,
און אין דער מיט
א ראיען,
א לויפען היין און הער
פון קליינע שאמענס . . .

.1917

סאבוועי

אן אומגעזעהענע האנט האט צוגעמאכט א מיר,
און איינגעשפארט א הורבע מענשען,
מייל פארטונקט אויף בענק,
מייל הענגענדיג אויף ווייסע רינגען.
פאלט דאס קאלכיג ליכט
אויף דינע דורכזיכטיגע פינגער
נאר-וואס פון דער שרייב-מאשין,
אויף שווערע הארטע הענט
שוויסיג פון דעם ווארשמאט,
און אויף פערלמוטער הענדשקעס...
און די הורבע וועגט זיך,
היז און הער, און היז און הער,
אין א מידען אויסגעלאש'נעם ריטם,
ווי באקלאגענדיג א מת...

גיט די הורבע זיך א טרייסעל,
און פאלט צוזאמען אין א הויפען
פארגליווערט.

און די אומגעזעהענע האַנט
רוקט אַ טיר פּאַנאַנדער...
דריקט זיך שמייכלענדיג אַריין אין קנויל
אַ דין יונג מיידעל,
מיט אַ הענגעל מאַי אַרויפגעשטאַכען אויף איהר יאַק.
און די הורבע נעהמט זיך ווידער וויעגען
מיעד און אויסגעלאַשען,
ווי באַקלאַגענדיג אַ טוימען,
און אין מיט דאָס דינע מיידעל
מיט'ן הענגעל מאַי...

.1919

דער וועסמערנער

זעקס פום פון פום-זויל
ביז די וואַרצלען פון די האַר,
אַ זייל פון ביין און שטייפען פלייש,
און שולטערען פון פעלז ...
לאַנגע פלינקע טריט,
ווי שפרונגען פון אַ לעמפערט ...
אַ גלאַטער פנים,
אויסגעקלאַפט אין ברוינעם קופער —
פון יאַגען קעגען ווינט,
פון ריימען אין דער זון,
און שלאַפען אין די בערג ביינאַכט ...
צוויי שורות צייהנער,
צו מאַלען שמיין ...
אויגען, ווי די קלאַרע הערבס-מעג
ביי די גרויסע מייכען ...
שטאַרקע הענט באַהאַרטע,
ווי קלוען פון אַ גרויסער הית —
צו צאָהמען בראַנקאַס.

צו ווארפען א „לאסו“
אויף ווילדע אַקסען, אין גאלאָפּ...
און — צו גלעמען הינט,
צו שפילען מיט'ן פערד,
צו לעגען זיך ווי פעדער
אויף קעפּ פון קליינע קינדער...

אַ צאהמער,
אַן אָנהויבער,
וואָס דאַרף די פּרעירי.
אַ גלויבער —
אין זיך
און אין זיין פּוינט,
און אין זיין ב'יקס,
און אין גערעכטיגקייט,
און אין דעם אַלמען שטאַרקען גאַט,
וואָס „לינטשט“ מיט דונער און מיט בליצען...

אַ האַסער פון גלחים
און רייד-מענשען,
און ווייסע הענט,
און גרויסע שמעדם...
אַ בוים, וואָס ציהט פון ערד און הימעל,
און גרויסע ווייטע פלוינען...

.1917

ערד

פריהמארגען אין דער קיהלער זון
איז אויפ'ן שטיקעל ערד אקעגען מיינע פענסמער
געקומען מיט א שווערען טראם, אן אלמער,
מיט א בענדעל ווייסע האר פון אויער ביו'ן אויער,
א קורצע ליולקע אין א ווינקעל מויל,
און א בריימען בלאנקען רידעל אויפ'ן אקסעל.
אפריהער האט ער אפגערייניגט
שטיינער און פארראסטע קענדלעך,
און דערנאך גענומען גראבען.
ביי יעדער רידעל האט ער אנגעשפיגען
אין די רוימע הענט,
און צוגעדריקט דעם פוס,
און געקויט מיט זיינע יאסלעס,
ווי ער וואלט אין איינעם מיט'ן רידעל
א בים געטאן די ווייכע ערד.
זיינען אויסגעוואקסען גרויסע פעמע גרודעס,
און א פארע איז געגאנגען
ווי פון א פריש געשאכמענער קוה.

האַט זיך אָנגעזאַמעלט אַרום אַלמען
אַ רעדעל קליינע קינדער,
און צוגעקוקט מיט גרויסע אויגען.
די פינגער אין די מיילער.
און דער קלענסטער,
אַ בלאַנדער, אָנגעשמירט אויף ביידע באַקען
מיט „דזשעלי“ און מיט זאַמד,
איז צוגעשמאַנען :
„זיידע, גיב אַ גראַב טאַן“ —
„גין!“ —
„זיידע, נאָר אזוי פיעל“ —
מעסט דער קליינער אויף זיין פויסט.
„מע טאַר נישט“ —
„נאָר אַ פיצע-פיצעלע“ —
דריקט זיך אָן אויף אַ י י י זייט רידעל
אַ קליין ווייס שיכעל,
און אויף דער צווייטער —
אַ ברייטער שווערער שטיוועל,
און דער אַלטער שמייכעלט :
„נו, ווייז!“ —
און כראַמש אין דער ווייכער שוואַרצער ערד,
און אַ גרודע, גלאַט און זילבעריג און אַפגעשליפען,
קעהרט זיך אום אַקעגען זון..

.1919

רויזען

ביים בריק געהט אום אין אַווענט
א יונג מיידעל,
אין א גרויסען גרינעם שמרויהומ
באזעצט מיט בינמלעך אַפגעבליאַקטע קארשען.
רונדע סיראַפ-ברוינע ברילען
דעקען צו א העלפט פון קליינעם פנים.
א דינע האַנט איז אויסגעשמרעקט
און אין דער האַנט א קערבעל
מיט פרישע פייכטע רויזען
פון אַלע מינים.
און דאָס מיידעל זינגט
מיט דעם נגון פון אַן אַלמען פאַלק-ליעד :
קויפט א רויז, א ווייסע רויז,
ווייסע רויזען זיינען יונגע טויבען
ערשט אַרויס פון שלאַג,
ווייסע רויזען טוילען זיך צו ווייסע העלזער,
און בלייבע באַקען,
ווייסע רויזען פאַלען אין א מיידעל'ס האַרץ

ווי שטיקער פון לבנה
דורך געדיכטע בוימער...

קויפט א רויו, א רויםע רויו,
רויםע רויוען ברענען שעהן
אין שווארצע צעפ געפלאכטען אין א קנופ,
רויםע רויוען זיינען זינגענדיגע בלומען
אין יונגע אדערען,
רויםע רויוען זיינען וויין
פארזוכט פון דער געליעכטער'ס ליפען...

קויפט א רויו, א געלע רויו,
געלע רויוען זיינען גינגאלד-בעכערס
אנגעגאסען פול מיט האַניג,
פאר דער בת-מלכה פריה-מארגען —
קויפט א רויו, א רויו...

„קלייב מיר אויס א רויםע, מיידעל!“

ליעבער האַר,
כ'האַב קיינמאַל ניט געזעהן דאָס ליכט
וואָס פאַלט אויף בלומענבלעמלעך...

„און וועלכע רויו געפעלט דיר אומגעזעהן?“

די רויםע, ליעבער האַר,
די וואָס זינגט אין בלומ...

.1919

דריי בעטלער

זאגט דער לאַמער צום בלינדען : „דערצעהל פיעל דו האַסט.“

„אומזיסט פון באַגינען געשמאַנען אין פראַסט...
כ'האַב געשמאַרט מיט די לידיגע לעכער צו זיי,
און געשארט מיט די הענט ביו זיי טוען אַזש וועה,
און געאַכצט און געקרעכצט און געריסען די לונג,
און אין בלעכענעם קענדעל צומאַל ניט אַ קלונג...“

זאגט דער לאַמער צום אַלמען : „וואָס האַסטו געבראַכט?“

„ניט גענוג פאַר געלעגער צו צאַהלען ביינאַכט...
כ'בין געשמאַנען אין דרייען געבויגען ביים וועג,
און געוויינט אויפ'ן קול : שוין אַריבער צוויי טעג
אַ טרוקענעם כיסען אין מויל ניט פאַרזוכט...
האַט איינער געשפעט, און אַ צווייטער געפּלוקט...“

זאגט דער לאַמער צו ביידען : „היינט נאַכט וועט איהר זיין
אין שענק מיינע געסט ביי אַ קריגעל מיט ווין.“

כ'בין געשטאנען אין מארק מיט דער קוליע אין האנד,
און אלערליי קונצען געמאכט נאכאנאנד,
האט דער עולם געלאכט און געלאכט און געלאכט,
און איך האב א הויפען מיט זילבער געמאכט..."

1919

יד

געטער דעמערונג.
מולד
טאמערלאן.
ווי וועט איהר זיין געגרייט?
דער טאג.
דער רוף.
עין רואה.
אויפן וואגשאל.
שדימטאני.
אויפגאנג: 1. 2. 3. 4. 5.
אין א פינסטערער מינוט: 1. 2.
מאריטרי סאקומאמוס.
פארשאלטען.
דערלייונג: 1. 2.
דער אנוואגער.
אויף די חורבות.

געמער דעמערונג

נעבלען הענגען אויפ'ן וועג,
טאפ איך און איך פרעג :
בין איך ביי א קבר ?
בין איך ביי א וויעג ?
פונקען בליצען פון דער ווייט —
פוילט א טויטער ?
שפראצען שמערען ? ...

כ'הער א יאמער אין דער טיעפקייט,
כ'הער א קלאגען אינעם אפגרונט —
געמער שמארבען...
שווארץ די ראנדען מיט געזעמלען
קניהענדיג צו דר'ערד :
„געמער, געמער נאך א רגע...“
קרעכצט א גוסס-קול : —
„מיר פארגעהען...“

ס'האט דער נעבעל מיך גענארט...
הער! עס יאמערט א געבורט...
פון דער פינסטער שמייגען
נייע ליכמען...
אויף די ברעגעס הילכט
פריידיג, פריידיג : —
געטער, געטער גיכער...
רוישט עס ווי א וואסערפאל,
קלינגט עס פון דער טיעפקייט
פריידיג, פריידיג :
„מיר קומען...“

1916

מולך

שמעהט דער גרויסער מולך —
קופער זיינע ליפען,
— אייזען זיינע נעגעל —
נעכען די אלטארען...

אנגעלעגט די שיימען,
אנגעשארט די קוילען,
קנאקען העל די פלאמען,
און די פריסטער הארען...

גיכער די קרבנות!
גרויס איז מולך'ס הונגער...
איינער נאכ'ן צווייטען,
איינער און אלץ אינגער...

גליהען מולך'ס באקען
— אין דעם רוימען פלאקער

קופער זיינע ליפען,
אייזען זיינע פינגער...

רויך און שווארצע זיילען,
פונקען ביוזן הימעל,
ווילדע פלאמען שלינגען?
גלידער פון מזבח...

זיס צום נאז פון מולך,
ליבליך צו זיין גומען,
פון די יונגע קינדער
דער געשמאקער ריח...

וועמעס די געשרייען?
וועמעס גוסס-קרעכצען? —
מולך האט געהייסען
אלעמען זיך פרעהען...

פריסמער, שלאגט די מאצען,
פריסמער, קלאפט די פויקען,
זינגט און מאנצט און טומעלט
איבער די געשרייען...

• • • • •

קרעכצען און געשרייען,
רייהען הינמער רייהען,
איינער נאָכ'ן צוויימען,
איינגער און אלץ אינגער...²²

אלע מאַצען קלינגען,
אלע פויקען קלאַפען,
און אַרום מזבח.
מאַנצען מולד'ס זינגער...²²

1918

טאמערלאן

„ביים שפיץ פון מיין שפיו, און ביים שארף פון מיין שווערד!
כ'מוז האַבען פון שאַרבענס אַ באַרג און אַ דער ערד“ —
האַט געזאָגט טאמערלאַן.

אַ באַרג ביז די וואַלקענס, און קעפּ אַהן אַ צאָהל,
און איבער די שאַרבענס, געפאַנצערט אין שטאַל,
אויף אַ טראַן, טאמערלאַן.

האַט דער היל געשריען, די הערנער געשאַלט,
די שווערדען געבליצט, און די אויגען געשטראַלט:
„דיינע קנעכט, טאמערלאַן!“

האַבען הענט זיך געפלייסט פאַר אַ לוינ און אַ לויב,
„אַ מענש ווי אַ זאַמד, און אַ לעבען ווי אַ שטויב“ —
אַזוי זאָגט טאמערלאַן.

און דער הויפען ער וואַקסט נאַכאַנאַנד, נאַכאַנאַנד,
און באַגינען און שפעט, מיט אַ מאַס אין דער האַנד,
שפאַנט אַרום טאמערלאַן...

די קנעכט זיינען גינציג, דער וואפען איז שארף,
דאך תמיד איהם ווינציג, מעהר שארבענס באדארף
פאר זיין בארג טאמערלאן.

איז איינער אין היל געוועזען א מאן,
צו קומען און פרעגען: „ווי פיעל, און ביז וואן,
טאמערלאן, טאמערלאן?“

ניט א ווארט, ניט א בליק, נאר געבויגען די קני,
און געשניטען די קעפ און געגעבען זיך מיה,
פאר דעם כאן טאמערלאן.

שוין מחנות פארטיליגט און פעלקער פארלענדט,
שוין קלעפט זיך דער שטיעל צו די בלוטיגע הענט,
זאג א ווארט, טאמערלאן!

און פינסטער דער פנים, און שטאל איז דער קוק,
עס וואקסען די שארבענס ניט האסטיג גענוג
פאר דעם מאן טאמערלאן...

.....
„ביים שפיץ פון מיין שפיו, און ביים שארף פון מיין שווערד!
כ'מוז האכען פון שארבענס א בארג אויף דער ערד“ —
האט געזאגט טאמערלאן.

1918

ווי וועט איהר זיין געגרייט ?

און ווען דער גרויער לאנג-גענאהרטער מאַג וועט קומען,
ווי וועט איהר זיין געגרייט ? —
ווי קראַנקע מױבען אין אַ שטורעם וועט איהר ברומען,
און וויינען שמילערהייט...
צי ליגען ווי די הינט ביים צוגעמאַכטען מויער,
און שייערען די שוועל,
און שאַרפען אייער אויג און שפיצען אייער אויער...
און שטיקען וועט די קעהל,
די קויהל געבליבען פון אַן אויסגעברענטען צאַרן,
דער רויך וואָס נאַכ'ן בראַנד,
די אַש פון לאַוואַ וואָס איז אָפגעקיהלט געוואָרען,
אַ רגע פאַר'ן ראַנד...
און וועט איהר אויף אַ רגע שטייפען אייער רוקען,
וועט איהר בלוז זיין צו שפאַט —
פון אייער אויג וועט דער נדבה-כעמלער קוקען,
און וואַרטען אויף גענאָד...
און וועט איהר ווי אַ מחנה לייבען נעהמען ברילען,
דערקענען וועט מען שנעל
דעם מױטען ווידערקלאַנג פון אײער מױטען ווילען
און אייער מױטער זעל.

1917

דער טאג

איצט לאמיר זינגען לויב, און דאנקען...
דו זעהסט ?
צעבראכען אלע שראנקען
האט אונזער טרוים...
דערקענסט ?
א ציטעריגער פלעגט ער וואַנקען,
און קוקען אין די אויגען,
און געהן געבויגען
און הארען...
און פרעגען אלע עקען :
„פון וואַנען וועט עס קומען ?...“

אצונד —
מיט וועלמען אויפ'ן אַקסעל,
מיט זונען אין די אויגען...
און טראַגט אונז אלע, אלע,
און ווער עס וויינט און ווער עס לאַכט,
און ווער עס וויעגט דעם קאַפּ

און קרימט די ליפ, —
ער טראַגט אונז אַלע, אַלע...

געשפּאַט פון אי הים? —
פאַרדעקען וועלען מיר דעם פנים,
און בוקען זיך און זאָגען:
פאַרגיב...

האַסט אין די טירען אונז געקלאַפּט,
האַסט אַנ'ס קויט צו אונז זיך איינגעבויען:
„ווער גאַהרט דאָס גרויסע לעבען —
ווער געהט? —“

און אונזער אויער איז געווען פאַרויגעלט,
און אונזער אויג פאַרשלאָסען,
און אונזער האַנט געלעהמט,
און אונזער האַרץ פאַראומרייניגט...

אַצונד אונז וועט ער גרייסען...
ריעזען, ריעזען, לויטער ריעזען,
די הערצער — מייכען ליכט
און פריידיגקייט און קראַפּט...
די אַרעמס — שמשון-אַרעמס,
די פים — פון הינדען אינ'ם פעלד...
ווער גאַהרט דאָס גרויסע לעבען,
ווער געהט? ...

1917

דער רוה

און שאַלען וועט די הייליגע טראַמפּייט : —
מיר זיינען אויפצוזאַמלען גרייט,
פון קינד און קייט און אַלט און יונג,
אַ פּלאַם, אַ בראַנד, צי בלוז אַ פּונק,
אַ טויט-געשריי, צי בלוז אַ טרער, —
ברענגט אַלע זיי אַהער...

וועט האַרץ צו האַרץ זיך פאַררען,
און האַנט צו האַנט זיך שמרעקען.
וועט קלינגען פון די עקען :
מיר האַבען שטיל געשוואַרען
דורך יאַהרען און דורך יאַהרען,
און וועלען איצט ערפּילען...

און איינער מיט מיליאָנען,
דער צווייטער מיט זיין קאַנען,
דער דריטער מיט זיין ווילען...
און אַלע וועלען דרינגען מיט דער גאַב :

נעהמט אונזער גומס און האָב,
און אונזער זעל צוגלייך...
און שמראָמען וועט אַ גרויסער טייך,
פון הייסען גלויבען,
און שווענקען אלע שטויבען,
און וואַשען יעדען שימעל...
און נידערן וועט פון הימעל
אַ בענשונג, ווי אַ מילדער טוי,
צום גרויסען בונד, צום שמאַרקען בוי...

1915

עין רואה

און וועסטו פון דיין ברומער'ס נויט דיין אויג פארדעקען.
איז דא אן אויג וואס זעהט,
איז דא א האנט וואס וועט
פון הימעל אדער ערד אקעגען דיר זיך שטרעקען...

און וועסטו פאר דעם הונגעריגען זיך פארשליסען.
איז דא אן עדות נאָהנט,
איז דא א האנט וואס מאַהנט
און נעהמט געצאָהלט פאר יעדען ניט-געשענקטען
ביסען...

1917

אויפ'ן וואגשאל

ווארף דיין גורל כשוף-קענער,
קוק אריין אין בוך פון שטערען :
וועט די זעל אונז ווערען שעהנער,
וועט די וועלט אונז רייכער ווערען ?

זעה, מיר זיינען פעסטע גלויבער
און מיר זיינען טריי געבליבען,
קוק פאר אונז אין בוך פון צויבער,
זאג, וואס זעהסטו דארט געשריבען...

רויט די ערד ביז איהרע תהומ'ען,
און א וועלט אוועק אין פלאקער,
טויט די פרוכט און טויט דער זאמען,
און צעבראכען איז דער אקער —

קומען מיך אצונד דרך פרעגען,
וואס אנטפלעקט דיין צויבער-שפיגעל ?

שמרעקען אויס זיך נייע וועגען,
שפרייטען אויס זיך נייע פליגעל ?

פון אזוי פיעל מויטע זאנגען,
וועלכער גרונט איז פעט געווארען ?
פון א מויזענט אונטערנענאנגען,
וועלכע שפראצונג איז געכארען ? ...

ווארף דיין גורל כשוף-שפרעכער —
שלאגען שוין די לעצטע שמונדען...
שלאנגען קריכען פון די לעכער
און פאר'סמ'ען אלע וואונדען...

שווארצע אנגסט אין די געמיטער,
און ניטא וואוהין צו זוכען...
זאג, דו צויבערער געניטער,
היים אונז בענשען אדער פלוכען...

1918

שדִים־טאַנץ

האַט דער בויך און דאָס מויל און די פויסם
געשלאָסען אַ בונד,
און געווען איז די שבועה ביי זיי :
זאָל לעבען די שמונד !

און געווען איז די פאַהן פון די דריי :
דער אָפגרונט איז האַר !
און דאָס מויל האַט געעפענט זיך ברייט :
איך גאהר און איך גאהר...

און דער קאָפּ האַט געוועלצט זיך אין שטויב
און האַט זיי באַגריסט,
און קנעכטיש געזונגען אַ לויב
דעם דריילינג פון מיסט...

און דער קאָפּ האַט געזאָגט צו די דריי :
כ׳וועל דיענען צו אייך...

און געענטפערט איהם האַכען די דריי :
ביסט ניט אונזער גלייך...

און דאָס מויל האָט דעם בויך און דער פויסט
געזונגען אַ ליעד,
און דער צושפיעל פון ליעד איז געווען :
אַפעטיט, אַפעטיט...

און די פויסט האָט געגעכען דעם בויך
אַ בעכער מיט בלוט,
און דער בויך איז געקראַכען אויף דר'ערד :
עס איז גוט, עס איז גוט...

1918

אויפגאנג

(1)

ליעגען די ליכטיגע וועגען
אין כשוף באַנומען,
האַרען די מאַלען און פּרעגען:
ווען וועלען זיי קומען? ...

ליענט אין אַ הייל אַ געשמידטער
דער קיניג געבויגען —
ריטער, איהר העלדישע ריטער,
די שווערדען געצויגען! ...

(2)

ווייס איז די פלאם פון דעם פייער,
רויט איז דער אייזען צעגליהם,
קום, דו געזונטער און פרייער,
און ווער אונזער מאַכטיגער שמיעד...

צוגעגרייט ציגעל און שטיינער,
פאַרטיג געקנעמען די לעהם,
קום, דו געפרובטער און ריינער,
און מויער און בוי אונז אַ היים...

(3)

אין דער גרויסער פרייד
איז דאס הארץ באקלעמט —
גאט, ניט לאז דיין פאלק
ווערען איצט פארשעמט...

האסטו אין דער האנט
אונז דערלאנגט א שווערט —
מאך מיר זאלען זיין
דיין מתנה ווערט...

אונזער האנט מאך פעסט,
אונזער הארץ דערהויך =
גאט, די שעה איז גרויס,
גרייס די זעל אונז אויך...

(4)

א מויזענד יאהר געווארמ, א מויזענד יאהר געווארמ,
און פאלט די שווארצע מויער,
וואו וועט איהר אלע זיין, וואו וועט איהר אלע זיין,
איהר גלויבער און פארטרויער? ...

א מויזענד יאהר געווארמ, א מויזענד יאהר געווארמ,
און פלאצען אלע רינגען,
ווער וועט דער שטארקער זיין, ווער וועט דער
שטארקער זיין,
צו קומען און באצוינגען? ...

א מויזענד יאהר געווארמ, א מויזענד יאהר געווארמ,
און טוט דער פעלז זיך שפאלמען,
ווער וועט צום פרישען טראנק, ווער וועט צום
פרישען טראנק,
זיין קרוג דער ערשמער האלמען? ...

(5)

געווישט פון אויג די לעצמע טרער,
און זיך אליין געשווארען:
א נייע וועלט, א נייע פרייד,
און איך — פון ס'ניי געבארען...

א נייע פרייד, א נייע וועלט,
אהן טאפען און אהן פרעגנען:
די זון, די גרויסע זון געהט אויף,
קומט, לאמיר געהן אנטקעגען...

1918

אין אַ פינסטערער מינוט

1.

איך לויף פון גאס צו גאס ווי וועלף מיך וואַלמען יאָגען,
און טרינק זיך פול מיט ביטערניש און גאל,
איך שריי ניט וויסענדיג צו וועס, און באל
מיין פויסט : איהר האָט מיך אומדערבאַרימדיג באַטראָגען.
פון אַלע בערג און טאַלען קלאַפען טוימע קנאַכען,
פון יעדער פעלד טוט מאַהנען א געביין —
איהר האָט געזאָגט, דער צאָהל-טאַג וועט זיין שעהן,
און איהר, פארשאַלמענע, האָט אייער וואָרט געבראַכען ...

איך לויף פון גאס צו גאס און ביים די ליפּ ביז וואונדען,
די קעהל איז צוגעשטיקט, דער מח אַנגעצונדען,
די בליקען זויגען אויס דעם סוד פון אלע אויגען,
און אומעטום דערזעלביגער באַשייד :
אַ גרייטע שווערד ליעגט ערגעץ אין א שיד, .
אַ פייל וואָרט ערגעץ אויפ'ן אַנגעשפּאַנטען בויגען ...

2.

אלע וועגען אנגעווארען.
און וואס צונד ?
די אלטע וואנד,
און ניטא דער אלטער צארן.

ערגעץ איז א ווארט געפלויען :
"א גואל קומט ..."
און שוין פארשמומט,
און די קעפ אין זארג געבויען...

אהן א גאנצען פאדעם דרייען
דאס אלט געוואנט,
און מאט די האנט
פון דעם ניי צו נעהמען שפינען. e.

.1919

מאריטורי סארטאמוס

איך האָב דיין רופען ניט געהערט,
און שלאָג אַצינד זיך אין דער ברוסט,
איך האָב געלעכצט און האָב באַגעהרט,
אין ניט געמערקט אז מיין געלוסט
געקומען ביסמו צו דערפילען ...
איך בין ביים וועג געלעגען און געהיב,
דאָס אויער אַנגעשפּאַנט אויף יעדער טריט,
און אויסגעמאַלט א הויכען און א שטילען,
וואָס ברענגט אַ נייע ערד צו טראַגען ...
אַ וואָרט וואָס שפּרייט אַ קוויקונג אין געמיט,
אַ האַנט געגרייט צו היילען און צו קיהלען ...
און אַנגעקומען איז אַ פייער וואָגען,
די רעדער שטורעם און געוויטער,
די פּערד צום האַלז מיט בלוט באַצוואַגען,
אין הייסער יאָגד אויף שניט און שניטער ...

איך האָב דיין רופען ניט געהערט,
און שלאָג זיך אין דער ברוסט אַצונד,

דו ביסט דאָס לעבען און די ערד,
און מיר א פעלד מיט מוימע קריימער...
רייס אלע וואַרצלען אויס פון גרונט,
און פליק אין פעדים אלע בענדער,
דו יונגער, שמאַרקער שטורעמריימער,
מיר גריסען דיך אין לעצטער שטונד,
דו שרעקליכער, דערלייזער און פארלענדער...

.1919

פארשאלטען

...דאס פולע בלוט וועט שפרינגען אין דעם אָנגעשפּאַנטען אַרעם,

און צונע/משפט וועסטו זיין צו רידלען לויטער קברים...
געזונט דיין אימליך גליד, מיט פרישער יונגשאפט אָנגעגאַסען,
און ווי אַ קרעציגער פון אלע לאַגערס אויסגעשלאָסען...
אַ קיניג'ס גאווה וועט אין דיר אַ קיניגרייך פאַרלאַנגען,
און מאַלצייט-ברעקלעך וועט דיר עמיצער פון מיש
דערלאַנגען...

אַ הייסע פרייד וועט אין די אינגעוויידען דיינע קאַכען,
און ווי אַ גלינדע זקנה וועסטו שמעהן די הענט פאַרבראַכען...
געשמאַלצען אַייזען וועט פון מאַרד זיך רייסען צו די ברעמען,
און מיט פאַרקוועטשטע פויסטען וועסטו וויינען און
זיך שעמען...

און ניט געלעהמט וועט זיין קעהל, און ניט די צונג
באַנומען —
נאָר עקלען וועט די אויסגעוועפטע קלאַג דעם אייג'נעם
גומען...

און קריצען וועסטו דיינע צייהן, און דוין געלוסט צו בינדען
די גארבען פון דעם נייעם שניט, וועט מיט אַמאָל זיך צינדען
אין אַ באַגעהר צו טיליגען, צו רייסען און פאַרלענדען,
און זיך און אַלץ און אַלעמען אין רוש פון האַס צו ענדען...
און אין אַ רגע וועסטו פון דוין אייגנעם צאַרן שפּעטע,
אז ווערגען זיך מיט גבורה, און — די אַלמע טרעט-מיהל
טרעטען...

*
1919.

דערלייזונג

1.

אין שווערער פינסטערנים האָט עמיצער געטאַפּט,
אין שוואַרצער אַנגסט האָט איינער אויף מוין טיר געקלאַפּט :
„דאָס לעצטע ליכט האָט אויסגעלאָשען אונז דער ווינט —
קום נישטער אין די אַשען, אפשר נאָך געפינט
זיך וואו אַ גלימצער, ניט צו וואַרעמען די האַנט,
און ניט צו לייכטען אונזער פּוס-טריט, נאָר אַ בראַנד
צו צינדען אין די טויטע צווימען פון געוועב,
און אַ שאַנד אַרויפצוגליהען אויף פאַרשייטע קעפּ...“

און ווי איך בין אַרויס, האָב איך געהערט אַ ווילד
געוויין, און אין דערמיט פון יאָמער האָט געגרילט
אַ שפעטיש קול נאָך פאַרכטיגער פון דעם געוויין :
„איהר האָט דעם וועג פאַרלייקענט, און וואו וועט איהר געהן?
איהר האָט דעם שפּרוך פאַרגעסען, און די ליפּ פאַרשוועכט,
און ווער זאָל אַ דערלייזער זיין די בלינדע קנעכט ?...“

1919.

2.

און קומען וועלען מעג, ווען אימליכער וועט געהן זיין וועג,
מיט וואקעלדיגע טריט אליין,
און קליין און איינגעבויגען צו דער ערד...
און שויט און אויסגעלאָשען וועט דער הימעל הענגען,
און שפוקען וועט אין אימליכענס געמיט
דאָס לעצטע וואָרט, וואָס איינער האָט אַרויסגעהויכט,
פאַרבלומענדיג פון אייגענעם געוועהר :
„קיין הילף איז נישט געווען און וועט נישט זיין...“
און אין דער לופט וועט פויזען אַ געוויסער
פון נישט-געפלוכטע קללות קעגען גאָט און מענש,
און קעגען טאָן און נישט-טאָן, און קעגען שויט און לעבען...
און וועט זיך אַפרייסען פון איינעמס צונג אַ פלוג,
וועט איהם פאַרטרינקען אַ געמורמעל :
„שוין הונדערט מאל, שוין שויענד מאל געהערט...“
און פוילען וועט אין אימליכען דער מאַרד אין ביין.
און שוואַרץ וועט גליווערען אין אלע אַדערען דאָס בלוט...
וועט דענסמאל קומען איינער פון דער פינסמער,
און קלינגען וועט זיין קול,

ווי וואסער אויסגעבראָכען אין דער וויסמ...
און אלע וועלען זאמלען זיך ארום דעם קוואַל,
און טרינקען, טרינקען, און דאָס האַרץ זיך וואַשען...
און ווי אַ מאַכטיג וואַסער וועט עס שפּריימען
און גיסען זיך אויף אלע ווייטע וועגען :
„קומט, לאַמיר געהן באַנאָנד,
און קיינעמס וועג זאָל מעהר ניט זיין אליין...”

.....
און דאָן וועט זיין די הילף...

1919.

דער אַנזאָגער

בלינד דער אַנזאָגער פון מאַרגען,
בלינד דער וועקער פון באַגינען —
רופט ער פון זיין הויכען טורעם:
„רויטע ביימען שפראַצען אויפ'ן מזרח,
יונגע ליכטען וואַשען זיך די אויגען —
קומט און שעפט פון העלע קוואַלען...“

„בלינדער אַנזאָגער פון מאַרגען,
בלינדער וועקער פון באַגינען,
ווער האָט דיר פון יונגע ליכטען,
ווער פון מזרח דיר דערצעהלמ? ...“

„אין דער פינסטערנים אַ קול :
געה און מאַפּ דיין וועג צום הויכען טורעם,
און רוף,
און די וואָס זעהען וועלען זעהן...“

„און בלינדער, דו? ...“

„איך רוף :
איהר זעהער, זעהט,
און גריסט די יונגע ליכטען,
און שענקט א טייל פון אייער פרייד.
דעם בלינדען —
דעם בלינדען וועקער פון באגינען...“

אויף די חורבות

אויף די חורבות וועל איך זיצען און וועל זינגען
מיין זון-ליעד,
אונטער מיינע פיס וועט קריכען
דער שאמען פון צעפאל'נע וועלמען,
און איך וועל עפענען די ארעמס מיינע,
און רופען פון פור מאכט און פרייד:
זון, דו גרויסע זון מיין חבר,
אויביג וועל איך בלייבען דיר געטריי,
און העלער וועט מיין זון-ליעד שאלען יעדער מאג —
טויזענט-טויזענט יאהרען בין איך אלט,
און טויזענט-טויזענט יאהרען וועל איך אלט זיין...
א וועלט צעשטויבט —
א פלאטער פון א ראכען-פליגעל —
און ליכטיגער וועט פון דעם ניי מיין ארעם בויען,
אויביג צו דער זון,
טורעמס איבער טורעמס צו דער זון...
אין אונטער וועל איך שפינגען זעהונגען
פון שמערען ביז צו שמערען.

פון אויביגקייט ביז אויביגקייט —
איך, דער מייסטער-וועבער,
און מאַרגענס וועל איך די געשפינסען
בויען, בויען אין דער זון —
איך, דער מייסטער-בויער ...

ווי ברייט די אַרעמס מיינע,
ווי שטאַרק!
מויזענט-מויזענט יאַהרען בין איך אַלמ,
און מויענט-מויזענט יאַהרען וועל איך אַלמ זיין ...

.1919

